

FINANSE KIRP
są stabilne
i pod kontrolą

DOREČZENIA
elektroniczne
w pracy radcy prawnego

NOWELIZACJA
Kodeksu karnego
– zaostrenie kursu

DWUMIESIĘCZNIK
SAMORZĄDU
RADCÓW PRAWNYCH



RADCA PRAWNY

Nr 210/2023
LISTOPAD/GRUDZIEŃ
ISSN 1230-1426

TO BYŁ PRACOWITY ROK!



III Kongres Prawników Polskich



III edycja Tour de Konstytucja



Festiwal CieszFanów w Cieszanowie



29. Pol'and'Rock Festival



PROBLEMY
PRAWNE?

szukajradcy.pl

Kampania promocij
zawodu



II Piknik Rodzinny Zawodów Zaufania Publicznego

PRENUMERATA WYDAWNICTW KRRP



Przypominamy, że dwumiesięcznik „Radca Prawny” i kwartalnik „Radca Prawny. Zeszyty Naukowe” są **dostępne bezpłatnie** online na stronie www.kirp.pl, w zakładce Wydawnictwa. Ponadto artykuły z dwumiesięcznika można znaleźć na stronie internetowej www.radcaprawny.media, a z kwartalnika na stronie www.kwartalnikradcaprawny.pl.

Prenumerata wydań papierowych obu czasopism Krajowej Rady Radców Prawnych jest płatna.

- **Opłata roczna za jeden tytuł: 35 zł**
- **Opłata roczna za oba tytuły: 60 zł**

Aby otrzymywać prenumeratę, należy dokonać wpłaty na konto KRRP.

DANE DO PRZELEWU:

Odbiorca:

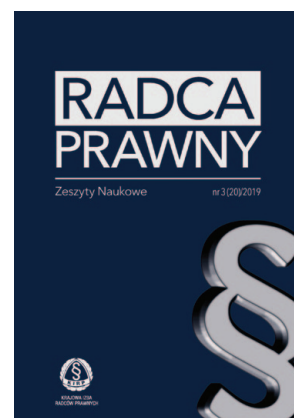
Krajowa Izba Radców Prawnych
ul. Powązkowska 15
01-797 Warszawa

Numer konta: 23 1140 1010 0000 5370 2300 1003

W tytule przelewu należy wpisać:

- imię i nazwisko adresata/nazwę i numer NIP kancelarii (dane do faktury),
- tytuł wybranego czasopisma (jeśli opłata dotyczy tylko jednego),
- adres do wysyłki (jeśli jest inny niż w przelewie).

Potwierdzenie przelewu należy wysłać na adres e-mail redakcji: radca.prawny@kirp.pl





RADCA PRAWNY
wydawany od 1992 r.

WYDAWCA

Krajowa Izba Radców Prawnych
ul. Powązkowska 15
01-797 Warszawa
tel. 22 300 86 40
e-mail: radca.prawny@kirp.pl

„Radca Prawny” w internecie:

<https://radcaprawny.kirp.pl/>
[www.kirp.pl/publikacje/
dwumiesiecznik-radca-prawny/](http://www.kirp.pl/publikacje/dwumiesiecznik-radca-prawny/)
[www.facebook.com/
magazynradcaprawny/](https://www.facebook.com/magazynradcaprawny/)

REDAKCJA

Jowita Piłarska-Korczak
redaktor naczelny

Tomasz Osiński
zastępca redaktora naczelnego

Klara Szczęsnowicz
sekretarz redakcji
tel. 22 300 86 40 wew. 133
e-mail: radca.prawny@kirp.pl

Tomasz Działyński
Weronika Filiks-Michalska
Anna Koziura
Justyna Wojdyło-Borucka

REKLAMA

tel. 22 300 86 40 wew. 133
e-mail: radca.prawny@kirp.pl

STALE WSPÓŁPRACUJĄ

Bogdan Bugdalski
Krzysztof Mering
Wiesława Moczyłowska
Wojciech Tumidalski

KOREKTA

Aleksandra Sachanowicz-Wrzal

PROJEKT GRAFICZNY, SKŁAD

Agnieszka Kielak
akartstudio.pl

ZDIĘCIA NA OKŁADCE

Archiwum KIRP, OIRP w Kielcach,
OIRP w Poznaniu,
OIRP w Rzeszowie

DRUK

Wiedza i Praktyka
Nakład: 1000 egz.
Redakcja zastrzega sobie prawo
do dokonywania w nadesłanych
tekstach skrótów i zmiany tytułów.



Fot. Edyta Rakowska

Drogie Koleżanki i Drodzy Koledzy!

Dobiega końca kolejny, bardzo pracowity i intensywny rok dla naszego samorządu. Liczba realizowanych projektów w ramach działalności samorządu radców prawnych nigdy wcześniej nie była tak duża, co przekonało nas, aby podsumowanie aktywności w ciągu ostatnich 12 miesięcy uczynić głównym tematem tego numeru. Jest się bowiem czym pochwalić!

A chodzi zarówno o projekty wspierające radców prawnych w wykonywaniu zawodu, jak i wydarzenia służące wszystkim obywatelom. Zachęcam do przeczytania i oceny skali tegorocznych działań.

Przyszły rok, o czym już wiemy m.in. po grudniowym posiedzeniu Krajowej Rady Radców Prawnych, zapowiada się nie mniej aktywnie. Realizacja kolejnych projektów wymaga nakładów, ale o finanse samorządu możemy być spokojni. Jak zapewnia na naszych łamach Maciej Bedyński, przewodniczący Wyższej Komisji Rewizyjnej, finanse KRRP na koniec 2023 r. są stabilne, pod kontrolą i nie jesteśmy zagrożeni niewypłacalnością.

W kolejnych miesiącach czekają nas także wyzwania wynikające ze zmiany przepisów i wprowadzenia nowych obowiązków dla radców prawnych. Choć termin wejścia w życie doręczeń elektronicznych został przesunięty, prędzej czy później będziemy musieli dostosować się do nowych przepisów. Dlatego w tym numerze szczególnie polecam Państwu uwadze analizę ustawy o doręczeniach elektronicznych, dokonaną przez sędziego Grzegorza Karasia, a także poradnik KRRP o e-Doręczeniach, który można przeczytać po zeskanowaniu QR kodu. Warto zapoznać się także z omówieniem nowelizacji Kodeksu karnego, która zaostrzyła odpowiedzialność karną za najpoważniejsze przestępstwa.

Zachęcam do przeczytania pozostałych, ciekawych artykułów, m.in. o konieczności wprowadzenia do Kodeksu Etyki Radcy Prawnego zapisu o obowiązku skrupulatnego rozliczania się radcy ze środków klienta; o tym, jak w gorące przedświątecznych zakupów nie dać się zwieść cudownym obniżkom cen; czy o tym, jak technologia może nas odciążyć na święta.

Rok kończymy także smutną wiadomością. W listopadzie odszedł Prezes KRRP III kadencji Jacek Żuławski, nestor naszego samorządu, który nie tylko tworzył go od podstaw, lecz także przez lata wzmacniał jego pozycję w odbiorze społecznym. Zasługi Pana Prezesa na zawsze pozostaną zapisane na kartach historii samorządu radcowskiego. Cześć Jego pamięci.

W tym zabieganym przedświątecznym okresie warto się zatrzymać i wspomnieć wszystkich tych, z którymi już nie będzie nam dane przetać się opłatkiem.

Życzę Państwu na nadchodzące święta odpoczynku, dużo zdrowia i ciepła wraz z drobnym upominkiem dołączonym do numeru.

Wesołych Świąt i wszystkiego najlepszego w nowym roku!

Jowita Piłarska-Korczak
redaktor naczelna



III Kongres Prawników Polskich



II Piknik Rodzinny Zawodów Zaufania Publicznego



16

CCBE



III edycja Tour de Konstytucja

Fot.: Archiwum KIRP, OIRP w Kielcach, OIRP w Poznaniu, OIRP w Rzeszowie

03 Od redaktora

AKTUALNOŚCI KIRP

- 06 Merytoryczna dyskusja i integracja środowiska przyszłych radców prawnych
- 06 Forum to dla nas cenne opinie i pomysły najmłodszych adeptów naszego zawodu
Rozmowa z Prezesem Krajowej Rady Radców Prawnych Włodzimierzem Chróścikiem.
- 07 Krajowa Rada uchwaliła budżet i plan pracy na przyszły rok
- 07 Radcowie przekazali lekarzom prezydencję w porozumieniu zawodów zaufania
- 08 Do końca roku każdy radca powinien zebrać 40 punktów
- 08 Radcowie prawni wśród zwycięzców konkursu Wolters Kluwer Polska
- 09 Żegnamy Prezesa Krajowej Rady Radców Prawnych III kadencji
- 10 Specjalne togi dla najmłodszych i bajka, która uczy prawa
- 10 Influencerzy rozmawiają z radcami prawnymi
- 11 Obrady przedstawicieli europejskich samorządów prawniczych w Warszawie

AKTUALNOŚCI OIRP

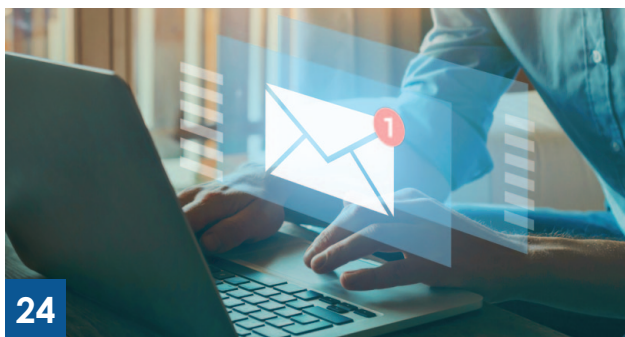
- 12 Kongres Federacji Adwokatur Europejskich
- 12 Rywalizacja o tytuł najlepszego kierowcy
- 12 II Radcowskie Spotkania Muzyczne
- 12 Spotkanie integracyjne radców seniorów
- 12 Konkurs plastyczny dla dzieci
- 12 Spotkanie sportowców warszawskiej izby

WYWIAD KIRP

- 13 Finanse KIRP są stabilne i pod kontrolą
Rozmowa z r. pr. Maciejem Bedyńskim, przewodniczącym Wyższej Komisji Rewizyjnej KRRP.
Bogdan Bugdański

TEMAT NUMERU

- 16 Rok intensywnych działań w samorządzie radców prawnych
Piotr Olszewski
- 20 Nasze działania wspierają radców w wykonywaniu zawodu i służą obywatelom
Rozmowa z Prezesem Krajowej Rady Radców Prawnych Włodzimierzem Chróścikiem.
Red.
- 21 Podsumowanie działań komisji KRRP w 2023 r.



24

Fot. Adobe Stock

PRAKTYKA

- 24** Doręczenia elektroniczne w pracy radcy prawnego – pułapki procesowe. Część 3
Grzegorz Karaś
- 29** Nowelizacja Kodeksu karnego – zaostrenie kursu
Przemysław Kosiński
- 32** Prawidłowe informowanie klientów o obniżkach cen według UOKiK
Agnieszka Jelska

KODEKS ETYKI

- 34** Konieczny zapis o obowiązku skrupulatnego rozliczania się radcy ze środków klienta
Krzysztof Górecki



38

Fot. Adobe Stock

ZMIANY W PRAWIE

- 36** Z prac parlamentu
Łukasz Nykiel

OPINIE OBSIL

- 37** Z prac Ośrodka Badań, Studiów i Legislacji KRRP
Anna Grudzińska

ORZECZNICTWO

- 38** Wykreślenie podatnika z rejestru VAT bez powiadomienia
Wiesława Moczydłowska

NOWE TECHNOLOGIE

- 40** Jak technologia może nas odciążyć na święta?
Tomasz Palak

FORUM OPINII

- 43** O ekonomicznym kobiecym Noblu
Jarosław Bełdowski
- 44** *Ad acta*
Ewa Urbanowicz
- 45** Tajemnicza tajemnica zawodowa
Tomasz Działyński

PITAWAL

- 46** Nóż, sztachety i więzienie
Wojciech Tumidałski



40

Fot. Adobe Stock

HISTORIA

- 48** Przenośna szopka mistrza Ezenekiera
Agnieszka Lisak

SPORT

- 50** XIX Ogólnopolski Rajd Bieszczadzki Radców Prawnych
Marta Alicja Kawula

ŻYCIE Z PASJĄ

- 52** A może tak pojedziemy do Murmańska?
Rozmowa z Jackiem Szajerem, radcą prawnym z OIRP w Rzeszowie, podróżnikiem, miłośnikiem motocykli i... aktorem.
Krzysztof Mering

FELIETON

- 54** Piątek poetów i Alicja w Krainie Czarów
Maciej Bobrowicz



52

Fot. Archiwum J. Szajera

VIII FORUM APLIKANTÓW RADCOWSKICH

Merytoryczna dyskusja i integracja środowiska przyszłych radców prawnych

Upracticznianie aplikacji, dostosowanie jej programu do obecnych wyzwań rynku prawniczego oraz zaangażowanie aplikantów w życie samorządu radcowskiego to tematy poruszone podczas VIII Forum Aplikantów Radcowskich, które odbyło się w Katowicach w dniach 27–29 października. Celem organizowanego cyklicznie przez KIRP forum jest nie tylko edukacja i wsłuchanie się w głos przedstawicieli przyszłych radców prawnych, lecz także integracja środowiska.

W forum uczestniczyło 51 przedstawicieli aplikantów radcowskich delegowanych przez okręgowe izby radców prawnych. Gościem specjalnym wydarzenia był prezes Stowarzyszenia Sędziów Polskich „Iustitia” prof. UŚ dr hab. Krystian Markiewicz. Podczas forum obecni byli także Prezes KRRP Włodzimierz Chróścik, nadzorujący aplikację Wiceprezes KRRP i Wicedziekan Rady OIRP w Poznaniu Zbigniew Tur, przewodniczący Komisji Wspierania Rozwoju Zawodowego KRRP i Dziekan Rady OIRP w Rzeszowie Bartosz Opaliński, przewodniczący Komisji Aplikacji Bartosz Szolc-Nartowski, Dziekan Rady OIRP w Katowicach Katarzyna Jabłońska oraz członkowie Prezydium Rady OIRP w Katowicach.

Forum to przede wszystkim czas dyskusji i wymiany spostrzeżeń aplikantów z różnych zakątków Polski podczas pracy w trzech grupach tematycznych. Aplikanci dyskutowali o sposobie przekazywania wiedzy i prowadzenia zajęć na aplikacji oraz wyzwaniach, z którymi na co dzień mierzą się radcowie prawni, jak np. rozwój nowych technologii czy kryzys praworządności i zaufania obywateli do wymiaru sprawiedliwości.

– Aplikanci postulowali umożliwienie im większego zaangażowania w prace samorządu poprzez udział w pracach komisji,



Fot. Archiwum KIRP

aktywne uczestnictwo w obradach zgromadzeń okręgowych izb czy też korzystanie z rozwiązań dedykowanych radcom prawnym, np. w odniesieniu do szkoleń e-learningowych. Wiele z narzędzi, z których korzystają radcowie, jest już dostępnych dla aplikantów, lecz brakuje upowszechnienia wiedzy w tym zakresie na poziomie okręgowych izb. Aplikanci oczekują, aby udogodnienia wdrożone w wielu izbach zostały upowszechnione i stały się standardem. Dotyczy to chociażby udostępnienia w trakcie kolokwiiw programów obsługujących system aktów prawnych, pomocy technicznej przy kolokwiiach, omawiania wyników kolokwiiw w jednolity sposób we wszystkich izbach, opracowania konspektów praktyk odbywanych w sądach. Wiele przedstawionych postulatów pojawiło się w trakcie wcześniejszych edycji forum i zostało już zrealizowanych. Członkowie Komisji Wspierania Rozwoju Zawodowego i Komisji Aplikacji uznali za celowe opracowanie głównych, powtarzających się zgłoszeń ze wskazaniem etapów ich realizacji przez KIRP – podsumował Bartosz Opaliński, przewodniczący Komisji Wspierania Rozwoju Zawodowego. ■

Red., www.kirp.pl

KRÓTKO I NA TEMAT

Forum to dla nas cenne opinie i pomysły najmłodszych adeptów naszego zawodu

Rozmowa z Prezesem Krajowej Rady Radców Prawnych Włodzimierzem Chróścikiem.



Fot. Gilarski.com

■ **Za nami kolejne forum aplikantów radcowskich. Czy po tylu latach organizowania tego wydarzenia nadal spełnia ono swoje pierwotne zadanie, czy też jego funkcja ewoluuje?**

Zdecydowanie spełnia i organizacja forum jest moim zdaniem konieczna. I satysfakcjonująca dla obu stron – zarówno dla samych aplikantek i aplikantów, którzy mają okazję, by przedstawić swój pogląd na funkcjonowanie samorządu i aplikacji oraz zaproponować modyfikacje w tym zakresie, jak i dla samorządu na poziomie krajowym i okręgowym, który zyskuje cenną opinię i pomysły najmłodszych adeptów naszego zawodu. Co też niezwykle ważne: głosy aplikantów wyrażone podczas forum są dla nas, osób zarządzających prowadzeniem aplikacji, bardzo ważne i naprawdę bierzemy je pod uwagę, planując zmiany w aplikacji. Ostatni przykład to przyjęta podczas posiedzenia KRRP reforma aplikacji, której założenia uwzględniają sugestie aplikantów przedstawione m.in. podczas zeszłorocznego forum. Poza tym to ważne dla naszego

środowiska spotkanie integracyjne, które pozwala naszym młodszym koleżankom i kolegom poznać się i zacząć działać wspólnie – to wartość nie do przecenienia. Dodatkowo o jakości idei forum znakomicie świadczy również fakt, że w tym roku także adwokatura naśladuje nasz pomysł i organizuje takie samo spotkanie dla aplikantów adwokackich.

■ **Co zaskoczyło pana na forum w tym roku?**

Na pewno nie zaskoczyła mnie dobra atmosfera i kreatywność uczestników – bo to akurat pewnik podczas forum. Natomiast z pewnym zdziwieniem odnotowałem, że sporo przedstawionych pomysłów już doczekało się realizacji, a aplikanci nie mieli na ten temat wystarczającej wiedzy. Oznacza to, że Krajowa Izba, ale przede wszystkim izby okręgowe powinny skuteczniej informować o możliwościach (np. szkoleniowych, integracyjnych), które samorząd oferuje aplikantom. Zwłaszcza w ostatnich latach stworzyliśmy dla nich bardzo bogaty wachlarz opcji wsparcia i byłoby znakomicie, gdyby wszyscy zainteresowani wiedzieli o nich i korzystali z nich wedle potrzeby.

■ **Czy w związku z tym można spodziewać się zmian w formule forum w przyszłym roku?**

Na pewno przeanalizujemy dokładnie wnioski z tegorocznego spotkania aplikantów i jeśli zrodzą one sugestie korekt, z pewnością je wprowadzimy. Uważnie obserwujemy potrzeby i preferencje aplikantek i aplikantów i uwzględniamy je np. w formule rekrutacji na forum. Co roku mamy wiele osób chętnych do udziału w tym wydarzeniu i co ważne, pochodzą one niemal z wszystkich izb okręgowych w kraju. Dlatego z niecierpliwością czekamy na przyszłoroczne spotkanie. ■

Red.

POSIEDZENIE KRRP

Krajowa Rada uchwaliła budżet i plan pracy na przyszły rok

W Warszawie w dniach 1–2 grudnia br. odbyło się posiedzenie Krajowej Rady Radców Prawnych. Podsumowano na nim mijający rok i zaplanowano działania na 2024 r., a także przyjęto uchwałę w sprawie przyszłorocznego budżetu. Dyskutowano również nad dalszą informatyzacją samorządu radcowskiego i promocją zawodu radcy prawnego.

Przed przystąpieniem do obrad Krajowa Rada Radców Prawnych upamiętniła minutą ciszy zmarłego w 20 listopada Jacka Żuławskiego – Prezesa Krajowej Rady Radców Prawnych III kadencji, oraz innych przedstawicieli samorządu zmarłych w ostatnim okresie.

W wystąpieniu rozpoczynającym posiedzenie Prezes KRRP Włodzimierz Chróścik poinformował, że w imieniu samorządu zapewnił nowych marszałków Sejmu RP i Senatu RP o wsparciu KRRP w procesie legislacyjnym. Zaznaczył, że marszałkowie wyrazili chęć spotkania się z przedstawicielami samorządu radcowskiego i rozmów o zmianach w polskim systemie prawnym.

Prezes KRRP przypomniał także o możliwości współpracy radców prawnych z Ośrodkiem Badań, Studiów i Legislacji KRRP, jak również poprosił o wypełnienie ankiety przygotowanej przez CCBE w sprawie gróźb i agresji wobec prawników.

Najważniejszym punktem posiedzenia KRRP było rozpatrzenie projektu uchwały w sprawie planów pracy Krajowej Rady Radców



Fot. Archiwum KIRP

Prawnych i Ośrodka Badań, Studiów i Legislacji KRRP na 2024 rok oraz rozpatrzenie projektu uchwały w sprawie budżetu Krajowej Rady Radców Prawnych na 2024 rok. Uchwały zostały przyjęte.

Krajowa Rada Radców Prawnych zdecydowała także o terminie i miejscu obrad XIII Krajowego Zjazdu Radców Prawnych. Odbędzie się on w dniach 15–16 listopada 2024 r. w Warszawie.

Przyjęto także plan promocji zawodu radcy prawnego na 2024 r. Wiceprezes KRRP Aleksandra Gibuła poinformowała Radę, że w nadchodzącym roku ważnym elementem strategii medialnej będzie edukacja prawna społeczeństwa i upowszechnienie porad eksperckich, jakich stale udzielają radcowie prawni. ■

Dział Komunikacji

OPSZZP

Radcowie przekazali lekarzom prezydencję w porozumieniu zawodów zaufania

Po roku aktywności w Ogólnopolskim Porozumieniu Samorządów Zawodów Zaufania Publicznego radcowie prawni 5 października przekazali prezydencję lekarzom. W ciągu 12 miesięcy działalności KIRP na czele OPSZZP udało się osiągnąć założone cele i zbudować solidne fundamenty do dalszego rozwoju tej organizacji.

Ogólnopolskie Porozumienie Samorządów Zawodów Zaufania Publicznego to młoda, działająca od dwóch lat organizacja. Celem jej utworzenia było stworzenie przestrzeni do współpracy i promowania zawodów zaufania publicznego w Polsce. Obecnie do porozumienia należy kilkanaście samorządów zawodowych.

5 października 2023 r. Włodzimierz Chróścik, Prezes KRRP, oraz Agnieszka Gajewska-Zabój, Sekretarz KRRP, uroczystie przekazali prezydencję w OPSZZP przedstawicielom samorządu lekarskiego: Mateuszowi Kowalczykowi, wiceprezesowi Naczelnej



Fot. Archiwum KIRP

Rady Lekarskiej, oraz Grzegorzowi Wronie, sekretarzowi samorządu lekarskiego w Polsce.

– To był dobry, owocny rok. Mimo nietatwego otoczenia społeczno-politycznego wiele osiągnęliśmy. Wypracowaliśmy w ramach porozumienia kilka wspólnych stanowisk, zorganizowaliśmy udaną konferencję ekspercką i ciesząc się dużą popularnością piknik rodzinny, w którym udział wzięło ponad 5 tys. osób. Uruchomiliśmy stronę internetową OPSZZP, która stanowi bazę wiedzy na temat zrzeszonych samorządów oraz prezentuje najważniejsze aktualności z działania porozumienia. Porównując ten rok z rokiem poprzednim, można cienia wątpliwości powiedzieć, że nabraliśmy rozpędu i wiele przedsięwzięć zakończyliśmy z sukcesem – podsumowuje Włodzimierz Chróścik, Prezes Krajowej Rady Radców Prawnych. ■

Red., www.kirp.pl

Więcej na temat działań podejmowanych w ramach OPSZZP piszemy w temacie numeru na s. 16–19.



Fot. Archiwum KIRP

KONIEC CYKLU SZKOLENIOWEGO 2021–2023

Do końca roku każdy radca powinien zebrać 40 punktów

Zgodnie z obowiązującymi przepisami każdy radca prawny wykonujący zawód zobowiązany jest uzyskać w ramach cyklu szkoleniowego minimum 40 punktów szkoleniowych. Przypominamy, że obecnie obowiązujący cykl kończy się 31 grudnia br.

Zgodnie z § 5 ust. 3 Regulaminu zasad wypełniania obowiązku doskonalenia zawodowego przez radców prawnych i zadań organów samorządu służących zapewnieniu przestrzegania tego obowiązku, którego tekst jednolity stanowi załącznik do uchwały nr 301/XI/2021 Prezydium Krajowej Rady Radców Prawnych z dnia 23 września 2021 r., radca prawny wykonujący zawód zobowiązany jest uzyskać 40 punktów szkoleniowych lub liczbę punktów proporcjonalną do okresu wykonywania zawodu w ciągu tego cyklu.

Radca powinien przedłożyć właściwej okręgowej izbie radców prawnych wymagane regulaminem zaświadczenia, oświadczenia lub inne dokumenty potwierdzające doskonalenie zawodowe w określonej regulaminem formie, niezwłocznie po jego odbyciu, a za ostatni rok cyklu szkoleniowego do końca stycznia roku następującego po zakończeniu danego cyklu szkoleniowego, czyli do 31 stycznia 2024 r. Wniosek złożony po terminie nie będzie rozpatrywany.

Nieudokumentowanie wykonywania obowiązku doskonalenia zawodowego po zakończeniu cyklu szkoleniowego spowoduje skierowanie sprawy do rzecznika dyscyplinarnego z wnioskiem o przeprowadzenie postępowania w przedmiocie ewentualnego popełnienia deliktu dyscyplinarnego z art. 14 Kodeksu Etyki Radcy Prawnego.

Wniosek w sprawie zwolnienia z wypełnienia obowiązku doskonalenia zawodowego powinien zostać złożony przed końcem cyklu szkoleniowego (do 31 grudnia 2023 r.), którego dotyczy.

Wniosek złożony po terminie pozostawia się bez rozpoznania.

Aby spełnić wymogi doskonalenia zawodowego, można skorzystać z zasobów edukacyjnych udostępnianych przez KIRP czy OIRP. Krajowa Izba Radców Prawnych na platformie e-KIRP oferuje obecnie ponad 200 godzin szkoleniowych obejmujących różnorodne tematy z zakresu prawa, a lista szkoleń jest powiększana

każdego tygodnia przynajmniej o kolejne kilka godzin materiałów. Dzięki temu każdy radca prawny może wybrać kursy dostosowane do indywidualnych potrzeb i zainteresowań.

Szczegółowa oferta jest dostępna na stronie internetowej <https://kirp.pl/doskonalenie-zawodowe/e-learning>. Aby skorzystać ze szkoleń, należy zalogować się na platformę szkoleniową e-KIRP.

Radcowie prawni mogą korzystać ze szkoleń organizowanych przez okręgowe izby radców prawnych. Wykaz szkoleń organizowanych przez izby jest zamieszczany na stronie [kirp.pl: https://kirp.pl/doskonalenie-zawodowe/szkolenia-oirp/](https://kirp.pl/doskonalenie-zawodowe/szkolenia-oirp/) oraz na stronach internetowych OIRP.

Informację o punktach szkoleniowych można uzyskać w macierzystych izbach. ■

Red., www.kirp.pl

Jak zarejestrować się na e-kirp?

Aby korzystać z narzędzi oferowanych na platformie e-kirp, należy:

- wejść na stronę e-kirp.pl,
- zarejestrować się, czyli wypełnić formularz rejestracyjny zawierający m.in. informację o przynależności do okręgowej izby radców prawnych oraz numer wpisu.

UWAGA!

Najczęstszym problemem uniemożliwiającym rejestrację na nową platformę e-kirp są nieaktualne dane radców prawnych w systemie ewidencyjnym prowadzonym przez OIRP.

W przypadku problemów z rejestracją lub logowaniem na platformie e-kirp.pl prosimy o kontakt z Zespołem Obsługi Platformy pod adresem e-mail: e-kirp@kirp.pl.

Zachęcamy również do sprawdzenia poprawności wprowadzonych danych lub kontaktu z właściwą OIRP w celu weryfikacji danych w systemie ewidencyjnym.

W procesie rejestracji dane są pobierane z systemów ewidencyjnych prowadzonych przez izby.

RISING STARS PRAWNICZY – LIDERZY JUTRA 2023

Radcowie prawni wśród zwycięzców konkursu Wolters Kluwer Polska

Aż 15 radców i radczyń prawnych oraz 1 aplikantka radcowska znalazło się w gronie nagrodzonych i wyróżnionych w konkursie Rising Stars Prawnicy – Liderzy jutra 2023. Partnerem konkursu organizowanego przez Wolters Kluwer Polska jest Krajowa Izba Radców Prawnych. W kapitule konkursu zasiada Włodzimierz Chróścik, Prezes KRRP.

Na podium wśród laureatów stanął radca prawny Jacek Czaja, zajmując trzecie miejsce. Jest najmłodszym w historii dyrektorem jednej z najstarszych organizacji edukacyjnych i mediacyjnych na świecie z siedzibą w USA – International Academy of Dispute Resolution. Na co dzień pracuje jako in-house w grupie kapitałowej Inter Cars i ma swoją kancelarię.



Fot. Wolters Kluwer Polska

Wśród nagrodzonych znaleźli się również radcowie prawni: Agata Plichta-Trzonkowska – czwarte miejsce, partner w Dubois i Wspólnicy Kancelaria Adwokacko-Radcowska sp.j., Piotr Zieliński – siódme miejsce, doktor nauk prawnych i adiunkt na Uniwersytecie Gdańskim, Marek Porzeźyński – ósme miejsce, doktor nauk prawnych, partner w Kancelarii Radców Prawnych Linke Kulicki sp.p., Aleksandra Orzeł-Jakubowska – dziesiąte miejsce, associate w White & Case M. Studniarek i Wspólnicy – Kancelaria Prawna sp.k.

Dodatkowo nagrodami specjalnymi wyróżnieni zostali radcowie: Wojciech Kiełbasiński związany z Krajową Reprezentacją Doktorantów i Kancelarią Prawną Michał Leciak oraz kancelarią Jabłoński Koźmiński i Wspólnicy Adwokaci i Radcowie Prawni Spółka Komandytowo-Akcyjna, Damian Nartowski, wspólnik w Kancelarii Wątrobiński Nartowski S.K.A., a także aplikantka radcowska Maria Włoskowitz, prawniczka w Fundacji Frank Bold.

Kapituła wyłoniła zwycięzców spośród 35 osób nominowanych w tegorocznej edycji konkursu. Wszyscy to młodzi prawnicy wyróżniający się wiedzą, pracą na rzecz społeczeństwa i państwa prawa oraz kreatywnością i wykorzystaniem nowych technologii w pracy.

Wszystkim serdecznie gratulujemy! ■

Red., www.kirp.pl

JACEK ŻUŁAWSKI (1928-2023)

Żegnamy Prezesa Krajowej Rady Radców Prawnych III kadencji

20 listopada br. zmarł Jacek Żuławski – Prezes Stowarzyszenia Radców Prawnych (1981–1987), Prezes Krajowej Rady Radców Prawnych III kadencji (1991–1995), delegat na Krajowy Zjazd Radców Prawnych III (1991–1995), IV (1995–1999) oraz V (1999–2003) kadencji, zastępca, a następnie kierownik Ośrodka Badawczego Radców Prawnych przy KRRP (1986–1992), członek Okręgowej Izby Radców Prawnych w Krakowie. Wcześniej wieloletni działacz krakowskiego samorządu adwokackiego, jego rzecznik dyscyplinarny, skarbnik, a następnie wicedziekan Okręgowej Rady Adwokackiej w Krakowie (1973–1983).

Pełniąc funkcję Prezesa Krajowej Rady Radców Prawnych, był orędownikiem wprowadzenia wielości form wykonywania zawodu radcy prawnego i ich równoważności. Był również inicjatorem powołania Stałej Konferencji Prezesów Samorządów Zawodowych, która walczyła o rangę zawodów zaufania publicznego w polskim systemie prawnym. Jako radca prawny, a wcześniej adwokat, wielokrotnie wypowiadał się przeciwko łączeniu obu samorządów.

– Od lat toczy się dyskusja o połączeniu naszego samorządu z adwokaturą. Mam nadzieję, że te pomysły można już zostawić na boku, bowiem mamy dzisiaj znakomitą samodzielną organizację – ocenił podczas spotkania Dziekanów Rad OIRP XI kadencji z byłymi Prezesami KRRP 1 kwietnia 2022 r. w Krakowie.

W uznaniu Jego wybitnych zasług i zaangażowania w pracę na rzecz samorządu radców prawnych oraz za wkład w nieustanne wzmacnianie jego pozycji w odbiorze społecznym został uhonorowany Krzyżem Oficerskim Orderu Odrodzenia Polski oraz złotą honorową odznaką „Zasłużony dla Samorządu Radców Prawnych”, a także medalami pamiątkowymi 20-lecia, 30-lecia i 40-lecia samorządu radcowskiego.



Pogrzeb Prezesa Jacka Żuławskiego odbył się 29 listopada br. w kolegiacie św. Anny w Krakowie, po czym nastąpiło odprowadzenie Zmarłego na miejsce wiecznego spoczynku na cmentarzu Rakowickim.

Pożegnaliśmy Kolegę, który przez wiele lat z zaangażowaniem działał na rzecz budowy naszego środowiska, człowieka prawnego, o wysokiej kulturze, empatycznego i życzliwego. ■

Red., www.kirp.pl



Prezes Jacek Żuławski był dla wielu z nas ważną i bliską postacią – nie tylko jako działacz samorządowy, ale także jako Kolega wykonujący zawód radcy prawnego. Inspirował i kształtował wiele pokoleń prawników.

Miałem zaszczyt – i ogromną przyjemność – wielokrotnie spotykać się z Nim i dyskutować o przyszłości naszego zawodu. Myślał o samorządzie z rozmachem i potrafił tę wizję wcielać w życie. W ubiegłym roku widzieliśmy się przy okazji uroczystości jubileuszowych samorządu w Warszawie i Katowicach podczas rocznicowych gal oraz w Krakowie podczas konferencji poświęconej Konstytucji RP. Był w znakomitej kondycji intelektualnej i jak zawsze cechował Go rozsądny i przenikliwy osąd otaczającego nas świata.

Czyniłem to prywatnie, a przy tej okazji powtarzam publicznie – zawsze będę wdzięczny Prezesowi Żuławskiemu za wsparcie i serdeczną radę. Uosabiał to, co w zawodzie radcy prawnego najlepsze: wrażliwość, zaangażowanie, ogromną pracowitość i koleżeńską życzliwość. Wspaniale troszczył się o nasze środowisko, rozumiejąc jego fundamentalne znaczenie dla funkcjonowania państwa prawa i realizowania w Polsce wartości demokratycznych.

Dziedzictwo Prezesa Jacka Żuławskiego pozostaje dla nas, kolejnych pokoleń radców prawnych, ważnym zobowiązaniem. Cześć Jego pamięci!

Włodzimierz Chróścik
Prezes Krajowej Rady Radców Prawnych

EDUKACJA PRAWNA DLA DZIECI

Specjalne togi dla najmłodszych i bajka, która uczy prawa

Krajowa Izba Radców Prawnych dba o podnoszenie poziomu wiedzy i świadomości prawnej wśród najmłodszych. Podczas specjalnych lekcji o prawie radcowie rozmawiają z uczniami m.in. o potrzebie stanowienia zasad, prawach dzieci czy instytucjach świadczących pomoc w rozwiązywaniu problemów prawnych. Na potrzebę spotkań z najmłodszymi zostały zaprojektowane specjalne małe togi, nieodłączny atrybut zawodów prawniczych, które pozwolą młodym wcielić się w funkcję radcy prawnego, prokuratora czy sędziego. W mijającym roku Krajowa Izba wydała również bajkę „Kto wygra leśne wybory?“, w której przygody bohaterów spletają się z nauką o prawie.

Edukacja prawna jest ważnym elementem w procesie kształcenia młodzieży, kształtowania jej świadomości prawnej i budowania właściwych wzorców zachowań. Dlatego w ramach ogólnopolskiej akcji KIRP, realizowanej we współpracy z okręgowymi izbami, szkoły i przedszkola mają możliwość skorzystania z bezpłatnych edukacyjnych spotkań z radcami prawnymi, którzy odwiedzają te placówki, by zainteresować dzieci tematyką prawną. Dzięki spotkaniom z radcami prawnymi dzieci poznają swoje prawa, jak również zyskują wiedzę na temat instytucji, które mogą otoczyć je opieką i pomóc rozwiązać ich problemy.

W ramach urozmaicenia tych zajęć od teraz dzieci będą mogły zobaczyć i przymierzyć specjalnie zaprojektowane dla nich togi. Samorząd radcowski zaopatrzył wszystkie okręgowe izby radców prawnych w komplety minitóg, w których skład wchodzi: toga radcy prawnego, toga sędziowska, toga prokuratorska.

Pomysł wykorzystywania minitóg podczas lekcji o prawie z dziećmi zainicjowała Okręgowa Izba Radców Prawnych w Zielonej Górze. Maluchy chętnie wcielają się w role poszczególnych zawodów prawniczych, dając niesamowity wyraz znaczeniu edukacji prawnej wśród najmłodszych.

– Założenie togi i poczucie się jak profesjonalny radca prawny, sędzia czy prokurator może nawet zadecydować o wyborze drogi życiowej przez dzieci, a na pewno wpłynie pozytywnie na ich świadomość o zawodach prawniczych w Polsce, o co w głównej mierze nam chodzi przy realizacji tego projektu



Fot. Archiwum KIRP

– mówi Wiceprezes KRRP Ewa Gryc-Zerych nadzorująca edukację prawną z ramienia KIRP.

Kolejnym projektem edukacyjnym KIRP jest bajka „Kto wygra leśne wybory?“, w której przygody bohaterów spletają się z nauką o prawie. Ta książka to zaproszenie dla najmłodszych czytelników do fascynującej podróży, która poruszy ich wyobraźnię, a jednocześnie pomoże odkryć, jakie znaczenie ma prawo w naszym codziennym, prawdziwym życiu.

Publikacja w magiczny sposób przenosi czytelników do zaczarowanego lasu, w którym krok po kroku dzieci zostają wciągnięte w leśne niuanse wyborczego świata, dowiadując się, czym są demokracja oraz prawa wyborcze. Wprawdzie to świat zwierząt, ale jakże realny w swoich zachowaniach.

Książka stanowi doskonały materiał edukacyjny dla dzieci w wieku szkolnym i przedszkolnym. Jest odpowiednim narzędziem, za którego pomocą dzieci w każdym wieku wejdą lekkim krokiem w meandry świata wyborczego, nie tylko, aby zyskać potrzebną wiedzę na temat „kietbasy wyborczej“, ale także i przede wszystkim, aby kiedyś jako pełnoletni obywatele podejmować świadome i dobre decyzje.

Książka „Kto wygra leśne wybory?“, której autorkami są Joanna Groth – tekst (radca prawny z OIRP w Gdańsku) oraz Agnieszka Hacia – ilustracje, została wydana przez Krajową Izbę Radców Prawnych i rozestana do wszystkich okręgowych izb jako materiał edukacyjny dla prowadzenia lekcji prawa w szkole. ■

Red., www.kirp.pl

Zeskanuj QR kod i posłuchaj na YouTube bajki „Kto wygra leśne wybory?“, wydanej przez Krajową Izbę Radców Prawnych:



PROMOCJA ZAWODU

Influencerzy rozmawiają z radcami prawnymi

Komisja Promocji Zawodu KRRP we współpracy z czołowymi polskimi influencerami popularyzuje korzystanie z usług radców prawnych oraz wyszukiwarkę szukajradcy.pl.

W listopadzie Dawid Łasiński, znany w Internecie jako Pan Belfer, nauczyciel chemii i autor podręcznika do tego przedmiotu, który ma ponad 70 tys. subskrybentów na YouTube i 41 tysięcy obserwujących na Facebooku, rozmawiał z r. pr. Marią Kabacińską

m.in. o tym, czy radca prawny i prawnik to samo, czym zajmuje się radca prawny i kiedy warto zwrócić się do niego o pomoc, a także jak zostać radcą prawnym. W ciągu dwóch pierwszych tygodni emisji na YouTube film miał ponad tysiąc wyświetleń. ■

Red., www.kirp.pl

Zeskanuj QR kod i obejrzyj rozmowę:



POSIEDZENIE KOMITETU STAŁEGO CCBE

Obrady przedstawicieli europejskich samorządów prawniczych w Warszawie

Przedstawiciele samorządów prawniczych zrzeszonych w CCBE (Radzie Adwokatur i Stowarzyszeń Prawniczych Europy) obradowali w dniach 28–29 września w Warszawie. Podczas posiedzenia Komitetu Sterującego (Standing Committee) przyjęto stanowisko w sprawie ochrony i egzekwowania prawa oraz stanowisko co do utrzymania niezależności i samoregulacji (samorządności) zawodów prawniczych w Polsce.

28 września delegacja CCBE na czele z prezydentem organizacji Panagiotisem Periakisem i Prezesem Krajowej Rady Radców Prawnych Włodzimierzem Chróścikiem wzięła udział w spotkaniu w Senacie z Wicemarszałek Senatu X kadencji Gabriellą Morawską-Stanecką.

– Chciałbym podziękować pani marszałek za przyjęcie naszej delegacji, ale także chciałbym podziękować za tę kadencję dobrej współpracy. Senat był ostoją dobrego prawa, na Senat w tej kadencji zawsze mogliśmy liczyć, za co dziś szczerze dziękuję. Mam nadzieję, że jeśli chodzi o naszą współpracę – zarówno z Senatem, jak i w ramach CCBE, to w przyszłej kadencji skończy się czas walki, a zacznie czas budowania. Mam nadzieję, że kolejne spotkanie odbędzie się w zupełnie innych okolicznościach i to będzie czas odbudowy nie tylko dla prawników, ale też wszystkich obywateli Polski – zaznaczył z senackiej mównicy Prezes KRRP Włodzimierz Chróścik.



Fot. Piotr Gilarski

Następnie prawnicy z kilkunastu krajów, m.in.: Francji, Niemiec, Austrii, Holandii, Danii, ze Szwajcarii, z Włoch, ze Słowenii, z Czech, Węgier, Anglii i Irlandii debatowali m.in. o praworządności, sytuacji na rynku prawniczym i wyzwaniach stojących przed całą branżą na posiedzeniach czterech komitetów CCBE: Deontology, Migration Committee, PECO Committee, EU Lawyers Committee.

Później, podczas panelu „Praworządność w Polsce – uwagi praktyczne dotyczące ochrony Rule of Law i jej obrony z perspektywy prawnika” głos zabrali m.in. r. pr. Mirosław Wróblewski i r. pr. Przemysław Rosiak.

– Moim zadaniem jest opowiedzieć o Trybunale Konstytucyjnym, szczególnie sędzię, którego rolą jest kontrolowanie konstytucyjności przepisów – mówił mec. Mirosław Wróblewski. – Sejm uchwałił bezprawne przepisy, które pozwoliły prezesowi trybunału nie mianować legalnie wybranych nowych sędziów, a powołać w ich miejsce innych, politycznie umocowanych. Budząc wątpliwość skład Trybunału Konstytucyjnego w Polsce jest wyzwaniem dla procesu legislacyjnego i środowiska prawniczego – dodał.

Następnie wypowiedział się mec. Przemysław Rosiak, który przybliżył orzeczenia Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej stawające w obronie praworządności w Polsce.

Podczas drugiego dnia obrad, 29 września, na Zamku Królewskim w Warszawie kilkudziesięciu członków Komitetu Stałego CCBE jednomyślnie przyjęło projekt stanowiska w sprawie ochrony i poszanowania prawa międzynarodowego. W stanowisku europejskich prawników podkreślono również potrzebę postawienia przed sądem wszystkich osób odpowiedzialnych za okrucieństwa wojenne, w tym skutecznego ścigania osób odpowiedzialnych za zbrodnie wojenne lub zbrodnie przeciwko ludzkości przed Międzynarodowym Trybunałem Karnym.

Również w piątek 29 września CCBE przyjęło stanowisko, w którym podkreślono zdecydowane zaangażowanie i wsparcie dla Naczelnej Rady Adwokackiej i Krajowej Rady Radców Prawnych w ich staraniach na rzecz utrzymania niezależności i samoregulacji (samorządności) zawodów prawniczych oraz ochrony praworządności w Polsce.

Zeskanuj QR kod i przeczytaj pełną treść obu stanowisk w języku angielskim:



CCBE, czyli Rada Adwokatur i Stowarzyszeń Prawniczych Europy, skupia samorzady prawnicze z 46 państw. Działa od 60 lat, reprezentując poglądy prawników oraz broniąc zasad prawnych, na których opierają się demokracja i praworządność. Organizacje zrzeszone w CCBE reprezentują łącznie ponad milion prawników.

Na zaproszenie Prezesa KRRP Włodzimierza Chróścika udział w posiedzeniu CCBE wzięła Oleksandra Matwijczuk, prawniczka walcząca o prawa człowieka w Ukrainie, aktywistka na rzecz reform demokratycznych, przewodnicząca Centrum Wolności Obywatelskich w Kijowie – organizacji, która w 2022 r. została uhonorowana Pokojową Nagrodą Nobla.

– Jestem prawniczką zajmującą się od wielu lat prawami człowieka. Obecnie sprawuję swoją funkcję w sytuacji, gdy prawo nie działa. Rosja zaatakowała nasz kraj, morduje i torturuje nasz naród. To nie tylko wojna między państwami, to wojna między systemami: totalitarnym i demokracją. Putin nie boi się NATO, on boi się wartości demokratycznych. Rosja dokonała wielu zbrodni, w wielu miejscach na świecie: Czeczenii, Gruzji, w Mali. Nigdy nie spotkała jej za to kara. Narodowy system obrony praw człowieka nie działa. Rosja może zaatakować inny kraj, mordować i torturować ludzi, pozbawiać ich wody, prądu i jedzenia – i nic się nie dzieje. Jeśli Rosja wygra, będzie miało to wpływ na cały świat, nie tylko na jego gospodarkę i bezpieczeństwo, ale też na to, co stanie się z demokracją w Europie. Musimy być odważni, walczyć o wolność i przeciwstawiać się złu. Jestem przekonana, że nie jesteśmy w tej walce sami. Musimy ustanowić specjalny trybunał karny i postawić Putina i innych zbrodniarzy przed nim – mówiła na Zamku Królewskim w Warszawie podczas Standing Committee.

Następnie Oleksandra Matwijczuk spotkała się w siedzibie KIRP z prawnikami z Centrum Koordynacji Pomocy Prawnej, wspierającego obywateli Ukrainy uciekających do Polski po inwazji rosyjskiej, a także z przedstawicielami organizacji prawniczych. ■

Red., www.kirp.pl

OIRP W GDAŃSKU

Kongres Federacji Adwokatów Europejskich

Okręgowa Izba Radców Prawnych w Gdańsku miała zaszczyt w dniach 5–7 października być gospodarzem prestiżowego Kongresu Federacji Europejskich (FBE). To wyjątkowe wydarzenie zgromadziło wiodących praktyków prawa z całej Europy, a także wybitnych przedstawicieli świata prawniczego i politycznego.



Fot. OIRP w Gdańsku

W pierwszym dniu kongresu odbyły się spotkania Prezydium FBE oraz spotkanie Prezydium z przewodniczącymi komisji w hotelu Mercure Gdańsk Stare Miasto. Był to ważny moment wymiany myśli i planowania dla przyszłości federacji. W drugim dniu uczestnicy przenieśli się do Europejskiego Centrum Solidarności, a gości powitała Izabela Konopacka, radca prawny i prezydent FBE.

Pierwsza sesja dyskusyjna nosiła tytuł „Trajectories of the european rule of law. Assumed? Contested? Defended? Revealed?” i była moderowana przez prof. Tomasza Tadeusza Koncewicza. Uczestnicy, w tym wybitni prawnicy i sędziowie, omawiali kwestie związane z praworządnością i jej przestrzeganiem przez jurysdykcje w Europie. Druga sesja, w której wzięli udział prawnicy oraz przedstawiciele rządu Ukrainy i Komisji Europejskiej, poświęcona była kwestii odbudowy Ukrainy i jej drogi do Europy. Trzecia sesja panelowa koncentrowała się na implikacjach sztucznej inteligencji i technologii ChatGPT dla prawników i usług prawnych. Panel skupił się na nowych wyzwaniach, jakie stawiają przed prawnikami nowe technologie.

W ostatnim dniu uczestnicy kongresu wzięli udział w Walnym Zebraniu Ogólnym FBE, podczas którego omawiano kluczowe kwestie związane z FBE. ■

r. pr. Adam Chudziński

OIRP W KIELCACH

Rywalizacja o tytuł najlepszego kierowcy

W październiku kielecka izba zorganizowała spotkanie integracyjne w terenie w stylu offroadowym. Radcowie prawni mogli spróbować swoich sił za kierownicą. Było dużo emocji i zabawy, wkradła się także odrobina rywalizacji o tytuł najlepszego kierowcy. ■



Fot. OIRP w Kielcach

r. pr. Aleksandra Sutowicz

OIRP W LUBLINIE

II Radcowskie Spotkania Muzyczne

Spotkanie zorganizowane w ACKiM Chatka Żaka UMCS rozpoczęło się w piątek 27 października pierwszą prezentacją wykonawców oraz jam session, natomiast w sobotę 28 października w dużej sali widowiskowej Chatki Żaka odbył się koncert galowy. W roli konferansjerów wystąpili radcowie prawni oraz muzycy Agnieszka Lech i Konrad Łakomy, którzy zaprosili na scenę Dziekana Rady OIRP w Lublinie Arkadiusza Berezę, aby przywitał uczestników i widzów koncertu. Muzyczną część wydarzenia rozpoczął występ gwiazd wieczoru Natalii Wilk i Tomasza Momota. Podczas koncertu w foyer sali widowiskowej Stowarzyszenie „Psy z Bronic szukają domów” prowadziło zbiórkę pieniężną dla swoich podopiecznych, prezentując zwierzaki do adopcji.

Uczestnikami koncertu, zgodnie z kolejnością występów, byli: zespół z OIRP w Lublinie (Agnieszka Lech, Anastazja Lech, Korneliusz Łakomy, Konrad Łakomy, Jacek Leńczuk, Michał Marciniak), Michał Krygowski z OIRP w Krakowie, Agnieszka Lisak z OIRP w Krakowie, Grażyna Braun z OIRP w Warszawie, Katarzyna Czajka z OIRP w Krakowie, zespół Last Jump (Jacek Leńczuk z OIRP w Lublinie, Marek Meksuła, Mariusz Mazur), Wiesław Hudyma z OIRP w Krakowie, Małgorzata Wojtoń z OIRP w Krakowie, Karolina Zytek z OIRP w Łodzi, zespół Standby Light (Mateusz Mądel, Krzysztof Potok, Grzegorz Kuczek, OIRP w Krakowie), zespół OIRP w Lublinie (Artur Kokoszkiwicz, Michał Marciniak, Ewa Urbanowicz, Agnieszka Lech, Jacek Leńczuk, Konrad Łakomy) i Andrzej Głogowski z OIRP w Kielcach. ■

EU

OIRP W OLSZTYNIE

Spotkanie integracyjne radców seniorów

W Ośrodku Zdrowotel w Łebie na przełomie sierpnia i września odbyło się kolejne spotkanie integracyjne radców prawnych seniorów, organizowane przez Klub Seniora OIRP w Olsztynie.

Oprócz radców z OIRP w Olsztynie udział w spotkaniu wzięli przedstawiciele OIRP w Białymstoku, w Warszawie, w Łodzi, w Kielcach, w Lublinie, w Krakowie, w Bydgoszczy, w Zielonej Górze, w Opolu, w Wałbrzychu, w Gdańsku, we Wrocławiu. Łącznie 64 osoby wspólnie spędzały czas, korzystając z zabiegów rehabilitacyjnych. Były wspólne spacerki nad morzem i wycieczki do Trójmiasta czy Lęborka. Pogoda sprzyjała integracji. ■

r. pr. Helena Oprzyńska-Pacewicz

OIRP W RZESZOWIE

Konkurs plastyczny dla dzieci

W siedzibie OIRP w Rzeszowie 6 października odbyło się uroczyste wręczenie nagród dzieciom biorącym udział w konkursie plastycznym, którego tematem przewodnim była mediacja i hasło: „Zgoda buduje. Niezgoda rujnuje”, organizowanym przez rzeszowską izbę. Każda z przestanych prac była wyjątkowa i bardzo kreatywna. Nagrody małym artystom wręczyli Dziekan Rady r. pr. Bartosz Opaliński, a także r. pr. Anna Nowak i r. pr. Justyna Wojdyto-Borucka. ■



Fot. OIRP w Rzeszowie

r. pr. Justyna Wojdyto-Borucka

OIRP W WARSZAWIE

Spotkanie sportowców warszawskiej izby

W klubie Monta Volley Beach w Warszawie 17 listopada odbyło się coroczne spotkanie sportowców Okręgowej Izby Radców Prawnych w Warszawie. Wydarzenie zgromadziło liczne grono członków izby, by podsumować i wspólnie świętować sportowe zwycięstwa odniesione pod egidą stołecznej OIRP.

Gospodarzami wieczoru byli Wicedziekan Rady OIRP w Warszawie Włodzimierz Chróścik oraz członek Prezydium Rady OIRP w Warszawie radca prawny Piotr Grodzki. Oficjalna część wydarzenia była jednocześnie doskonałą okazją do podsumowania sportowych osiągnięć. Podczas spotkania nastąpiło wręczenie nagród dla zwycięzców tegorocznej Ligi Golfa OIRP w Warszawie, a szachiści mieli okazję zaprezentować nowe trofea zdobyte w ciągu ostatnich 12 miesięcy. ■

Red., www.oirpwarszawa.pl

FINANSE KIRP SĄ STABILNE I POD KONTROLĄ

Rozmowa z r. pr. Maciejem Bedyńskim, przewodniczącym
Wyższej Komisji Rewizyjnej KRRP.

■ Co takiego wydarzyło się w finansach Krajowej Rady Radców Prawnych, że Wyższa Komisja Rewizyjna KRRP musiała obradować aż trzy dni?

Aż dwa. Obradujemy zazwyczaj w czwartek i piątek. Sobota jest zarezerwowana na powrót, szczególnie dla członków z najodleglejszych izb. Taki zwyczaj i tryb procedowania został wprowadzony przez komisję poprzedniej kadencji. Obrady rozpoczynamy pierwszego dnia po południu, na których w miarę możliwości spotykamy się z Prezesem KRRP bądź innym gościem. W programie spotkania przewidziane jest szkolenie. Główny blok merytoryczny posiedzenia odbywa się zazwyczaj drugiego dnia, kiedy to obradujemy od rana nad wyznaczonymi zagadnieniami, aż nie zostaną one przez nas odpowiednio zgłębione. Ilość czasu, którego potrzebujemy na posiedzenie, ma też związek z tym, że w Wyższej Komisji Rewizyjnej reprezentowani są przedstawiciele wszystkich okręgowych izb radców prawnych, czyli jest nas 19. Po obradach w danym dniu przewidziana jest kolacja. Tematy, które były dyskutowane na posiedzeniu 12–14 października w Krakowie, wynikały z normalnego zakresu spraw, którymi zajmujemy się jesienią. Bo spotykamy się cyklicznie – trzy razy w roku.

■ Pewnie rotacyjnie w każdej izbie?

Niekoniecznie. Za poprzedniej komisji te spotkania były w marcu, w maju i na jesieni, i nie zamierzamy tego zmieniać. Posiedzenie marcowe odbywa się w Warszawie, ponieważ w jego trakcie przeglądamy dokumenty księgowe, mające związek z przychodami i kosztami działania Krajowej Rady, a więc musimy mieć do nich dostęp. W razie gdy potrzebne są jakieś wyjaśnienia, mamy też możliwość rozmowy z panią skarbnik, dostępnymi członkami Prezydium bądź prezesem, a także z obsługą księgową KIRP.

Marcowe spotkanie to jest szczegółowa kontrola finansów Krajowej Rady za rok poprzedni. Wówczas cała dokumentacja – od stycznia do grudnia z przejściem na styczeń następnego roku – jest już dostępna, a księgowość przygotowuje sprawozdanie. Wtedy w komisji dzielimy się na grupy i sprawdzamy konkretne kategorie kosztów.

Posiedzenie majowe wiąże się z naszym drugim głównym obowiązkiem, tj. z oceną sprawozdania finansowego rady za poprzedni rok, na co mamy czas do końca maja. Natomiast posiedzenie jesienne odbywa się w jakiejś części Polski. Rok temu był to Wrocław, teraz Kraków. To miejsce wybieramy demokratycznie, spośród propozycji zgłoszonych przez członków komisji, bo i tak każdy musi na spotkanie dojechać. Wybór Krakowa wynikał z działalności KIRP, która na te dni zorganizowała tam spotkania części organów i komisji.



Fot. Piotr Gilarski

MACIEJ Bedyński

Radca prawny od 2012 r., prowadzi własną kancelarię radcowską w Poznaniu. Zajmuje się głównie postępowaniami sądowymi. Specjalizuje się w sprawach związanych z prawem nieruchomości, prawem autorskim, know-how i tajemnicą przedsiębiorstwa oraz ich skutecznym zabezpieczeniem. Aktywnie uczestniczy w życiu samorządu radcowskiego – obecnie jest przewodniczącym Wyższej Komisji Rewizyjnej i członkiem Rady OIRP w Poznaniu – oraz społeczności miasta Poznania.

Wolny czas spędza z rodziną lub amatorsko grywa w piłkę nożną. Interesuje się muzyką i jej historią, a także kinematografią. Lubi czytać, zwłaszcza książki futurystyczne albo fantastyczne, żeby – jak twierdzi – jakoś się oderwać od codzienności i powagi zawodu radcy prawnego.

■ Czy jako członkowie komisji zostaliście jakoś przeszkoleni, np. z zakresu międzynarodowych standardów rachunkowości?

Nie ma takiego wymogu przy przyjmowaniu do komisji. Komisja bada przede wszystkim formalne przesłanki wydatkowania, ich podstawy oraz zasady racjonalnego ich wydatkowania na cele związane z szeroko pojmowanym funkcjonowaniem samorządu. Poza tym sprawozdanie jest badane przez biegłego rewidenta. Powołano go dla bezpieczeństwa finansów samorządu, bo te dokumenty dotyczą kwot często idących w miliony złotych. Oczywiście też się doksztalcamy i szkolimy. Na przykład w roku ubiegłym w ramach naszych posiedzeń odbyliśmy szkolenie z praktycznego badania sprawozdania finansowego na przykładzie sprawozdań okręgowych izb radców prawnych i Krajowej Rady.

Co roku przewidziany jest budżet na szkolenia członków komisji. Tegoroczne odbędzie się w grudniu i będzie to szkolenie online.

*Oglądamy każdy dokument księgowy,
każdy papierek, każdą fakturę za rok poprzedni.
Mamy w tym spore doświadczenie i intuicję,
złaszcza że dla części członków nie jest to
pierwsza kadencja pracy w komisji.
Więc jeżeli ktoś widzi jakiś wydatek,
który nie ma odpowiedniego opisu,
bezzwłocznie prosimy o wyjaśnienia.
Otrzymujemy je od razu w formie ustnej
albo na piśmie po jakimś czasie.*

■ Czego dotyczą spotkania jesienne?

Przede wszystkim ustalenia planu pracy komisji na następny rok, a tym samym założeń budżetowych. W ich trakcie omawiane są też inne sprawy. W tym roku była to ocena wydatków Krajowej Rady związanych z kosztami promocji radców prawnych i zawodu radcy prawnego, a w szczególności wydatków związanych z pracami nad nowym logo KIRP oraz z promocją wyszukiwarki szukajradcy.pl. W tym celu odbyliśmy spotkanie z Wiceprezes Aleksandrą Gibułą.

To są wydatki, które ponieśliśmy jako samorząd w 2023 r., ale chodzi o to, żeby z ważniejszymi dokumentami zapoznać się wcześniej, właśnie w czasie jesiennego spotkania, żeby w marcu 2024 r., kiedy będziemy je badać, było nam łatwiej. By było jasne, z czego te wydatki wynikały. Potem ocenimy, czy to jest gospodarne, oczywiście na tyle, na ile komisja może to zbadać.

■ Czy koszt opracowania nowego logo to jest wydatek na tyle duży, żeby komisja musiała nad nim specjalnie delibrować?

Opracowanie nowego znaku graficznego to jest koszt liczony co najmniej w dziesiątkach tysięcy złotych, więc trzeba mu było poświęcić trochę czasu. Jako samorząd zrzeszający ponad 50 tys. członków mamy spory budżet, którego nie można trwonić. Ocena tego, czy koszt jest wysoki, zawsze będzie subiektywna, ale musimy pamiętać, że ten wydatek był dys-

kutowany i głosowany na posiedzeniu Prezydium Krajowej Rady i przez Krajową Radę. Wcześniej rozpoznano rynek, zorganizowano konkurs ofert i ostatecznie spośród kilku ofert wybrano jednego.

■ Ile to kosztowało?

Nie znamy jeszcze tej kwoty. Ten wydatek w formie dokumentu księgowego będzie przez nas badany dopiero w marcu 2024 r. Mogę tylko powiedzieć, że to jest kwota rynkowa.

■ A koszty promocji wyszukiwarki?

To znaczący wydatek. Chodzi o wykonanie materiałów promujących wyszukiwarkę szukajradcy.pl i zarazem KIRP oraz promocję jej w różnych środkach przekazu – w radiu, w telewizji, w pociągach Intercity oraz w Internecie. Wykonawcą jest jedna z agencji reklamowych, która raportuje tzw. zasięgi tych działań. Raport z wyników tegorocznej kampanii promocyjnej ma być gotowy na początku grudnia, na posiedzenie Krajowej Rady, więc w Krakowie nie dowiedzieliśmy się, jakie one były. Gdy raport będzie dostępny, to potem powstanie pytanie i debata po naszej stronie, czy ten koszt jest tego wart, tzn. czy przełożył się na wzrost liczby korzystających z wyszukiwarki. Ale jeśli chodzi o koszt pracy agencji, to on jest na normalnym rynkowym poziomie.

Osobiście uważam, że trzeba rozdzielić kompetencje, czyli to, co my powinniśmy robić jako kontrola formalno-księgowa, od oceny, czy dany wydatek jest gospodarny czy niegospodarny.

■ Czyli tej zasadności w zasadzie nie badacie?

W jakimś sensie badamy, ale nie możemy występować jako nadzór, bo jesteśmy jednostką rewizyjną. Nie dajemy ścisłych wytycznych w toku bieżących wydatków, jak ma postępować Prezydium czy Rada i co robią źle. My otrzymujemy te informacje *post factum*, zbieramy je i potem debatujemy nad nimi, oceniamy, czy naszym zdaniem dany koszt był zasadny.

■ A gdyby się okazało, że jakiś wydatek nie ma sensu i świadczy tylko o niegospodarności, to co wtedy? Czy komisja może temu jakoś zaradzić?

Wtedy możemy wydać zalecenie, żeby w kolejnych latach takiego kosztu nie generować. Te zalecenia są na tyle wiążące, że Prezydium Krajowej Rady musi się do nich odnieść. W ten sposób poprzednia Wyższa Komisja Rewizyjna doprowadziła m.in. do kilku poważnych zmian po stronie wydatków.

Jest to o tyle istotne, że takie zalecenia, jeśli przybiorą formę uchwały komisji, to trafią automatycznie do Ministra Sprawiedliwości, tak jak każda uchwała każdego organu samorządu radców prawnych. Więc jest to dość mocne narzędzie wpływu.

Istotne jest tu również to, na ile silne jest to zalecenie. Bo stwierdzenie, że należy rozważyć zasadność ponoszenia jakichś wydatków, nie musi rodzić większych skutków – komisja oczekuje wtedy stanowiska i wyjaśnień. W tej kadencji nie mieliśmy żadnej takiej sytuacji, żeby to narzędzie testować w tym sensie, że Prezydium nie odniosło się do naszych zaleceń bądź je zignorowało.

WKR poprzedniej kadencji doprowadziła do przyjęcia przez samorząd mocnej dyscypliny finansowej. Teraz każdy wydatek powyżej 10 tys. zł albo 100 tys. zł wymaga akceptacji

odpowiednio albo Prezydium, albo Krajowej Rady Radców Prawnych. To są bezpieczniki. Dzięki nim wydatki są kontrolowane, każda faktura ma asygnatę odpowiedniego dysponenta danej puli środków czy konkretnego wiceprezesa lub skarbnika.

■ Jak komisja bada dokumenty z działalności Rady?

Oglądamy każdy dokument księgowy, każdy papierek, każdą fakturę za rok poprzedni. Mamy w tym spore doświadczenie i intuicję, zwłaszcza że dla części członków nie jest to pierwsza kadencja pracy w komisji. Więc jeżeli ktoś widzi jakiś wydatek, który nie ma odpowiedniego opisu, bezzwłocznie prosimy o wyjaśnienia. Otrzymujemy je od razu w formie ustnej albo na piśmie po jakimś czasie.

■ Czy 19 członków to wystarczająca liczba, żeby komisja mogła sprawnie realizować swoje zadania?

Jeśli chodzi o pracę, dalibyśmy radę i z mniejszą liczbą osób, tym bardziej że średnio na posiedzenia przyjeżdża 14–16 osób, i w szczególności badanie dokumentów udaje się zakończyć w dwa dni. Natomiast w kontekście reprezentacji każdej okręgowej izby należy powiedzieć, że liczba 19 członków jest absolutnie idealna, bo każda izba jest w komisji reprezentowana, może wnioskować do przewodniczącego o pochylenie się nad jakimś tematem.

W takiej sytuacji nikt – ani żaden dziekan rady okręgowej, ani jakikolwiek członek rady okręgowej bądź krajowej, nie może czynić zarzutu, że Wyższa Komisja Rewizyjna czegoś nie sprawdziła albo że czyjś głos został nieuwzględniony.

■ W Krakowie dyskutowaliście o przyszłorocznym budżecie komisji. Jaki on będzie?

W 2024 r. musi być większy niż w tym roku, ponieważ rosną koszty zakwaterowania i wyżywienia, a więc naszych posiedzeń, które stanowią główny wydatek komisji. Poza tym teraz majowe posiedzenie, które od czasów COVID-u mieliśmy zdalnie, musi się odbywać w formie stacjonarnej, ponieważ Ośrodek Badań, Studiów i Legislacji stwierdził, że organy samorządu radców prawnych nie mają podstawy prawnej do tego, żeby się spotykać w formie zdalnej. Zatem te trzy spotkania odbędą się w formie stacjonarnej, przy czym ostatnie, które chcemy zrobić we wrześniu, będzie spotkaniem zamykającym naszą kadencję.

Innych wydatków nie planujemy, bo nie mamy większych kompetencji i zadań, żeby się spotykać częściej. Natomiast szkolenia organizujemy w ramach zaplanowanych spotkań.

■ Zadaniem WKR obok badania dokumentów działalności gospodarczej i finansów KRRP jest opiniowanie rocznych sprawozdań finansowych Krajowej Rady. Jakie są te finanse na koniec 2023 r.?

Są stabilne i pod kontrolą. W ujęciu porównawczym do lat poprzednich nie widać odchyłeń, nie zauważyliśmy też niczego, co mogłoby wskazywać, że jesteśmy zagrożeni niewypłacalnością. Można powiedzieć, że budżet się spina nawet przy ostatnich zmianach, które dotyczyły podziału składki radcowskiej między izby okręgowe a KIRP.

■ Czyli Krajowej Izbie deficyt budżetowy nie grozi?

Deficyt, gdyby był, byłby sytuacją wyjątkową. Tak naprawdę jedyną anomalią budżetową była sytuacja, która pojawiła się podczas pandemii koronawirusa, kiedy to zaplanowane wy-

datki na wydarzenia i planowane zadania nie zostały zrealizowane i środki pozostały.

■ Po drodze był też wydatek poważny, czyli nowa siedziba KIRP.

Nowa siedziba to jest w pewnym sensie efekt działań WKR poprzedniej kadencji, która wskazywała, że koszty najmu siedziby przy Alejach Ujazdowskich są zdecydowanie wygórowane i lepiej będzie nabyć lokal na własność. Przy obecnym wzroście wartości nieruchomości nowa siedziba siłą rzeczy stała się doskonałą lokatą dla samorządu.

■ Czy obecna inflacja wpływa na kondycję finansową KIRP?

Tak jak na wszystkich. Inflacja to jest złodziej. Ale jeżeli mamy odpowiednie plany i założenia budżetowe, to można sobie z nią radzić – wystarczy trzymać dyscyplinę wydatków.

Na przykład w kontekście chociażby zakwaterowania członków Krajowej Rady na posiedzenia cokwartalne w Warsza-

*Finanse KRRP na koniec 2023 r.
są stabilne i pod kontrolą.
W ujęciu porównawczym
do lat poprzednich nie widać odchyłeń,
nie zauważyliśmy też niczego, co mogłoby wskazywać,
że jesteśmy zagrożeni niewypłacalnością.*

wie. Tutaj wyrazem dobrej gospodarności jest stała umowa z hotelem. Więc KIRP nie szuka nowego hotelu co posiedzenie, np. organizując konkurs ofert, tylko jako stały klient sieci hotelowej mamy dobrą zrabatowaną ofertę.

■ Czy źródła finansowania działalności samorządu bilansują bieżące wydatki?

To jest bardziej pytanie do skarbnika, bo to on po zamknięciu tego roku będzie wiedział najwcześniej, czy to się bilansuje. My jako komisja także się tego dowiemy, ale dopiero w marcu. Od tego roku uchwałą Krajowej Rady składka radcowska została podniesiona o 30 zł. Dotychczas każdy czynny radca uiszczał 100 zł, a od tego roku jest to 130 zł (w tym składka na obowiązkowe OC to 19 zł). Czy to wystarczy? Ta składka od co najmniej 10 lat nie była podwyższana. Ale tu głosy są różne i wielu radców prawnych nie chce dalszego podwyższania składki.

■ Czy WKR ma jakieś przetożenia na działalność finansową izb okręgowych, okręgowych komisji rewizyjnych. Czy może im coś podpowiedzieć, nakazać?

Nie, rozdzielność jest tu absolutna. Okręgowe izby mają swoje okręgowe komisje rewizyjne, które zajmują się finansami swoich rad okręgowych. W tym przypadku mamy – można powiedzieć – zdrową decentralizację.

Członkowie WKR są delegatami z poszczególnych okręgowych izb. Oni mogą niezależnie pełnić funkcję w okręgowych komisjach rewizyjnych, ale to się w ogóle nie nakłada funkcyjnie i nie ma to przetożenia instancyjnego. Okręgowe komisje rewizyjne mają swoją autonomię w ramach swojej właściwości. Tak jak one kontrolują finanse i działalność finansową swojej rady, tak my finanse Krajowej Rady. ■

Rozmawiał Bogdan Bugdański

ROK INTENSYWNYCH DZIAŁAŃ W SAMORZĄDZIE RADCÓW PRAWNYCH

Liczba realizowanych projektów w ramach działalności samorządu radców prawnych – jak przekonują jego przedstawiciele – nigdy nie była tak duża. Chodzi o działania wspierające radców prawnych w wykonywaniu zawodu, jak i te służące wszystkim obywatelom. W świetle tak postawionych założeń – opartych na ustawowych zadaniach samorządu – upłynął 2023 r.



**PIOTR
OLSZEWSKI**
radca prawny
Fot. OIRP w Warszawie

Ostatnie 12 miesięcy w samorządzie to czas pełen wyzwań, osiągnięć i adaptacji na wielu płaszczyznach – do zmieniających się realiów gospodarczych, ekonomicznych czy politycznych. Samorząd realizował swoje zadania i obowiązki służące radcom prawnym oraz obywatelom. Wspierał radców przy wykonywaniu zawodu, doskonaleniu zawodowym czy integrowaniu. Środowisko radców prawnych działało także na rzecz obywateli, budując świadomość prawną oraz rozpoznawalność zawodu radcy prawnego.

2023 rok był rokiem wielu projektów – ważnych bez względu na ich skalę. Był to pierwszy rok obowiązywania zmienionych w 2022 r. zasad etyki i wykonywania zawodu – pozwalający na wyciągnięcie pierwszych wniosków, że zmiany były ważne i potrzebne. W ostatnich miesiącach weryfikacji poddano także istotne przepisy samorządowe – związane z doskonaleniem zawodowym czy regulaminem odbywania aplikacji radcowskiej. Niemal jednogłośnie opowiedziano się za utrzymaniem punktów szkoleniowych weryfikujących obowiązków doskonalenia radców. Natomiast aplikacja radcowska ma być jeszcze bardziej praktyczna, utatwiająca zdanie egzaminu zawodowego i jeszcze lepiej przygotowująca do wykonywania zawodu radcy prawnego.

Z każdym miesiącem poszerzała się oferta szkoleniowa samorządu – zarówno w okręgowych izbach radców prawnych, jak i na poziomie krajowym, na którym na niespotykaną dotąd skalę rozbudowano platformę szkoleniową e-KIRP. Z platformy korzysta dzisiaj ponad 20 tys. radców prawnych i aplikantów radcowskich.

Przedstawiciele samorządu organizowali lub brali udział w debatach publicznych dotyczących stanowienia i stosowania prawa. W mijającym roku z wielkim sukcesem odbył się współorganizowany przez Krajową Izbę Radców Prawnych III Kongres Prawników Polskich, podczas którego przedstawiono

pakiet ustaw mających na celu zbudowanie nowoczesnego i sprawnego wymiaru sprawiedliwości. W ramach Ośrodka Badań, Studiów i Legislacji Krajowej Rady Radców Prawnych zaopiniowano dziesiątki projektów aktów prawnych. Wiele pracy włożono w walkę dotyczącą konieczności podwyższenia stawek radców prawnych – świadczących pomoc prawną zarówno z wyboru, jak i z urzędu.

W 2023 r. Krajowa Izba Radców Prawnych przewodniczyła Ogólnopolskiemu Porozumieniu Samorządów Zawodów Zaufania Publicznego. W jego ramach wypowiediano się publicznie na tematy zagrażające samorządności w Polsce. Podsumowaniem przewodnictwa KIRP była zorganizowana w Warszawie, po raz pierwszy w historii, konferencja zawodów zaufania publicznego, w której udział wzięli przedstawiciele kilkunastu różnych zawodów zaufania. Po raz drugi odbył się w ramach porozumienia rodzinny piknik zawodów zaufania publicznego.

Prężnie działało także przez cały rok Centrum Koordynacji Pomocy Prawnej udzielające pomocy *pro publico bono* na rzecz obywateli ukraińskich dotkniętych działaniami wojennymi na terenie Ukrainy. Średnio centrum udziela ok. tysiąca porad prawnych miesięcznie.

W 2023 r. kontynuowano kampanię promocji zawodu pod hasłem „Problemy prawne? Nie szukaj ucieczki, szukajradcy.pl”. Szacuje się, że informacje z kampanii, promujące także ogólnopolską wyszukiwarkę szukajradcy.pl, dotarły do ponad 18 mln Polaków. Zgodnie z decyzją Krajowej Rady Radców Prawnych, podjętą jeszcze w grudniu 2022 r., rozpoczęto także skomplikowany proces rebrandingu KIRP oraz zawodu radcy prawnego.

Jedną z najistotniejszych prac w mijającym roku jest również budowa Centralnego Systemu Obsługi Radców Prawnych oraz systemu do obsługi pionu dyscyplinarnego. Jest to projekt informatyczny w skali nieznaną dotąd w samorządzie. Jego zakończenie pozwoli na sprawną i kompleksową obsługę większości spraw na linii radca prawny–samorząd.

Radcowie ponownie wspierali w tym roku inicjatywę Tour de Konstytucja, której celem jest edukacja prawna oraz zaangażowanie w dyskusję o prawie każdego chętnego obywatela. Brali także udział w Pol'and'Rock Festivalu. Włączyli się



Fot. Karol Kacperski

III Kongres Prawników Polskich

w działania mające na celu edukację prawną najmłodszych czy działania zmierzające do zachęcenia studentów prawa do zdawania na aplikację radcowską.

O wybranych wydarzeniach z 2023 r. szerzej piszemy poniżej.

ZMIANY W ETYCE I WYKONYWANIU ZAWODU

Od 1 stycznia 2023 r. radcowie prawni są zobowiązani do stosowania i przestrzegania zmienionego Kodeksu Etyki Radcy Prawnego oraz nowego Regulaminu wykonywania zawodu radcy prawnego. Co do zmian istotne było wprowadzenie nowych regulacji dotyczących konfliktu interesów. Jak wskazują przedstawiciele samorządu, znalazło się wśród nich wiele rozwiązań nowoczesnych. Przede wszystkim wprowadzenie obowiązku sprawdzania, czy taki konflikt występuje nie tylko w stosunku do danego radcy, lecz także w stosunku do innych radców prawnych albo innych osób, z którymi wykonuje zawód w wieloosobowej kancelarii. Z drugiej strony dopełnieniem tej regulacji jest możliwość wprowadzenia za zgodą klienta tzw. chińskich murów, jeżeli w kancelarii wprowadzono adekwatne rozwiązania w celu uniknięcia wykorzystywania informacji o kliencie niezgodnie z jego interesem.

Ponadto bardzo ważną zmianą jest wprowadzenie kategorii podmiotu nieuprawnionego do świadczenia pomocy prawnej, a więc takiego, który świadczy pomoc prawną niezgodnie z przepisami o formach wykonywania zawodu radcy prawnego; chodzi w szczególności o spółki kapitałowe lub inne osoby nieposiadające uprawnień do świadczenia pomocy prawnej. Istotna zmiana polega również na zwiększeniu ochrony tajemnicy zawodowej.

I choć dokonane modyfikacje od początku nie były uważane za rewolucyjne, to zdaniem przedstawicieli samorządu blisko rok stosowania zmienionych regulacji pozwala na przyjęcie, że są one istotne z punktu widzenia zmieniających się warunków rynkowych, w jakich radcowie prawni wykonują zawód.

Celem dokonanych zmian było zapewnienie ochrony interesu klienta z uwzględnieniem interesu publicznego. Tylko przestrzeganie zbioru zasad i wartości wynikających z KERP i Regulaminu w codziennej praktyce radcy prawnego daje gwarancję prowadzenia uczciwej, rzetelnej i profesjonalnej działalności zawodowej. Ważnym celem dokonanych w KERP zmian było także dostosowanie zawartych w nim przepisów do regulacji Unii Europejskiej, ze szczególnym uwzględnieniem tzw. dyrektywy usługowej. Modyfikacji dokonano także z uwagi na problemy interpretacyjne, jakie pojawiły się w toku jego stosowania – również w działalności sądownictwa

dyscyplinarnego. Z KERP zostały także usunięte regulacje porządkowe i techniczne związane z zasadami wykonywania zawodu, a następnie częściowo przeniesione do uchwalonego przez Krajową Radę Radców Prawnych nowego Regulaminu.

WSPÓŁDZIAŁANIE W KSZTAŁTOWANIU I STOSOWANIU PRAWA

Jest to jedno z najistotniejszych zadań samorządu radców prawnych, na szczeblu krajowym, realizowane przez Krajową Radę Radców Prawnych, do której zakresu działania należy udzielanie opinii o projektach aktów prawnych oraz przedstawianie wniosków dotyczących unormowań prawnych. Odbyna się to przy udziale Ośrodka Badań, Studiów i Legislacji KRRP. W kontekście aktualnych wyzwań społecznych, politycznych i samorządowych, a także w świetle projektów realizowanych przez KRRP obecnej kadencji rola OBSiL oraz liczba realizowanych zadań stale wzrasta. W parze z tym poszta w mijającym roku zmiana formy działania tej agendy samorządu. Jedną z najważniejszych zmian było powołanie specjalnych zespołów stałych, odpowiedzialnych za dokonywanie analizy projektów aktów prawnych z perspektywy wykonywania kompetencji samorządu jako aktywnego uczestnika procesu oceny stanowienia i stosowania prawa czy działalności opiniodawczej, wskazywanie kierunków merytorycznych, w jakich powinno zmierzać stanowisko Ośrodka wypracowane przez autora opinii, rekomendowanie osób do sporządzenia opinii oraz ostateczna ocena tych opinii.

Jak wskazywał na łamach „Radcy Prawnego” kierownik Ośrodka Badań, Studiów i Legislacji KRRP prof. Rafał Stankiewicz, „mamy nadzieję, że wchodzimy w nowy okres pracy samorządu i funkcjonowania zawodów prawniczych, jak i wymiaru sprawiedliwości, dlatego chcemy nasze zadania dostosować do rzeczywistości i w ten sposób kreować cele”. – Liczymy, że politycy zaczną dostrzegać w nas partnera do rozmów w kształtowaniu rzeczywistości, i to zarówno w wymiarze bezpośrednio nas dotyczącym, a więc tego, w jaki sposób kształtują się ramy wykonywania naszego zawodu, jak i w tym obszarze, który dotyczy stosowania prawa przez nas. Pracujemy nad tym, żeby mieć większy wpływ na treść dużych kodyfikacji – procedur cywilnej, karnej czy administracyjnej, które wykorzystujemy na co dzień w pracy, oraz możliwość kreowania sposobów dojścia do przywrócenia stanu praworządności w Polsce.

Poza pracą bieżącą, polegającą na wspomnianym już opiniowaniu tego, co dzieje się w pracach parlamentarnych czy rządowych, podjęto w mijającym roku działania nad kilkoma niezwykle ważnymi tematami. Najważniejszy to przeprowadzenie dalszej analizy przepisów samorządowych, głównie na poziomie ustrojowym, czyli ustawy o radcach prawnych, jak i innych przepisów pod kątem ich efektywności. Ustawa o radcach prawnych powstała w 1982 r. W ciągu 40-lecia istnienia samorządu zmieniała się kilkakrotnie, ale co do istoty jego funkcjonowania bardzo nieznacznie, stąd tak ważne jest dokonanie oceny efektywności poszczególnych instytucji i unowocześnienie tych regulacji, w tym także dokonanie analizy prawnoporównawczej, dotyczącej funkcjonowania samorządu prawniczego w innych krajach, szczególnie w państwach UE.

Innym przykładem w zakresie działalności OBSiL – choć wydaje się zagadnieniem szczegółowym, było ukrócenie dyskusji co do możliwości postępowania się feminatywem radczyni prawna – mimo że literalnie z ustawowej ochrony korzysta określenie zawodu wyrażone w formie męskiej. Co jasno wybrzmiało w opinii przygotowanej w ramach prac Ośrodka – w odniesieniu do ochrony prawnej tytułu zawodowego radca prawny stosowanie feminatywu w postaci poprawnego językowo zwrotu radczyni prawna nie narusza standardu prawnej ochrony tego tytułu, tym bardziej nie narusza godności zawodu radcy prawnego ani jakichkolwiek innych wartości związanych z jego wykonywaniem.

O najważniejszych opiniach OBSiL można też od niedawna przeczytać na łamach „Radcy”, w tym numerze na s. 37.

III KONGRES PRAWNIKÓW POLSKICH

W działania związane ze stanowieniem i stosowaniem prawa wpisuje się także zorganizowany z rozmachem III Kongres Prawników Polskich pod hasłem „Rządy prawa – wszystkich sprawa”, podczas którego przedstawiono pakiet ustaw mających na celu zbudowanie nowoczesnego i sprawnego wymiaru sprawiedliwości.

Kongres Prawników Polskich to forum debaty przedstawicieli świata nauki i przedstawicieli wszystkich zawodów prawniczych w Polsce. Celem kongresu jest dyskusja i odpowiedź na najważniejsze pytania związane z aktualną kondycją systemu wymiaru sprawiedliwości. Środowiska prawnicze od lat zwracają uwagę na zaległości i wydłużający się czas trwania spraw w sądach oraz archaiczny charakter polskiego sądownictwa. System nie odpowiada na potrzeby obywateli; utrudnia działalność gospodarczą oraz komplikuje uporządkowanie różnych ważnych spraw rodzinnych czy majątkowych.

Tegoroczny kongres był zorganizowany przez Krajową Izbę Radców Prawnych, Naczelną Radę Adwokacką, Stowarzyszenie Sędziów Polskich „Iustitia” i Stowarzyszenie Prokuratorów „Lex super omnia”. W Europejskim Centrum Solidarności w Gdańsku 24 czerwca spotkało się blisko 400 przedstawicieli różnych środowisk prawniczych w Polsce. Transmisję online z kongresu śledziło niemal tysiąc osób.

Podczas wydarzenia zaprezentowano efekty prac organizacji pozarządowych oraz Społecznej Komisji Kodyfikacyjnej powołanej w 2017 r. Przedstawiono rozwiązania, które mają pomóc zbudować nowoczesne i sprawne sądownictwo. Celami, które przyświecały pracom, były przyspieszenie postępowań i szerszy dostęp obywateli do sądu, otwarcie sądów na obywateli, wzmocnienie zaufania do sądownictwa, cyfryzacja procedur sądowych oraz ochrona obywateli przed niepewnością co do ważności wyroku.

III Kongres Prawników Polskich zwrócił uwagę na przyjęcie przez aklamację uchwały podkreślającej, iż „niezawistość sędziów, niezależność sądów i prokuratury oraz samorządność radców prawnych i adwokatów jest gwarantem realizacji konstytucyjnych praw jednostki; w demokratycznym państwie prawnym istotą odrębności władzy sądowniczej jest orzekanie niezależnie od woli i programów ugrupowań politycznych oraz bez względu na interesy osób i organizacji zainteresowanych rozstrzygnięciem”.

Zaprezentowane na kongresie projekty po ostatnich wyborach parlamentarnych mają szansę na przepracowanie w toku prac legislacyjnych.

CCBE

Krajowa Izba Radców Prawnych w dniach 28–29 września współorganizowała wydarzenia w ramach CCBE – posiedzenie Komitetu Stałego CCBE w Warszawie, któremu towarzyszyły posiedzenia czterech komitetów CCBE. Powierzenie polskiej delegacji organizacji tego prestiżowego wydarzenia należy odczytać jako wyróżnienie i dowód dużego zaufania. Wśród gości wydarzeń znaleźli się czołowi przedstawiciele świata prawniczego, eksperci oraz osoby mające wpływ na legislację w różnych krajach europejskich, jak również w organizacjach międzynarodowych z Unią Europejską na czele.

CCBE, czyli Conseil des barreaux européens, jest międzynarodową organizacją działającą w imieniu ponad miliona prawników europejskich. W organizacji tej zrzeszone są samorządy prawnicze i stowarzyszenia grupujące przedstawicieli zawodów prawniczych ze wszystkich państw członkowskich Unii Europejskiej i Europejskiego Obszaru Gospodarczego. Ponadto w CCBE działa 13 delegacji z innych krajów na prawie organizacji stowarzyszonych i obserwatorów. Historia Conseil des barreaux européens to ponad pięć dekad reprezentowania organizacji członkowskich wobec instytucji europejskich – Komisji Europejskiej i Parlamentu Europejskiego – w sprawach dotyczących wymiaru sprawiedliwości, rządów prawa oraz praw człowieka.

OGÓLNOPOLSKIE POROZUMIENIE SAMORZĄDÓW ZAWODÓW ZAUFANIA PUBLICZNEGO

Inicjatywa Ogólnopolskiego Porozumienia Samorządów Zawodów Zaufania Publicznego liczy już dwa lata. Przez ostatni rok prezydencję w tym projekcie sprawowali radcowie prawni. Podsumowaniem przewodnictwa KIRP była zorganizowana w Warszawie, po raz pierwszy w historii, konferencja zawodów zaufania publicznego, w której udział wzięli przedstawiciele kilkunastu różnych zawodów zaufania. Osią tego wydarzenia były podsumowanie dotychczasowych działań oraz dyskusja o wyzwaniach, problemach i szansach, które stoją przed zawodami zaufania publicznego w Polsce. W konferencji „Zawody zaufania publicznego: etyka, autonomia i społeczna odpowiedzialność”, zorganizowanej przez Krajową Izbę Radców Prawnych, udział wzięło kilkadziesiąt osób – a kilkaset śledziło jej przebieg online.

We wnioskach z konferencji powtarzała się myśl o tym, że współpraca między różnymi zawodami zaufania może przynieść korzyści dla wszystkich przedstawicieli tych zawodów oraz obywateli. W ciągu ostatniego roku, z inicjatywy Krajowej Izby Radców Prawnych, która sprawowała prezydencję w OPSZZP, udało się zrealizować kilka działań, które nie tylko pogłębiły współpracę między samorządami, lecz również pokazały jedność zawodów zaufania na zewnątrz. W połowie roku samorządy zawodów zaufania współpracujące w ramach OPSZZP zareagowały na rządowe plany zmiany ustawy o biegłych rewidentach. W proponowanych przepisach zawarto zapisy, których wejście w życie groziło naruszeniem



Fot. Krzysztof Chodyka

II Piknik Rodzinny Zawodów Zaufania Publicznego

tajemnicy zawodowej biegłych rewidentów oraz doradców podatkowych. Z inicjatywy KIRP udało się opracować i przyjąć wspólne stanowisko w tym temacie. OPSZZP zaapelowało do rządu o wycofanie się z projektu nowelizacji ustawy o biegłych rewidentach, który podważał zaufanie do tego zawodu, a także o niepodjęcie działań i projektów legislacyjnych godzących w tajemnicę zawodową wszystkich osób wykonujących zawody zaufania publicznego. Efektem m.in. tych działań było porzucenie przez rząd nieudanego projektu. Kwestia tajemnicy zawodowej była ponownie przedmiotem troski samorządów zawodów zaufania w sierpniu br., gdy minister zdrowia ujawnił poufne dane medyczne. Ostatnim aktem prezydencji radców prawnych w Ogólnopolskim Porozumieniu Samorządów Zawodów Zaufania Publicznego był II Piknik Rodzinny Zawodów Zaufania Publicznego – otwarte dla wszystkich mieszkańców Warszawy wydarzenie pełne atrakcji dla całych rodzin, którego celami były promocja i budowanie wizerunku zawodów zaufania publicznego. Celowo zaplanowaliśmy tę sekwencję wydarzeń. Najpierw konferencja ekspercka, podczas której poruszaliśmy zagadnienia istotne dla wszystkich samorządów członkowskich, a przede wszystkim dla naszych klientów – obywateli naszego państwa, a następnie piknik rodzinny, który realizował nasz drugi ważny cel: edukację społeczeństwa na temat naszych zawodów, naszych kompetencji, naszej funkcji w działaniu społeczeństwa obywatelskiego i państwa prawa.

PROMOCJA ZAWODU

W 2023 r. miała także miejsce druga odsłona kampanii promocji zawodu pod hasłem „Problemy prawne? Nie szukaj ucieczki, szukajradcy.pl”. W Internecie, telewizji, radiu i połączonych dalekobieżnych można było zobaczyć i usłyszeć spoty promocyjne zachęcające do korzystania z usług radcy prawnego. Celem kampanii jest poprawienie wśród Polaków rozpoznawalności zawodu radcy prawnego i zbudowanie wizerunku radcy jako godnego zaufania eksperta w różnych dziedzinach prawa. Radca ma być postrzegany jako solidne wsparcie, którego nie trzeba się bać, jako ten, który pomoże rozwiązać każdy problem prawny i z którego usług warto korzystać cały czas, a nie tylko w sytuacji kryzysowej. Spoty opierają się na także na promocji ogólnopolskiej wyszukiwarki [szukajradcy.pl](https://www.szukajradcy.pl) i zachęcają do korzystania z niej. Tegoroczna kampania promocji zawodu dotarła do ponad 18 mln Polaków w wieku 18–65 lat.

W tym roku z pewnymi modyfikacjami wystartował także drugi sezon podcastu „Prawie Prawniczo”. Krajowa Izba Rad-

ców Prawnych rozpoczęła natomiast kolejny projekt promujący korzystanie z usług radców prawnych. Tym razem czelówi polscy influencerzy rozmawiali z radcami prawnymi m.in. o tym, jak i gdzie szukać dobrego prawnika. Pierwszy odcinek pojawił się w Internecie 6 lipca – w Dzień Radcy Prawnego.

REBRANDING

Po trwającej wiele miesięcy wewnętrznej dyskusji w grudniu 2022 r. Krajowa Rada Radców Prawnych ostatecznie zdecydowała o przeprowadzeniu procesu rebrandingu KIRP – przygotowaniu nowej identyfikacji wizualnej zawodu radcy prawnego oraz samorządu radców prawnych, w tym znaku graficznego (logo) zawodu radcy prawnego i nowego znaku graficznego (logo) KIRP, a także opracowaniu nowych materiałów korporacyjnych.

Główny benefit tego działania to kolejny etap profesjonalizacji samorządu na poziomie komunikacyjnym. Nowe logo powinno eksponować treści związane z marką zawodu, być nowocześniejsze, bardziej uniwersalne w prezentowaniu w różnych formatach i łatwiejsze w odbiorze.

Prace – choć trudne i powiązane z burzliwymi dyskusjami – trwają. Jeśli proces rebrandingu się powiedzie, należy się spodziewać, że z jego efektów samorząd będzie korzystał przez kilkanaście lub kilkadziesiąt lat.

RADCOWIE PRAWNI SPOŁECZEŃSTWU

Zauważalna w przestrzeni publicznej jest aktywność samorządu radców prawnych i jego przedstawicieli podczas wielu społecznych i obywatelskich inicjatyw. Projekty, w które włączają się radcowie prawni, mają wpływ na umocnienie społeczeństwa obywatelskiego, świadomości swoich praw i obowiązków prawnych. Udział samorządu w tych wydarzeniach pozytywnie wpływa również na wizerunek radców prawnych i zwiększa ich rozpoznawalność na rynku. Tylko w ostatnich kilku miesiącach radcowie wzięli udział w projektach takich jak – Tour de Konstytucja, Pol'and'Rock Festival, festiwal CieszFanów czy wspomniany już „Piknik #zaufani”. Spotykają się także ze studentami prawa, zachęcając ich do wyboru aplikacji radcowskiej, czy z przedszkolakami, zapoznając ich z terminami prawnymi od najmłodszych lat.

CSORP

KIRP jest na etapie budowy jednego ze strategicznych projektów informatycznych samorządu – Centralnego Systemu Obsługi Radców Prawnych. CSORP ma zawierać w sobie moduły nie tylko umożliwiające okręgowym izbom prowadzenie ewidencji radców prawnych i aplikantów, lecz także prowadzenie aplikacji, repertorium spraw dyscyplinarnych, spraw z urzędu i doskonalenia zawodowego. CSORP będzie w stanie zastąpić wszystkie dotychczas używane w okręgowych izbach systemy informatyczne. System osiągnie swoją pełną funkcjonalność w 2025 r.

Informacje o wszystkich działaniach samorządu na bieżąco publikowane są na stronach internetowych, w newsletterach KIRP, mediach społecznościowych i wydawnictwach – choćby na łamach „Radcy Prawnego”. Zachęcamy do zapoznawania się z nimi. ■

NASZE DZIAŁANIA WSPIERAJĄ RADCÓW W WYKONYWANIU ZAWODU I SŁUŻĄ OBYWATELOM

Rozmowa z Prezesem Krajowej Rady Radców Prawnych Włodzimierzem Chróścikiem.

■ **Za nami bardzo pracowity rok w samorządzie radcowskim. Które z projektów można uznać za najważniejsze?**

Bardzo trudno wskazać te najważniejsze. Tak naprawdę każdy projekt KRRP, który realizujemy, jest ważny. Oczywiście mają one różnych interesariuszy, są skierowane do różnych grup docelowych, natomiast wszystkie nasze działania mają służyć radcom prawnym – wspierać ich w wykonywaniu zawodu, doskonaleniu zawodowym, integrowaniu się – oraz obywatelom w budowaniu świadomości prawnej i znajomości naszego zawodu. Z pewnością mogę natomiast wskazać te projekty, które realizowaliśmy z największym rozmachem i które angażowały bardzo wiele zasobów, ale też dały znakomite efekty.

■ **Co ma pan dokładnie na myśli?**

Myślę tu o takich projektach, jak kampania wizerunkowa zawodu i wyszukiwarki szukajradcy.pl. Przypomnę, że to największa w historii naszego zawodu kampania, prowadzona w największej liczbie kanałów i nośników, docierająca do największej dotąd rzeszy odbiorców. Z drugiej strony bardzo intensywnie angażowaliśmy się w tym szczególnym roku wybończym w działania dotyczące praworządności, proobywatelskie i edukacyjne. Zorganizowaliśmy Kongres Prawników Polskich – najważniejsze wydarzenie środowisk prawniczych tego roku. Byliśmy aktywni w spotkaniach Tour de Konstytucja oraz Pol'and'Rock. Przygotowaliśmy bajkę dla dzieci o tematyce wyborczej, którą notabene można ciągle pobrać ze strony kirp.pl w wersji PDF i audiobooka. A to tylko wybrane dwa obszary z kilkunastu realizowanych, z których możemy mieć naprawdę satysfakcję i których efekty są widoczne już teraz, a będą jeszcze w kolejnych latach.

■ **A jakie wyzwanie mijającego roku ocenia pan jako najtrudniejsze?**

Z pewnością gorzką pigułką do przetknięcia jest dla nas kwestia stawek dla pełnomocników. Wykonaliśmy bardzo wiele pracy, by przekonać Ministerstwo Sprawiedliwości do konieczności podniesienia stawek, odbyliśmy wiele spotkań, konsultacji, pracy analitycznej. Było blisko, został już nawet opublikowany projekt rozporządzenia w tej sprawie, natomiast ostatecznie plany spełżyły na niczym, m.in. ze względów politycznych. Myślę też, że istotną rolę odegrał tu brak współdziałania wszystkich zainteresowanych samorządów. Samorząd radcowski nie jest jednak drużyną, która łatwo się podaje, dlatego traktujemy to jako jedynie przegraną pierwszą



Fot. Gilarski.com

rundę. Będziemy wracać do tematu stawek, ale także innych ważnych wątków w zakresie warunków pracy pełnomocników, w rozmowach z nowym ministrem sprawiedliwości. Jestem przekonany, że ostatecznie osiągniemy cele ważne dla radców.

■ **Jakie wnioski z tegorocznych projektów będą wdrożone w kolejnym roku?**

W przyszłym roku czeka nas kontynuacja dużych przedsięwzięć, które są już w toku – m.in. informatyzacji samorządu. Budujemy duże, skomplikowane narzędzia, które wymagają wiele pracy, ale będą dobrze służyć kolejnym pokoleniom radców prawnych, jak choćby Centralny System Obsługi Radców Prawnych oraz system do obsługi pionu dyscyplinarnego. Widzimy też, że bardzo dobrze sprawdza się intensywna rozbudowa wyszukiwarki szukajradcy.pl oraz platformy e-KIRP, która jest wysoko oceniana przez radców, zarówno jeśli chodzi o funkcjonalności, jak i znakomitą jakość multimedialnych treści szkoleniowych. Planujemy także dalsze rozwijanie Ośrodka Badań, Studiów i Legislacji – zaplecze eksperckie jest nam niezwykle potrzebne, zwłaszcza w najbliższych kilkunastu miesiącach, kiedy parlament kolejnej kadencji będzie wdrażał wiele nowych rozwiązań legislacyjnych, związanych z porządkowaniem systemu wymiaru sprawiedliwości. Nasz głos powinien być dobrze słyszalny, a by tak się stało, musimy dysponować jeszcze bardziej rozbudowanym, sprawnym *think tankiem*. Tak więc wiele ciężkiej – ale i satysfakcjonującej – pracy przed nami. ■

Red.

Podsumowanie działań komisji KRRP w 2023 r.

KOMISJA

ALTERNATYWNYCH

METOD ROZWIĄZYWANIA

SPORÓW (ADR)

W roku 2023 Komisja ADR już po raz czwarty zorganizowała konkurs „Ambasador Mediacji” promujący mediację jako pozasądową i efektywną metodę pracy z konfliktem, pozwalającą na uhonorowanie przez samorząd radcowski przedstawicieli różnych środowisk z całej Polski (m.in. radców prawnych, sędziów, mediatorów, organizacji pozarządowych), w szczególności sposób zaangażowanych w rozwój tej instytucji.

W obszarze działań edukacyjnych Komisja ADR KRRP kontynuowała dotychczasowe ogólnopolskie projekty, budując ich marki własne, tj. Turniej Negocjacyjny dla Aplikantów Radcowskich „Negocjator Roku 2023”, Turniej Mediacyjny dla Aplikantów Radcowskich „Lider Mediacji 2023”, Turniej Arbitrażowy dla Aplikantów Radcowskich „Mistrz Arbitrażu 2023”, a także Turniej Arbitrażowy dla Studentów Szkół Wyższych „Młody Mistrz Arbitrażu 2023”, organizowany we współpracy z Europejskim Stowarzyszeniem Studentów Prawa „ELSA” Poland.

Zrealizowano projekt „Październik miesiącem ADR”, na który składało się szereg aktywności w przedmiocie działania komisji. Objęte były nimi w szczególności adresowane do radców prawnych i dostępne na platformie szkoleniowej e-KIRP webinary z udziałem doświadczonych ekspertów, w ramach projektu przeprowadzono także stacjonarny finał Turnieju Mediacyjnego dla Aplikantów „Lider Mediacji 2023”, polegający na symulacji mediacji poddanej ocenie zespołu doświadczonych mediatorów. Zwieńczeniem wydarzenia była natomiast adresowana do radców prawnych i dostępna na platformie szkoleniowej e-KIRP oraz portalu YouTube konferencja „Mediacja. Jak uniknąć błędów i przezwyciężyć ograniczenia” zorganizowana z okazji Międzynarodowego Dnia Mediacji. ■

r. pr. Tomasz Parkasiewicz
przewodniczący Komisji Alternatywnych Metod
Rozwiązywania Sporów (ADR)

KOMISJA

DOSKONALENIA ZAWODOWEGO

W związku z kończącym się cyklem szkoleniowym 2020–2023 Komisja Doskonalenia Zawodowego zorganizowała pakiet szkoleń o nazwie „Szkolenia z e-KIRP” dla radców prawnych. Przez cały rok w każdy czwartek (z wyjątkiem dni świątecznych i wolnych od pracy) 93 szkolenia były systematycznie udostępniane na platformie e-KIRP.

Przedmiotem szkoleń były tematy i istotne zagadnienia prawne służące podnoszeniu umiejętności oraz aktualizacji i poszerzaniu wiedzy. Wszystkie te materiały znajdują się na platformie e-KIRP.

Ponadto Komisja Doskonalenia Zawodowego we współpracy z Wolters Kluwer Polska udostępniła 12 nagrań z webinarów w formie szkoleń e-learningowych na platformie e-KIRP.

W sumie w ciągu całego roku na platformie e-KIRP udostępniono ponad 260 godzin szkoleniowych (!), co umożliwiło uzyskanie ponad 500 punktów szkoleniowych bez wychodzenia z domu.

Dodatkowo, wychodząc naprzeciw oczekiwaniom radców prawnych, udostępniono kurs języka angielskiego „Legal English” z zakresu prawa umów, prowadzony przez cenionego eksperta – dr. Stephena Terretta.

Komisja Doskonalenia Zawodowego wraz z przedstawicielami okręgowych izb radców prawnych przygotowała projekt uchwały w sprawie zmian w „Regulaminie zasad wypełniania obowiązku doskonalenia zawodowego przez radców prawnych i zadań organów samorządu służących zapewnieniu przestrzegania tego obowiązku”. Uchwała została przyjęta przez Krajową Radę Radców Prawnych na posiedzeniu we wrześniu br. Najważniejsze zmiany dotyczą doprecyzowania definicji tekstu analitycznego oraz zniesienia ograniczenia liczby punktów szkoleniowych za udział w formach doskonalenia zawodowego organizowanych przez podmioty zewnętrzne inne niż organy samorządu radców prawnych. Nowe regulacje będą obowiązywać od początku nowego cyklu szkoleniowego określonego na lata 2024–2026, tj. od 1 stycznia 2024 r. ■

r. pr. Andrzej Domański
przewodniczący Komisji Doskonalenia Zawodowego

KOMISJA

ETYKI I WYKONYWANIA ZAWODU

Komisja w 2023 r. przygotowała blisko 40 odpowiedzi i stanowisk w zakresie kierowanych do niej wniosków przez osoby uprawnione, w tym w dużej większości radców prawnych.

Jedno z ważniejszych stanowisk podjętych przez komisję dotyczyło podjęcia się funkcji obrońcy w postępowaniu dyscyplinarnym przez radcę prawnego będącego w stosunku pracy, w którym to wyraziła pozytywne stanowisko w zakresie występowania radcy prawnego w stosunku pracy w postępowaniu dyscyplinarnym jako obrońcy obwinionego. W powyższym stanowisku komisja wskazała, że w pierwszej kolejności w postępowaniu dyscyplinarnym mają zastosowanie przepisy ustawy o radcach prawnych, a nie Kodeks postępowania karnego, który jest aktem pomocniczym. Komisja wskazała również, że postępowanie dyscyplinarne nie ma bezpośredniego charakteru postępowania karnego, a jest tzw. quasi-postępowaniem karnym, co niweluje zakaz sformułowany w art. 8 ust. 6 ustawy o radcach prawnych.

Komisja podjęła również odpowiedzi i stanowiska m.in. w zakresie:

- możliwości wykonywania zawodu radcy prawnego w momencie, gdy łączy jest z wykonywaniem zawodu agenta ubezpieczeniowego;
- wymagań zawartych w dokumentach odnoszących się do zamówienia publicznego na świadczenie pomocy prawnej;
- oferty pracy a PKD (spółki) oferenta, które nie odnosi się wyłącznie do świadczenia pomocy prawnej.

Ponadto Komisja Etyki i Wykonywania Zawodu konsultowała z różnymi organami samorządu radców prawnych wprowadzone zmiany w Kodeksie Etyki Radcy Prawnego oraz Regulaminie wykonywania zawodu radcy prawnego. ■

r. pr. Ryszard Wilmanowicz
przewodniczący Komisji Etyki i Wykonywania Zawodu

KOMISJA

PRAW CZŁOWIEKA

Działania Komisji Praw Człowieka w 2023 r. miały charakter interwencyjny, koordynacyjny, a przede wszystkim popularyzatorski i edukacyjny.

Od 2022 r. komisja i jej członkowie koordynują udzielanie pomocy prawnej uchodźcom z Ukrainy w ramach utworzonego Centrum Koordynacji Pomocy Prawnej. W 2023 r. działania te były kontynuowane jako priorytetowe. Komisja interesowała się także sytuacją polskich obywateli na Białorusi (wystosowano list ze słowami wsparcia Prezesa KRRP i przewodniczącego komisji do osadzonego w białoruskim więzieniu red. A. Poczobuta) oraz wydała oświadczenie potępiające aresztowania wśród adwokatów broniących więźniów politycznych na Białorusi.

Komisja podjęła także działania na rzecz praw kobiet (przewodniczący komisji wziął udział w spotkaniu z Naczelną Radą Lekarską dotyczącą sytuacji lekarzy ginekologów oraz kobiet w kontekście stosowania wyroku Trybunału Konstytucyjnego K 1/20 dotyczącego ustawy o dopuszczalności przerywania ciąży) oraz upowszechniała wiedzę na temat prawa nowoczesnych technologii (seminarium na temat sztucznej inteligencji zorganizowane we współpracy z OIRP w Białymstoku).

W 2023 r. Komisja Praw Człowieka koordynowała udział radców prawnych w przystankach „Tour de Konstytucja”, realizując tym samym działania edukacyjne na rzecz upowszechnienia wśród społeczeństwa Konstytucji RP, w tym – w szczególności w roku wyborów do Sejmu i Senatu RP – zagadnień na temat praw wyborczych obywateli.

Rok 2023 to 30-lecie ratyfikacji Europejskiej konwencji praw człowieka przez Polskę, dlatego też komisja zaplanowała i przeprowadza konkurs wiedzy o konwencji dla aplikantów radcowskich. We wrześniu 2023 r. zainicjowano pierwszą edycję konkursu „Profesjonalny pełnomocnik przed ETPC”. Celem konkursu jest m.in. działanie na rzecz poszerzenia i pogłębienia wiedzy o prawach człowieka i postępowaniu przed Europejskim Trybunałem Praw Człowieka, podniesienie umiejętności wypowiadania się i prezentacji argumentów w postępowaniach przed sądami i trybunałami. ■

r. pr. Mirosław Wróblewski
przewodniczący Komisji Praw Człowieka

KOMISJA

PROMOCJI ZAWODU

W mijającym roku zrealizowano wiele projektów w obszarze promowania zawodu radcy prawnego, m.in. kolejną, szeroko zakrojoną kampanię w mediach. Warto też zwrócić uwagę na nowatorski projekt promujący wyszukiwarkę szukajradcy.pl oraz zawód radcy prawnego poprzez płatną współpracę z internetowymi twórcami – influencerami, którzy mają istotny wpływ na liczne grupy odbiorców, także takie, które dotychczas nie miały wiedzy o zawodzie radcy prawnego. Po poprzedniej selekcji dokonanej przez komisję Krajowa Izba nawiązała współpracę z Mądrą Babcia, DandyCore, Red Lipstick Monster, Panem Belfrem, Przemkiem Staroniem oraz Małą Wielką Firmą. Efekty tych działań można oglądać na YouTube czy Instagramie.

W związku z udziałem radców prawnych oraz KIRP w kolejnej edycji Pol'and'Rock Festival członkowie KPZ uczestniczyli w pracach związanych z zaplanowaniem strategii działań komunikacyjnych i promocji zawodu radcy prawnego związanych z tym wydarzeniem. Podczas festiwalu braliśmy aktywny udział w panelach merytorycznych, w tym w debatach na tematy prawne, również na zaproszenie Rzecznika Praw Obywatelskich, udzielaliśmy bezpłatnych porad prawnych, prowadziliśmy warsztaty tematyczne.

Rok 2023 to również kontynuacja prac związanych z powstaniem pierwszego w Polsce słownika wyrazów prawnych

i medycznych w Polskim Języku Migowym. Komisja opracowuje kompleksowe materiały wspierające edukację prawną, obsługę prawną, pomoc oraz komunikację z osobami dotkniętymi dysfunkcją słuchu, z którymi będzie można się zapoznać w pierwszym kwartale 2024 r. ■

r. pr. **Marta Kruk**
przewodnicząca Komisji Promocji Zawodu

KOMISJA

WSPIERANIA ROZWOJU

ZAWODOWEGO

W mijającym roku komisja podejmowała inicjatywy wspierające rozwój zawodowy radców prawnych, jak również te skierowane do aplikantów radcowskich, będące miejscem dyskusji na temat perspektyw rozpoczęcia i rozwoju zawodowej kariery prawniczej.

W marcu komisja zorganizowała konferencję „Właściwa komunikacja w branży prawnej jako warunek sukcesu – klient–zespół–instytucje”. Radcowie prawni dowiedzieli się, jak doskonalić umiejętności pozwalające im na skuteczne informowanie o swoich usługach.

W kwietniu i maju komisja przeprowadziła ogólnopolską akcję „Tydzień Akademicki – zostań radcą prawnym”. Celem akcji, która odbyła się w ponad 20 szkołach wyższych w całej Polsce, było propagowanie wśród studentów prawa informacji o aplikacji radcowskiej i wykonywaniu zawodu radcy prawnego.

W dniach 19–21 maja w Łodzi odbyło się zorganizowane przez komisję VII Forum Młodych Radców Prawnych. Uczestniczyło w nim przeszło 40 radców prawnych z całej Polski. Projekt skierowany był do radców, którzy nie ukończyli 35. roku życia, a ich staż zawodowy nie przekroczył czterech lat. Tematem wiodącym forum było zaangażowanie radców w działalność samorządu zawodowego.

W dniach 3–5 sierpnia członkowie komisji we współpracy z OIRP w Poznaniu zorganizowali Namiot Radców Prawnych w ramach festiwalu Pol'and'Rock, który odbywał się w Czaplunku. Namiot był areną spotkań i rozmów na ważne i doniosłe prawnie tematy z uczestnikami festiwalu. W ramach namiotu radców, jak co roku, działała poradnia prawna. Uczestnicy festiwalu mogli też wziąć udział w konkursach, grach i zabawach.

Przedstawiciele komisji wraz z radcami prawnymi i aplikantami reprezentującymi OIRP w Rzeszowie w dniach 17–19 sierpnia prowadzili debaty i szeroko zakrojone działania promocyjne na festiwalu rockowym CieszFanów w Cieszanowie. Namiot radców wsparli również radcy z OIRP w Lublinie.

W dniach od 27 do 29 października w Katowicach odbyło się VII Forum Aplikantów Radcowskich, w którym uczestniczyło 51 przedstawicieli aplikantów radcowskich delegowanych przez OIRP. Aplikanci dyskutowali o sposobie przekazywania wiedzy i prowadzenia zajęć na aplikacji, współpracy

z samorządem oraz wyzwaniach, z którymi na co dzień mierzą się radcowie prawni, jak np. rozwój nowych technologii czy kryzys praworządności i zaufania obywateli do wymiaru sprawiedliwości.

Z kolei 30 listopada komisja zorganizowała webinar „Sztuczna inteligencja w pracy prawnika – szanse, zagrożenia, wyzwania”. ■

r. pr. **Bartosz Opaliński**
przewodniczący Komisji Wspierania Rozwoju Zawodowego

KOMISJA

ZAGRANICZNA

Członkowie Komisji Zagranicznej od początku 2023 r. spotykali się w comiesięcznych posiedzeniach odbywających się zasadniczo w formule online, podczas których omawiano sprawy dotyczące zaangażowania samorządu radcowskiego i radców prawnych w działalność zagraniczną, w tym związaną z pracą w różnych gremiach międzynarodowych organizacji prawniczych i na forum współpracy z samorządami prawniczymi z zagranicy, a także dyskutowano o potrzebie wzmacniania obecności samorządu radcowskiego w ważnych, wspólnych dla międzynarodowej społeczności prawników przedsięwzięciach.

Istotnym elementem porządku obrad części posiedzeń komisji były kwestie związane z udziałem Krajowej Izby Radców Prawnych jako partnera w projektach międzynarodowych pilotowanych i zarządzanych przez Fundację Prawników Europejskich (ELF) – Tradata 2, Civilaw, Tralim 3, Lawyerex 2. Projekty te realizowane są dzięki środkom pozyskanym z Unii Europejskiej. Stwarzają one możliwości rozwoju zawodowego także dla radców prawnych, w tym umożliwiają im nawiązanie znajomości z prawnikami z innych państw, które mogą być załączkiem przyszłej współpracy na niwie międzynarodowej. Komisja rozpowszechnia informacje na temat tych projektów i organizowanych w ich ramach przedsięwzięć, promuje korzyści, jakie daje udział w każdym z nich, a nadto prowadzi rekrutację wśród radców prawnych chętnych, by wziąć udział w danym wydaniu projektowym.

Osoby reprezentujące samorząd zawodowy radców prawnych w organizacjach międzynarodowych – wśród których znajdują się także członkowie Komisji Zagranicznej KRRP – brały udział w posiedzeniach stosownych gremiów tych organizacji (np. komitetów CCBE, AEA-EAL czy FBE), licznych konferencjach, webinarium, szkoleniach lub innych formach spotkań z udziałem przedstawicieli tych organizacji i międzynarodowego środowiska prawniczego. Warto wspomnieć, że dwie członkinie Komisji Zagranicznej KRRP – r. pr. Maria Ślęzak z OIRP w Gdańsku i r. pr. Izabela Konońska z OIRP we Wrocławiu – pełniły funkcje prezydentów międzynarodowych organizacji prawniczych (odpowiednio AEA-EAL oraz FBE). ■

r. pr. **Piotr Chrzczonowicz**
przewodniczący Komisji Zagranicznej



DORĘCZENIA ELEKTRONICZNE W PRACY RADCY PRAWNEGO – PUŁAPKI PROCESOWE. CZĘŚĆ 3

Ministerstwo Cyfryzacji po konsultacjach z przedstawicielami m.in. samorządu radcowskiego zdecydowało o przesunięciu terminu wejścia w życie obowiązku korzystania z doręczeń elektronicznych z 10 grudnia na 30 grudnia br.¹

Na dostosowanie do nowych przepisów nie zostało jednak wiele czasu, a wokół doręczeń elektronicznych i obowiązku założenia przez radców prawnych adresu do doręczeń elektronicznych narosło wiele mitów i niedomówień. Nowe regulacje stanowią wyzwanie dla radców prawnych i niosą ze sobą szereg pułapek, które mogą wpływać na wykonywanie czynności zawodowych. Artykuł niniejszy stanowi próbę wyjaśnienia najważniejszych kwestii wynikających z ustawy z dnia 18 listopada 2020 r. o doręczeniach elektronicznych².



GRZEGORZ KARAS

sędzia Sądu Okręgowego we Wrocławiu, specjalista w dziedzinie prawa cywilnego, prawa europejskiego oraz prawa nowych technologii
Fot. Archiwum G. Karasia

Słabością procesu informatyzacji organów publicznych jest brak jednolitego systemu komunikacji obsługującego wszystkie sfery działalności zawodowej i prywatnej. Żyjemy w rzeczywistości „silosowej”, w której każdy resort i każdy urząd buduje „swoje” systemy teleinformatyczne, które często nie są ze sobą kompatybilne i które trudno jest zintegrować. Obecnie budowany system doręczeń elektronicznych oparty na powszechnym adresie do doręczeń elektronicznych

i powiązanej z nim skrzynki doręczeń elektronicznych stanowi realizację ustawy z dnia 18 listopada 2020 r. o doręczeniach elektronicznych. Minister Cyfryzacji przesunął termin wejścia w życie obowiązku korzystania z doręczeń elektronicznych z 10 grudnia 2023 r. na 30 grudnia 2023 r.

Dla wykonywania zawodu radcy prawnego konieczna będzie zatem znajomość nie tylko przepisów prawa, lecz także systemów teleinformatycznych umożliwiających lub wymuszających komunikację z sądami powszechnymi i administracyjnymi oraz organami administracyjnymi i podatkowymi. Na radców prawnych nałożony został dodatkowy obowiązek posiadania adresu do doręczeń elektronicznych i używania skrzynki do doręczeń elektronicznych niezbędnych do kontaktów z administracją i organami podatkowymi. W efekcie radca będzie musiał korzystać z różnych systemów do komunikacji: z sądami powszechnymi, sądami administracyjnymi oraz organami administracyjnymi i będzie musiał posiadać co najmniej trzy różne konta inaczej skonstruowane i inaczej obsługiwane.

¹ Stan prawny na dzień 30 listopada br.

² Dz.U. z 2023 r. poz. 285.

Komunikacja z sądami powszechnymi odbywa się za pośrednictwem Portalu Informacyjnego Sądów Powszechnych (PISP). Korespondencja ta uregulowana jest w chwili obecnej w art. 15 zzs⁹ ustawy z dnia 2 marca 2020 r. o szczególnych rozwiązaniach związanych z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19 [...], a od dnia 14 marca 2024 r. będzie realizowana na podstawie art. 131^{1a} k.p.c., który został wprowadzony ustawą z dnia 7 lipca 2023 r. o zmianie ustawy – Kodeks postępowania cywilnego i innych ustaw. Należy podkreślić, że jest to jednak komunikacja jednokierunkowa, w której sądy doręczają m.in. radcom prawnym pisma sądowe przez ich publikację w portalu, ale już do sądu korespondencja musi zostać złożona drogą tradycyjną przez wniesienie pisma. Ustawodawca nałożył m.in. na radców obowiązek rejestracji konta w portalu i odbierania pism sądowych tam publikowanych. Brak rejestracji i brak zapoznania się z pismem sądowym w zakładce „Moje doręczenia” skutkuje doręczeniem zastępczym, bowiem w przypadku braku zapoznania się pismo uznaje się za doręczone po upływie 14 dni od dnia umieszczenia pisma w portalu. Niestety brak możliwości elektronicznego wniesienia pisma do sądu powszechnego ugruntował Sąd Najwyższy w postanowieniu z dnia 29 marca 2023 r. (III CZP 427/22), w którym stwierdził, że „skuteczne wniesienie pisma procesowego do sądu musi nastąpić w tradycyjnej (materialnej) formie pisemnej oraz powinno zawierać możliwy do odczytania bez użycia urządzeń tekst. Pismo procesowe złożone w postaci elektronicznej nie wywołuje skutków prawnych, które ustawa wiąże ze złożeniem pisma procesowego, przy czym nie chodzi o brak formalny pisma, lecz o jego pierwotny, nieusuwalny brak skuteczności spowodowany użyciem nieautoryzowanej techniki”.

Komunikacja z sądami administracyjnymi oparta jest na innym mechanizmie. W tym wypadku doręczanie następuje na elektroniczną skrzynkę podawczą. Można zatem do sądu administracyjnego doręczać pisma papierowo lub na jego skrzynkę podawczą, sąd administracyjny zaś w przypadku pełnomocników doręcza pisma na wskazany adres elektroniczny do doręczeń, którym najczęściej jest konto na ePUAP. Przed sądem administracyjnym pełnomocnik może w dalszym ciągu wybrać tradycyjną – papierową – drogę komunikacji albo drogę elektroniczną przez elektroniczną skrzynkę podawczą. System komunikacji z sądami administracyjnymi po 30 grudnia 2023 r. będzie niestety bardziej skomplikowany poprzez brak jednoznacznych regulacji ustawowych. Ponieważ pierwsze pismo procesowe, skarga na organ administracji publicznej lub organ podatkowy musi być wniesiona za pośrednictwem organu, na który skarga jest składana, to wniesienie skargi może nastąpić za pośrednictwem elektronicznej skrzynki podawczej organu. Zatem organy administracji publicznej i organy podatkowe po 30 grudnia 2023 r. będą musiały przyjmować korespondencję w dwóch trybach, tj. wystaną z adresu do doręczeń elektronicznych z uwagi na ustawę o doręczeniach elektronicznych, lecz jeżeli skarga ma zostać przekazana do sądu administracyjnego, to jej wniesienie może odbywać się także za pośrednictwem dotychczasowej elektronicznej skrzynki podawczej.

W tym miejscu pojawia się pytanie, czy w związku z uruchomieniem 30 grudnia 2023 r. doręczeń elektronicznych wyłączony zostanie ePUAP. Otóż nie, bo zgodnie z komunikatem Ministra Cyfryzacji dotyczącym prawnych aspektów związanych z funkcjonowaniem platformy ePUAP od 30 grudnia 2023 r. e-PUAP nadal będzie funkcjonował, jednak doręczenie za jego pośrednictwem pozbawione będzie możliwości zastosowania fikcji doręczenia. Po 30 grudnia doręczenie przez ePUAP będzie zatem skuteczne jedynie w przypadku odbioru przez adresata korespondencji. Ze względu na uchylenie przepisu o fikcji doręczenia przez ePUAP w przypadku braku odbioru przez adresata organ musi podjąć ponowną próbę doręczenia albo za pośrednictwem systemu e-Doręczeń (usługa hybrydowa), albo przez wystanie papierowej przesyłki poleconej.

ADRES DO DORĘCZEŃ ELEKTRONICZNYCH (ADE)

Od 30 grudnia 2023 r. przedstawiciele zawodów zaufania publicznego, w tym i radcowie prawni, będą zobowiązani do posiadania adresu do doręczeń elektronicznych (ADE). Zobowiązani będą też do prowadzenia korespondencji z organami administracji i organami podatkowymi za pośrednictwem skrzynki do doręczeń elektronicznych. Obowiązek założenia ADE i uruchomienia skrzynki wynika z art. 9 ustawy o doręczeniach elektronicznych (UDE), jak również z art. 22¹⁰ ustawy o radcach prawnych, zgodnie z którym „radca prawny wykonujący zawód jest obowiązany posiadać adres do doręczeń elektronicznych, o którym mowa w art. 2 pkt 1 ustawy o doręczeniach elektronicznych, wpisany do bazy adresów elektronicznych, o której mowa w art. 25 tej ustawy”.

Ustawodawca, nakładając na radców prawnych obowiązek założenia ADE, nie określił jednak skutków zaniechania tego obowiązku w postępowaniu administracyjnym. A skutek zaniechania jest taki, że jeżeli radca prawny nie założy ADE i nie uruchomi skrzynki do doręczeń, to urząd nie będzie miał faktycznej możliwości doręczenia elektronicznego i będzie musiał przestać korespondencję za pomocą publicznej usługi hybrydowej (PUH) lub listem poleconym. Oczywiście radca prawny naraża się na zarzut braku spełnienia obowiązku nałożonego ustawą, co może skończyć się zarzutami dyscyplinarnymi, ale w relacjach z administracją negatywnych skutków procesowych nie poniesie. Organ administracyjny nie będzie miał możliwości doręczenia elektronicznego (bo nie ma adresu, na który można wystać korespondencję), nie będzie mógł więc zastosować fikcji doręczenia. Należy jednak wyraźnie podkreślić, że założenie adresu do doręczeń elektronicznych i zarejestrowanie go w Bazie Adresów Elektronicznych (BAE) skutkuje obligatoryjnym doręczaniem przez organ administracyjny korespondencji na ADE radcy prawnego. Brak odbioru korespondencji ze skrzynki do odbioru korespondencji po upływie 14 dni od umieszczenia w niej przesyłki skutkować będzie fikcją doręczenia.

Adres do doręczeń elektronicznych (ADE) daje możliwość przestania rejestrowanej korespondencji elektronicznej (odpowiednik listu poleconego ze zwrotnym poświadczeniem odbioru) oraz jednoznacznie identyfikuje nadawcę i adresata korespondencji. ADE nadawany jest przez Ministra Cyfryzacji

i przypisany do publicznej albo kwalifikowanej usługi rejestrowanego doręczenia elektronicznego. Po uzyskaniu ADE radca prawny uzyskuje także skrzynkę do doręczeń elektronicznych. Adres wpisywany jest do rejestru państwowego, tzw. Bazy Adresów Elektronicznych (BAE). Adres do doręczeń elektronicznych można uzyskać na podstawie: wypełnionego wniosku o założenie adresu do e-Doręczeń lub automatycznie, poprzez wpis lub aktualizację danych w rejestrach państwowych: Centralnej Ewidencji i Informacji o Działalności Gospodarczej (CEIDG) lub Krajowym Rejestrze Sądowym (KRS).

Aby utworzyć ADE i aktywować skrzynkę do doręczeń elektronicznych, należy wypełnić formularz elektroniczny na stronie <https://edoreczenia.gov.pl>. Złożenie wniosku o utworzenie adresu i skrzynki do doręczeń elektronicznych wymaga posiadania: potwierdzonego konta Profilu Zaufanego (instrukcja do założenia Profilu Zaufanego znajduje się na stronie <https://pz.gov.pl>) lub założonego konta w systemie ePUAP (instrukcja do założenia konta na ePUAP znajduje się na stronie <https://epuap.gov.pl>). Adres nie jest przydzielany automatycznie, wniosek wymaga akceptacji przez pracownika Centrum Obsługi Informatycznej.

Skutkiem braku rejestracji adresu elektronicznego jest natomiast praktyczny brak możliwości otrzymywania korespondencji w formie elektronicznej od organu publicznego. Organ ten inaczej niż w przypadku Portalu Informacyjnego Sądów Powszechnych nie może doręczyć korespondencji w drodze doręczenia elektronicznego, bo brak będzie adresu, na jaki doręczenie to może zostać wykonane.

Należy podkreślić, że adres do doręczeń elektronicznych to nie jest adres mailowy wskazywany przy rejestracji ani inny adres mailowy w potocznym rozumieniu. Na adres mailowy wskazany przy rejestracji będą natomiast przesyłane zawiadomienia o umieszczeniu w skrzynce odbiorczej korespondencji przesyłanej do adresata. ADE jest ciągiem znaków przeznaczonym do realizacji usługi rejestrowanego doręczenia elektronicznego. Przykładowy ADE: **AE:PL-12345-67890-ABC-DE-12**.

Adres ma następujące cechy:

- zapewnia możliwość jednoznacznej identyfikacji właściciela przez cały czas korzystania z ADE;
- nie przechodzi pomiędzy właścicielami – raz przyznany ADE nie może mieć innego właściciela;
- w przypadku rezygnacji i zamknięcia ADE nie można będzie więcej skorzystać z tego konkretnego ciągu znaków.

Można założyć różne adresy do celów prywatnych, służbowych i zawodowych. Adres do celów prywatnych jest aktualny przez trzy lata, wpis adresu jest przedłużony na okres kolejnych trzech lat, jeżeli podmiot złoży oświadczenie woli o jego przedłużeniu. W przypadku adresu służbowego i zawodowego radcy prawnego adres nadawany jest bezterminowo. Minister cyfryzacji wykreśla służbowy lub zawodowy

adres do doręczeń elektronicznych z bazy adresów elektronicznych, w drodze decyzji administracyjnej, w przypadku otrzymania wniosku o wykreślenie od dziekana rady okręgowej izby radców prawnych.

SKUTEK REJESTRACJI ADRESU DO DORĘCZEŃ ELEKTRONICZNYCH (ADE) W BAZIE ADRESÓW ELEKTRONICZNYCH (BAE)

Skutkiem rejestracji ADE w BAE jest obowiązek doręczania przez organ administracji w postępowaniu administracyjnym korespondencji w formie elektronicznej na elektroniczną skrzynkę odbiorczą, niezależnie od tego, czy postępowanie zostało zainicjowane w formie papierowej, czy w formie elektronicznej. Doręczenie na skrzynkę elektroniczną następuje niezależnie od woli adresata, a nawet w razie jego wyraźnego sprzeciwu. Nie jest konieczne uzyskanie przez organ zgody do tej formy korespondencji, oświadczenia lub wykonanie przez adresata konkretnej czynności (np. złożenie pisma drogą elektroniczną). Sama rejestracja ADE jest wyrażeniem zgody na tę formę doręczenia elektronicznego (art. 7 UDE). Nie ma również wpływu na dokonanie doręczenia elektronicznego sposób wniesienia korespondencji do podmiotu publicznego (drogą tradycyjną, np. przesyłką listowną, lub drogą elektroniczną, np. z wykorzystaniem publicznej albo kwalifikowanej usługi rejestrowanego doręczenia elektronicznego powiązanej z innym adresem do doręczeń elektronicznych niż ten wpisany w BAE). Nie ma znaczenia także postać jej utrwalenia (papierowa albo elektroniczna).

Skutkiem braku rejestracji adresu elektronicznego jest natomiast praktyczny brak możliwości otrzymywania korespondencji w formie elektronicznej od organu publicznego. Organ ten inaczej niż w przypadku Portalu Informacyjnego Sądów Powszechnych nie może doręczyć korespondencji w drodze doręczenia elektronicznego, bo brak będzie adresu, na jaki doręczenie to może zostać wykonane.

ADE po jego założeniu wpisywany jest do Bazy Adresów Elektronicznych (BAE). Rejestr ten prowadzony jest przez Ministra Cyfryzacji i jest udostępniany organom publicznym i podmiotom świadczącym usługę kwalifikowanego doręczenia elektronicznego. BAE zawiera adresy wszystkich podmiotów publicznych, a także zarejestrowane adresy innych podmiotów, do których podmioty publiczne są zobowiązane przekazywać korespondencję za pomocą rejestrowanego doręczenia elektronicznego.

W przypadku radców prawnych do bazy adresów elektronicznych można wpisać odrębne adresy do doręczeń elektronicznych: biznesowe (gospodarcze), zawodowe (służbowe) oraz osobiste (prywatne), w zależności od tego, do jakich celów będą wykorzystywane. Oznacza to, że radca prawny może mieć w bazie dwa (lub więcej) adresy do doręczeń elektronicznych, pod warunkiem wyraźnego rozróżnienia, który z nich należy traktować jako związany z prowadzeniem działalności gospodarczej, wykonywaniem zawodu albo wykonywaniem czynności służbowych. Adres zawodowy (służbowy) powinien być wykorzystywany tylko do spraw mieszczących się w granicach aktywności zawodowej radcy prawnego. To na-



Fot. Adobe Stock

tomiast generuje obowiązek posiadania drugiego adresu do doręczeń elektronicznych, jeżeli radca prawny będzie chciał również prowadzić swoje prywatne sprawy administracyjne w drodze elektronicznej.

SPOSOBY DORĘCZEŃ ELEKTRONICZNYCH Z WYKORZYSTANIEM ADRESU DO DORĘCZEŃ ELEKTRONICZNYCH I ELEKTRONICZNEJ SKRZYNKI DO DORĘCZEŃ

Organy publiczne będą dokonywały doręczeń elektronicznych za pośrednictwem Publicznej Usługi Doręczenia Elektronicznego (PURDE) lub Publicznej Usługi Hybrydowej (PUH). Doręczenia elektroniczne z wykorzystaniem adresu doręczeń elektronicznych są dokonywane pomiędzy podmiotami publicznymi, chyba że charakter przesyłki na to nie pozwoli. W relacjach podmiot publiczny–podmiot niepubliczny (radca prawny) wpisany obligatoryjnie lub fakultatywnie do bazy adresów elektronicznych, e-Doręczenia będą domyślną formą komunikacji, chyba że charakter przesyłki na to nie pozwoli. W relacjach podmiot publiczny–podmiot niepubliczny (radca prawny) nieposiadający adresu do doręczeń elektronicznych, e-przesyłka będzie przekazywana do operatora wyznaczonego (Poczta Polska), który dokona automatycznej konwersji (wydruku) i doręczy przesyłkę jako listowną, tzw. przesyłka hybrydowa (PUH).

SKRZYNKĄ DO DORĘCZEŃ ELEKTRONICZNYCH

Jest to narzędzie umożliwiające wysyłanie, odbieranie korespondencji elektronicznej i przechowywanie danych, w ramach publicznej usługi rejestrowanego doręczenia elektronicznego (PURDE), a także w ramach publicznej usługi hybrydowej (PUH). Za pośrednictwem skrzynki do doręczeń odbywa się wymiana korespondencji elektronicznej otrzymywanej od organów publicznych i wysyłanych organom publicznym. Po założeniu adresu niezbędna jest aktywacja skrzynki. Obligatoryjność tworzenia oraz utrzymywania skrzynek doręczeń powiązana jest wyłącznie z publiczną usługą rejestrowanego doręczenia elektronicznego. Skrzynka do doręczeń elektronicznych dostępna jest pod adresem: <https://edoreczenia.gov.pl>. Strona umożliwia korzystanie ze skrzynki oraz z ePUAP. Można także otwierać na niej dodatkowe skrzynki służbowe czy zawodowe. Radca prawny może korzystać z kilku odrębnych skrzynek, w tym prywatnej, zawodowej czy służbowej. Każdej z tych skrzynek przyporządkowany będzie inny ADE.

Gwarantowana pojemność skrzynek doręczeń wynosi: 30 GB dla podmiotów publicznych i 3 GB dla podmiotów niepublicznych. Operator wyznaczony monitoruje na bieżąco stopień zapewnienia każdej skrzynki doręczeń. Po zapewnieniu 90% gwarantowanej pojemności skrzynki doręczeń operator jednorazowo informuje podmiot o skutkach zapewnienia skrzynki doręczeń. Po zapewnieniu 98% gwarantowanej pojemności skrzynki doręczeń operator wyznaczony umożliwia użytkownikowi jedynie odczytywanie i usuwanie korespondencji. W tym przypadku użytkownik traci możliwość pobierania na skrzynkę, wysyłania oraz tworzenia nowej korespondencji. W przypadku zapewnienia przekraczającego 98% gwarantowanej pojemności skrzynki doręczeń przy każdym zalogowaniu operator wyznaczony informuje użytkownika o konieczności usunięcia korespondencji. W przypadku zapewnienia skrzynki w 98% korespondencja nie może być doręczona, jednak jej wysłanie w ramach usługi PURDE powodować będzie fikcję doręczenia po 14 dniach od jej nadania. Brak wolnej przestrzeni w skrynce obciąża adresata.

PUBLICZNA USŁUGA REJESTROWANEGO DORĘCZENIA ELEKTRONICZNEGO (PURDE)

Jest to usługa rejestrowanego doręczenia elektronicznego świadczona przez operatora wyznaczonego (Poczta Polska). Zapewnia ona identyfikację nadawcy i odbiorcy, a także dowody z doręczenia elektronicznego, które są oznaczone kwalifikowanym elektronicznym znacznikiem czasu. Obrazowo ujmując, jest to elektroniczna przesyłka polecona ze zwrotnym poświadczeniem odbioru. Publiczna usługa rejestrowanego doręczenia elektronicznego powinna być świadczona przy zapewnieniu: identyfikacji nadawcy przed wystaniem danych, identyfikacji adresata przed dostarczeniem danych, zabezpieczenia wysłania i otrzymania danych zaawansowaną pieczęcią elektroniczną w sposób wykluczający możliwość niewykrywalnej zmiany danych, wskazania nadawcy i adresatowi każdej zmiany danych niezbędnej do celów wysłania lub otrzymania danych oraz wskazania, za pomocą kwalifikowanego elektronicznego znacznika, czasu, daty i czasu wysłania, otrzymania i wszelkiej zmiany danych.

Z przestaniem korespondencji na elektroniczną skrzynkę do doręczeń podmiotowi posiadającemu ADE wiąże się możliwość dokonania doręczenia zastępczego w przypadku nieodebrania korespondencji. Korespondencję przestaną na ADE zarejestrowany w BAE uważa się za doręczoną w chwili zalogowania się na skrzynkę do doręczeń (inaczej niż jest to w przypadku doręczenia na Portal Informacyjny Sądów Powszechnych, gdzie datą doręczenia jest odebranie pisma sądowego w zakładce „Moje doręczenia”, a nie samo zalogowanie się do portalu). Nadawcy przesyłany jest dowód doręczenia wystawiany po: odebraniu korespondencji przekazanej na adres do doręczeń elektronicznych podmiotu niepublicznego; po wptynięciu korespondencji na adres do doręczeń elektronicznych podmiotu publicznego lub po upływie 14 dni od dnia wptynięcia korespondencji przestanej przez podmiot publiczny na ADE podmiotu niepublicznego (radcy prawnego), jeżeli adresat nie odebrał go przed upływem tego terminu. Korespondencja w ramach usługi PURDE jest bezpłatna

od obywateli, radców prawnych i firm do podmiotów publicznych oraz pomiędzy podmiotami publicznymi. Podmioty publiczne będą płacić za wysyłkę dokumentów do radców prawnych, obywateli, firm i innych instytucji niepublicznych.

PUBLICZNA USŁUGA HYBRYDOWA (PUH)

Jest to usługa pocztowa, o której mowa w art. 2 ust. 1 pkt 3 ustawy z dnia 23 listopada 2012 r. – Prawo pocztowe. Usługa ta świadczona przez operatora wyznaczonego (Poczta Polska) polega na przesyłaniu przesyłek pocztowych przy wykorzystaniu środków komunikacji elektronicznej, jeżeli na etapie przyjmowania, przemieszczania lub doręczenia przekazu informacyjnego przyjmują one fizyczną formę przesyłki listowej. Jeżeli odbiorca nie ma adresu ADE, to organ publiczny wyśle dokumenty elektronicznie, które zostaną wydrukowane i doręczone odbiorcy przez operatora wyznaczonego (Poczta Polska) w formie pisemnej. Usługa hybrydowa jest usługą elektroniczno-papierową (łączy), która daje takie samo bezpieczeństwo jak elektroniczna, bowiem: zapewnia tajemnicę korespondencji (jest ona drukowana i kopertowana automatycznie), potwierdza tożsamość nadawcy, daje wiarygodną informację o tym, jak i komu doręczono przesyłkę. Z PUH będą mogli korzystać tylko podmioty publiczne. Radca prawny nie może przestać przesyłki w tej postaci ani podmiotowi publicznemu, ani podmiotowi prywatnemu.

KWALIFIKOWANA USŁUGA REJESTROWANEGO DORĘCZENIA ELEKTRONICZNEGO (KURDE)

Jest to komercyjna usługa kwalifikowanych e-Doręczeń. Może ją świadczyć kwalifikowany dostawca usług wpisany do rejestru dostawców usług zaufania, który uzyskał takie uprawnienia (nie tylko Poczta Polska) i na tej podstawie będzie mógł świadczyć komercyjną usługę rejestrowanego doręczenia elektronicznego. Korzystanie z tej usługi umożliwi korespondencję: do i od podmiotów publicznych (jak publiczna usługa PURDE), a dodatkowo umożliwi korespondencję elektroniczną między podmiotami niepublicznymi (w tym między radcami prawnymi, firmami i obywatelami). Dostawca kwalifikowanej usługi rejestrowanego doręczenia elektronicznego umożliwi wysyłanie i odbieranie korespondencji na adres lub z adresu

PORADNIK KIRP O E-DORĘCZENIACH

Ośrodek Badań, Studiów i Legislacji KRRP, wspierając radców prawnych, przygotował praktyczny poradnik „Doręczenia elektroniczne dla radców prawnych”, w którym syntetycznie omówiono najważniejsze pojęcia wprowadzone ustawą z dnia 18 listopada 2020 r. o doręczeniach elektronicznych. Poradnik zawiera także instrukcję, jak krok po kroku utworzyć adres i skrzynkę do doręczeń elektronicznych.

Poradnik można pobrać w formie pdf ze strony:

<https://kirp.pl/wp-content/uploads/2023/11/doreczenia-net.pdf>

Zeskanuj QR
kod i przeczytaj
poradnik:



SZKOLENIA O E-DORĘCZENIACH NA PLATFORMIE E-KIRP

Krajowa Izba Radców Prawnych udostępnia radcom prawnym na platformie e-KIRP także drugi materiał instruktażowy – e-book „Krok po kroku – poradnik dla radców prawnych”, opracowany przez kancelarię Traple Konarski Podrecki & Wspólnicy we współpracy z Wolters Kluwer Polska, który swoim patronatem objęła KIRP.

Dodatkowo na platformie e-KIRP zostały udostępnione dwie części szkolenia „Ustawa o doręczeniach elektronicznych”, które poprowadziła SSR Monika Biąta. Radcowie i aplikanci mogli także wziąć udział w szkoleniach online realizowanych przez Wolters Kluwer Polska we współpracy z kancelarią Traple Konarski Podrecki & Wspólnicy, które swoim patronatem objęła KIRP:

- „e-Doręczenia dla profesjonalnych pełnomocników, czyli nowy sposób kontaktów z organami”, oraz
- „e-Doręczenia – co należy wiedzieć?”.

Na platformie e-KIRP zostały udostępnione nagrania webinarów. Dostęp do nagrań możliwy jest po zalogowaniu na platformę szkoleniową e-KIRP (należy mieć aktywne konto). Zachęcamy także wszystkich radców prawnych do zadawania pytań i zgłaszania wszelkich uwag w sprawie funkcjonowania wdrażanego systemu e-Doręczeń poprzez specjalnie stworzony do tego celu e-mail: e-doreczenia@kirp.pl. Wszystkie wątpliwości zostaną przekazane przez nas do Ministerstwa Cyfryzacji.

do doręczeń elektronicznych, wpisanego do bazy adresów elektronicznych, wystawia dowody wystania i dowody otrzymania. Dostawcami tej usługi jest zarówno Poczta Polska, jak też szereg podmiotów komercyjnych, m.in. WPWP, Asseco, Autenti, Comarch. Podmioty te zapewniają także integrację systemów EZD z usługą e-Doręczeń. Usługa ta będzie odpłatna za każde doręczenie z tych systemów.

PODSUMOWANIE

Do 30 grudnia br. radcowie prawni i inne osoby wykonujące zawody zaufania publicznego mają obowiązek założenia adresu do doręczeń elektronicznych oraz aktywacji skrzynki do doręczeń elektronicznych. Od chwili zarejestrowania adresu w bazie adresów elektronicznych korespondencja z organów publicznych przekazywana będzie radcy prawnemu w formie elektronicznej z użyciem Powszechnej Usługi Doręczenia Elektronicznego. W przypadku braku założenia adresu organ publiczny będzie doręczał korespondencję z użyciem Powszechnej Usługi Hybrydowej polegającej na przestaniu Poczty Polskiej dokumentacji w postaci elektronicznej, jej wydruku przez pocztę i przestania adresatowi korespondencji w formie listu. Radca prawny, wysyłając korespondencję do organu publicznego, będzie mógł korzystać z Powszechnej Usługi Doręczenia Elektronicznego. W przypadku konieczności doręczenia innemu podmiotowi niż publiczny radca prawny będzie mógł korzystać z kwalifikowanej usługi rejestrowanego doręczenia elektronicznego, świadczonej odpłatnie przez podmioty komercyjne. ■



Fot. Adobe Stock

NOWELIZACJA KODEKSU KARNEGO – ZAOSTRZENIE KURSU

1 października br. weszła w życie duża rządowa nowelizacja Kodeksu karnego¹. Jak podają jej autorzy w uzasadnieniu projektu, głównym celem jest wzmocnienie ochrony prawnokarnej przed najcięższymi kategoriami przestępstw przez zaostrzenie odpowiedzialności karnej za: 1) najpoważniejsze przestępstwa przeciwko wolności seksualnej, w szczególności na szkodę małoletnich, 2) przestępstwa drogowe popełniane w stanie nietrzeźwości lub pod wpływem środka odurzającego, 3) przestępstwa popełniane w ramach zorganizowanych grup przestępczych².



PRZEMYSŁAW KOSIŃSKI

radca prawny
Fot. Małgorzata Radomska

Nowelizacja przewiduje podwyższenie ustawowych zagrożeń karnych za najpoważniejsze przestępstwa, a ponad 90% proponowanych podwyższeń sankcji polega wyłącznie na podwyższeniu górnego zagrożenia³.

Zdaniem autorów nowelizacji dokonywane zaostrzenie jest racjonalne i stanowi przejaw nowoczesnej polityki karnej, bo wzmacnia faktyczny poziom ochrony bezpieczeństwa

obywateli⁴. Jednak tam, gdzie ustawodawca widzi zwiększenie zakresu uznania sędziowskiego przy wymiarze kary, tam praktycy widzą ograniczenie swobody organów stosujących prawo⁵.

ZMIANY W KARACH

Artykuł 10 § 2a k.k. wprowadza możliwość odpowiadania nieletniego po ukończeniu 14 lat, a przed ukończeniem 15 lat za zabójstwa kwalifikowane (art. 148 § 2 i 3 k.k.), jeżeli okoliczności sprawy oraz stopień rozwoju sprawcy, jego właściwości i warunki osobiste za tym przemawiają oraz zachodzi uzasadnione przypuszczenie, że stosowanie środków wychowawczych lub poprawczych nie jest w stanie zapewnić resocjalizacji nieletniego.

Jak wskazują autorzy nowelizacji, w takich wypadkach będzie istniała samoistna podstawa do nadzwyczajnego

¹ Ustawa z dnia 7 lipca 2022 r. o zmianie ustawy – Kodeks karny oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. poz. 2600 z późn. zm.) – dalej jako: nowelizacja.

² Uzasadnienie nowelizacji, s. 1, <https://www.sejm.gov.pl/Sejm9.nsf/druk.xsp?nr=2024> [dostęp: 11 listopada 2023 r.] – dalej: uzasadnienie.

³ *Ibidem*.

⁴ *Ibidem*, s. 2.

⁵ Zob. M. Zacharski w publikacji, <https://www.prawo.pl/prawo/odpowiedzialnosc-za-przestepstwa-gospodarcze-po-nowelizacji-kodeksu-karnego,523307.html> [dostęp: 11 listopada 2023 r.].

złagodzenia kary (art. 10 § 3 k.k.), a najwyższą karą możliwą do wymierzenia (analogicznie jak w przypadku przestępstw zagrożonych karą dożywotniego pozbawienia wolności określonych w § 2) będzie kara 30 lat pozbawienia wolności na podstawie art. 10 § 3 w związku z art. 38 § 3 k.k. *in principio*⁶.

Z kolei w art. 33 § 1a k.k. i 34 § 1aa k.k. ustawodawca wprowadza istotne *novum*, tj. dolne granice wymiaru kar grzywny oraz ograniczenia wolności, w przypadku gdy przestępstwo jest zagrożone zarówno jedną z wyżej wymienionych kar, jak i karą pozbawienia wolności.

Wyeliminowano karę 25 lat pozbawienia wolności, gdyż – jak słusznie zreflektował się ustawodawca – wymiar tej kary był zbyt sztywny, a z kolei znaczny odstęp między poprzednią górną granicą terminowej kary pozbawienia wolności (15 lat) a karą 25 lat pozbawienia wolności mógł prowadzić do wymierzenia przez sąd kary zbyt łagodnej lub zbyt surowej⁷.

W art. 37 k.k. wydłużeniu uległa kara pozbawienia wolności, która może teraz trwać od 1 miesiąca aż do 30 lat, co wymusiło podwyższenie określonego w art. 38 § 2 k.k. progu nadzwyczajnie obostrzonej kary pozbawienia wolności.

Natomiast w myśl art. 37a § 2 k.k. wyłączona zostaje możliwość stosowania art. 37a § 1 k.k. (tj. orzeczenie grzywny albo kary ograniczenia wolności zamiast jej pozbawienia) w przypadku recydywisty, o którym mowa w art. 64 § 1 k.k., oraz recydywisty – kierowcy pojazdu, który był w stanie nietrzeźwości lub pod wpływem środka odurzającego (art. 178a § 4 k.k.).

Od teraz na mocy art. 41 § 1a k.k. obligatoryjne staje się orzeczenie zakazu zajmowania wszelkich lub określonych stanowisk, wykonywania wszelkich lub określonych zawodów albo działalności, związanych z wychowaniem, edukacją, leczeniem małoletnich lub z opieką nad nimi na czas określony albo dożywotnio w razie skazania na karę pozbawienia wolności za umyślne przestępstwo przeciwko życiu lub zdrowiu na szkodę małoletniego lub za przestępstwo przeciwko wolności seksualnej lub obyczajności na szkodę małoletniego.

PRZEPADEK POJAZDÓW

Od 14 marca 2024 r. na mocy art. 44b § 1 k.k. sąd będzie obligatoryjnie orzekał przepadek pojazdu mechanicznego prowadzonego przez sprawcę przestępstwa przeciwko bezpieczeństwu w ruchu lądowym lub przepadek jego równowartości, odwołując się regulacji wprowadzonych w części szczególnej k.k.⁸ Przepadek nie będzie karą i nie musi być dostosowany do dochodów lub sytuacji majątkowej sprawcy, zaś celem tego środka reakcji prawnokarnej ma być utrudnienie sprawcy popętnienia przestępstwa w przyszłości przez pozbawienie go pojazdu mechanicznego, a w przypadku przypadku równowartości przez pozbawienie go środków pieniężnych, które może przeznaczyć na zakup pojazdu⁹.

Co ważne z perspektywy ekonomiki procesowej – za równowartość pojazdu uznaje się wartość pojazdu określoną w polisie ubezpieczeniowej na rok, w którym popełniono

przestępstwo, a w razie braku polisy – średnią wartość rynkową pojazdu odpowiadającego, przy uwzględnieniu marki, modelu, roku produkcji, typu nadwozia, rodzaju napędu i silnika, pojemności lub mocy silnika oraz przybliżonego przebiegu, pojazdowi prowadzonemu przez sprawcę, ustaloną na podstawie dostępnych danych, bez powoływania w tym celu biegłego (art. 44b § 2 k.k.).

W art. 44b § 3 k.k. przewiduje się jednocześnie, że jeżeli sprawca prowadził niestanowiący jego własności lub współwłasności pojazd mechaniczny, wykonując czynności zawodowe lub służbowe polegające na prowadzeniu pojazdu na rzecz pracodawcy, to sąd zamiast przepadku orzeknie niewiązkę w wysokości co najmniej 5 tys. zł na rzecz Funduszu Pomocy Pokrzywdzonym oraz Pomocy Postpenitencjarnej.

NOWE DYREKTYWY WYMIARU KARY

W art. 53 § 1 k.k. dyrektywę prewencji ogólnej wyrażoną w postaci „potrzeby w zakresie kształtowania świadomości prawnej społeczeństwa” zastępują „cele kary w zakresie społecznego oddziaływania, a także cele zapobiegawcze”.

Ponadto ustawodawca wprowadza otwarte katalogi okoliczności obciążających oraz okoliczności łagodzących (art. 53 § 2a i 2b k.k.), przez co zamierza w istotny sposób ukierunkować sądy do ich uwzględniania przy wymiarze kary.

Podwojeniu ulega także dolna granica grzywny oraz kary ograniczenia wolności przy skazaniu za czyn ciągły (art. 57b k.k.), gdyż obecnie w przypadku grzywny lub kary ograniczenia wolności należy wymierzyć karę nie niższą od podwójnej dolnej granicy ustawowego zagrożenia, co ma na celu uwzględnienie aspektu ciągłości przestępstwa¹⁰.

NADZWYCZAJNE ZŁAGODZENIE I OBOSTRZENIE KARY

Od tej pory sąd nie będzie zobowiązany do zastosowania nadzwyczajnego złagodzenia kary w każdym przypadku, jeśli zajdą przesłanki określone w art. 60 § 3 k.k., ale jedynie na wniosek prokuratora, co zdaniem autorów nowelizacji zwiększa, a nie zmniejsza, zakres uznania sędziowskiego¹¹.

Nowelizacja przepisów art. 60 § 6–7 k.k. dąży do stworzenia jednego spójnego modelu wymiaru kary nadzwyczajnie złagodzonej, obejmującego zarówno przestępstwa kodeksowe, jak i pozakodeksowe – z zachowaniem spójności systemowej, eliminując dotychczasowe nieścisłości systemowe pomiędzy zastosowaniem dyspozycji poprzednich wersji przepisów art. 60 § 4, § 6 i § 7 k.k.¹²

Obostrzenia doczekają się również wielokrotni recydywiści (art. 64 § 2 k.k.), wobec których sąd będzie zobligowany wymierzyć karę pozbawienia wolności przewidzianą za przypisane przestępstwo w granicach od wysokości dolnego ustawowego zagrożenia zwiększonego o połowę, a w przypadku występku do górnej granicy ustawowego zagrożenia zwiększonego o połowę. Dopiero tak ukształtowana sankcja, w ocenie autorów nowelizacji, ma się znacząco przyczynić do ograniczenia rozmiarów zjawiska recydywy wielokrotnej¹³.

⁶ *Ibidem*, s. 7.

⁷ *Ibidem*, s. 4.

⁸ *Ibidem*, s. 13.

⁹ *Ibidem*, s. 14.

¹⁰ *Ibidem*, s. 27.

¹¹ *Ibidem*, s. 31.

¹² *Ibidem*, s. 29–30.

¹³ *Ibidem*, s. 31–32.



Fot. Adobe Stock

Dodatkowo k.k. w nowym art. 64a wprowadza nowy, szczególny rodzaj recydywy „seksualnej” związany z ponownym popełnieniem (w ciągu pięciu lat po odbyciu co najmniej sześciu miesięcy kary za przestępstwo pierwsze) zbrodni zabójstwa w związku ze zgwałceniem lub przestępstwa przeciwko wolności seksualnej zagrożonego karą pozbawienia wolności, którego górna granica wynosi co najmniej osiem lat. Sąd orzeknie wobec takiego sprawcy obligatoryjnie karę pozbawienia wolności, przewidzianą za przypisane przestępstwo w wysokości od dolnej granicy ustawowego zagrożenia zwiększonego o połowę do górnej granicy ustawowego zagrożenia zwiększonego o połowę.

Ustawodawca uchylił art. 75a k.k. przewidujący możliwość zamiany kary pozbawienia wolności z warunkowym zawieszeniem jej wykonania na karę ograniczenia wolności albo na grzywnę, która to regulacja zdaniem doktryny mogła w swej istocie podważać trafność zapadłego w sprawie wyroku orzekającego karę pozbawienia wolności z warunkowym zawieszeniem jej wykonania¹⁴.

WYBRANE ZMIANY W CZĘŚCI SZCZEGÓLNEJ K.K.

Nowelizacja wprowadza w art. 148 § 5 k.k. odpowiedzialność karną za przygotowanie do zabójstw określonych w art. 148 § 1, 2 i 3 k.k., a także dodaje nowy typ czynu zabronionego w postaci przyjęcia zlecenia zabójstwa człowieka w zamian za udzieloną lub obiecaną korzyść majątkową lub osobistą (art. 148a § 1 k.k.).

Podwyższenie sankcji karnych dotarło również do nieumyślnego spowodowania śmierci z art. 155 k.k., jak też do udziału w bójce lub pobiciu (art. 158 k.k.) oraz do sprawców wypadków i katastrof popełnionych w warunkach określonych w art. 178 k.k., tj. znajdujących się w stanie nietrzeźwości lub pod wpływem środka odurzającego lub zbiegłych z miejsca zdarzenia, ale także spożywających alkohol lub zażywających środek odurzający po popełnieniu czynu określonego w art. 173 § 1 lub 2 k.k., art. 174 k.k. lub art. 177 § 1 k.k., a przed poddaniem ich przez uprawniony organ badaniu w celu ustalenia w organizmie zawartości alkoholu lub obecności środka odurzającego.

Nowelizacja usuwa grzywnę i karę ograniczenia wolności z art. 178a k.k., pozostawiając tym samym wyłącznie karę pozbawienia wolności do lat trzech.

Dodatkowo, począwszy od 14 marca 2024 r., w myśl nowego art. 178a § 5 k.k. sąd dostaje podstawę prawną do orzeczenia przypadku pojazdu mechanicznego prowadzonego przez takiego sprawcę.

ZGWAŁCENIE

Znowelizowany art. 197 § 1 oraz § 3–5 k.k. zwiększa sankcje karne oraz wprowadza nowe typy kwalifikowane przestępstwa zgwałcenia (m.in.: postugiwanie się bronią palną, nożem lub innym niebezpiecznym przedmiotem, dopuszczenie się przestępstwa wobec kobiety ciężarnej lub utrwalając obraz lub dźwięk z przebiegu czynu. Znamiona zgwałcenia małoletniego poniżej lat 15, szczególnego okrucieństwa oraz następstwa w postaci spowodowania ciężkiego uszczerbku na zdrowiu zostały umieszczone razem w art. 197 § 4 k.k. Z kolei art. 197 § 5 k.k. traktuje o następstwie w postaci śmierci pokrzywdzonego.

ŁAPOWNICTWO I OBRÓT GOSPODARCZY

Nowelizacja dodała art. 228 § 5a i art. 229 § 4a k.k., które dotyczą łapownictwa odnoszącego się do korzyści majątkowej wielkiej wartości z karą pozbawienia wolności od 3 do 20 lat, co oznacza, że są to nowe rodzaje zbrodni w k.k.

W zakresie przestępstw przeciwko obrotowi gospodarczemu nowelizacja uzupełnia art. 296 § 4a k.k. o nowe kategorie podmiotów (poza pokrzywdzonym), które mogą wszcząć postępowanie karne, a są nimi: wspólnicy, akcjonariusze lub udziałowcy pokrzywdzonej spółki lub członka pokrzywdzonej spółdzielni.

Nadto nowelizacja dostosowuje art. 305 k.k. do obecnych realiów gospodarczych, zastępując niezdefiniowany „przetarg publiczny” przez „przetarg albo postępowanie o udzielenie zamówienia publicznego”, jak też likwidując kierunkowy charakter przestępstwa przez przeniesienie „działania w celu osiągnięcia korzyści majątkowej lub osobistej” do § 3 i czyniąc z tego okoliczność kwalifikowaną wyżej wymienionego czynu.

Last but not least art. 306b k.k. wyróżnia nowe typy czynów zabronionych wymierzonych przeciwko obrotowi gospodarczemu w oparciu o kryterium działania w stosunku do mienia o wartości większej niż pięciokrotność kwoty określającej mienie wielkiej wartości (art. 306b § 1 k.k.) oraz o wartości większej niż dziesięciokrotność kwoty określającej mienie wielkiej wartości (art. 306b § 2 k.k.) – albo spowodowanie szkody w rozmiarach odpowiadających takim wysokościom. Takie czyny k.k. również nakazuje traktować jako nowe zbrodnie.

Na koniec warto odnotować, że z dniem 1 października 2023 r. weszła też w życie druga nowelizacja k.k.¹⁵, która rozszerzyła i doprecyzowała przestępstwo szpiegostwa z art. 130 k.k. m.in. przez sam fakt zgłoszenia gotowości działania na rzecz obcego wywiadu przeciwko RP, a także zaostriżyła karę w podstawowym typie do minimum pięciu lat pozbawienia wolności. ■

¹⁴ Por. A. Zoll, [w:] red. W. Wróbel, A. Zoll, LEX/el. 2016, t. 1 do art. 75a, cyt. za: *Uzasadnienie*, s. 36.

¹⁵ Ustawa z dnia 17 sierpnia 2023 r. o zmianie ustawy – Kodeks karny oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. poz. 1834).

PRAWIDŁOWE INFORMOWANIE KLIENTÓW O OBNIŻKACH CEN WEDŁUG UOKiK

Okres przedświąteczny tradycyjnie jest jednym z najbardziej dochodowych dla sektora handlu detalicznego. Sklepy kuszą obniżkami, promocjami, ofertami specjalnymi... Tylko czy wszystkie te nagłe „obniżki” rzeczywiście są obniżkami i stanowią korzystniejszą ofertę od wcześniejszej ceny? Te wątpliwości klientów miała rozwiązać dyrektywa Omnibus¹, która na początku tego roku została implementowana do polskiego porządku prawnego.



AGNIESZKA JELSKA

radca prawny, specjalizuje się w sprawach z obszaru ochrony konsumentów oraz prawa antymonopolowego
Fot. Archiwum A. Jelskiej

Wraz z jej implementacją na przedsiębiorców zostały nałożone nowe obowiązki. Jednym z nich jest obowiązek informowania klientów o najniższej cenie z 30 dni przed wprowadzeniem obniżki. Nie da się ukryć, że nowe zasady dotyczące prezentowania cen – w ich początkowej fazie obowiązywania – przysporzyły przedsiębiorcom wiele trudności. Pojawiło się szereg pytań, wątpliwości i różnych interpretacji dotyczących nowych przepisów.

WSKAZÓWKI PREZESA UOKiK JAK PREZENTOWAĆ CENY

W reakcji na powyższe Prezes Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów, po kilku miesiącach obowiązywania nowych przepisów, opublikował skierowane do przedsiębiorców „Wyjaśnienia na temat informacji o obniżkach cen” (dalej: wyjaśnienia). Dokument ten zawiera szereg wskazówek i praktycznych przykładów, w jaki sposób należy prezentować ceny. Wyjaśnienia można potraktować jako swego rodzaju stanowisko Prezesa UOKiK odnośnie do tego, w jaki sposób należy uwidaczniać najniższą cenę z 30 dni przed obniżką przy jednoczesnym przyjęciu, że obowiązek ten dotyczy wszystkich przedsiębiorców, którzy informują konsumentów o zastosowaniu obniżki cenowej oferowanych produktów lub usług.

Jako główny cel opracowania tego dokumentu wskazuje się na zapewnienie wysokiego poziomu ochrony konsumentów oraz jednolitość praktyk stosowanych przez przedsiębiorców na polskim rynku. Należy mieć na uwadze, że przyjęta przez Prezesa UOKiK interpretacja przepisów może

odbiegać od interpretacji innych europejskich organów ochrony konsumentów. Jest to szczególnie istotne dla przedsiębiorców obecnych na wielu rynkach i wymaga odpowiedniego dostosowania ich działalności prowadzonej na rynku polskim do oczekiwań (i interpretacji) polskiego organu ochrony konsumentów.

Przede wszystkim należy mieć na uwadze, że brzmienie polskich przepisów nie jest identyczne z brzmieniem przepisów unijnych. Polski przepis, tj. art. 4 ust. 2 ustawy o informowaniu o cenach towarów i usług, posługuje się pojęciem „informowania” o obniżeniu ceny – czyli szerzej niż dyrektywa, która dotyczy „ogłoszenia” o obniżce ceny. Zgodnie z pełnym brzmieniem art. 4 ust. 2 ww. ustawy to: „W każdym przypadku informowania o obniżeniu ceny towaru lub usługi obok informacji o obniżonej cenie uwidacznia się również informację o najniższej cenie tego towaru lub tej usługi, która obowiązywała w okresie 30 dni przed wprowadzeniem obniżki”. Ponadto polskie przepisy zawierają odrębne zasady dotyczące informowania o cenie:

- **towarów szybko psujących się lub z krótkim terminem przydatności** – w ich przypadku należy podać informację o cenie sprzed pierwszego zastosowania obniżki, co oznacza, że nie podaje się wówczas najniższej ceny z 30 dni przed obniżką. W zakres tej kategorii produktów wchodzi: i) towary z okresem przydatności do spożycia nieprzekraczającym 14 dni od wprowadzenia do oferty (np. świeże pieczywo, świeże owoce i warzywa) oraz ii) towary wymagające szczególnych warunków przechowywania (np. temperatura, przechowywanie w wodzie), np. lody, mrożonki, kwiaty cięte;
- **towarów (lub usług) oferowanych w okresie krótszym niż 30 dni** – w ich przypadku należy podać informację o najniższej cenie, która obowiązywała w okresie od dnia rozpoczęcia oferowania tego towaru (lub tej usługi) do dnia wprowadzenia obniżki (innymi słowy jest to najniższa cena od wprowadzenia towaru do sprzedaży).

W wyjaśnieniach Prezes UOKiK szczegółowo odnosi się do tego, w jaki sposób należy prezentować najniższą cenę

¹ Dyrektywa PE i Rady (UE) nr 2019/2161 z dnia 27 listopada 2019 r. (dalej: dyrektywa Omnibus).



Fot. Adobe Stock

z 30 dni przed obniżką. Organ nie tylko wskazuje na to, że musi być ona czytelna, widoczna i jasno opisana (wyjaśniona), ale nawet wskazuje, jakim opisem należy się postugiwać – tj. powinna być podpisana słowami „najniższa cena z 30 dni przed obniżką” lub innym tożsamym opisem. Co więcej, musi być ona prezentowana w najbliższym sąsiedztwie obniżonej ceny sprzedaży.

Z uwagi na fakt, że celem nowych przepisów było wyeliminowanie fałszywych obniżek, niezwykle istotne jest, od której ceny przedsiębiorcy powinni liczyć wielkość obniżki (np. 20% taniej). Stanowisko Prezesa UOKiK w tym zakresie jest spójne z wytycznymi Komisji Europejskiej dotyczących wykładni i stosowania art. 6a dyrektywy 98/6/WE. Wielkość obniżki musi być obliczana w odniesieniu do najniższej ceny z 30 dni przed obniżką. Tylko w ten sposób konsumentom zostanie przedstawiona rzeczywista korzyść płynąca z oferty. Nie jest przy tym wykluczone, aby przedsiębiorcy prezentowali także korzyści np. względem ceny regularnej, ale pod warunkiem że prezentowana jest równocześnie wielkość obniżki względem najniższej ceny z 30 dni przed obniżką.

Co więcej, istotne jest również to, jakie ceny i w jakiej liczbie są prezentowane klientom. Zgodnie z interpretacją polskiego organu ochrony konsumentów obok ceny sprzedaży i najniższej ceny z 30 dni przed obniżką przedsiębiorca może podać również cenę regularną (tj. obowiązującą w danym momencie w ofercie przedsiębiorcy poza okresami promocji). Jednocześnie organ dopuszcza porównywanie z innymi cenami, np. ceną różnych wariantów produktu u tego samego przedsiębiorcy, cenami innych przedsiębiorców, ceną zalecaną przez producenta, ceną obowiązującą w różnych kanałach zakupu. Przy czym zgodnie z interpretacją Prezesa UOKiK nie powinny być prezentowane więcej niż dwie lub trzy ceny (oraz – w przypadkach wymaganych przez prawo – ceny jednostkowe). Jak zauważa organ w swoich wyjaśnieniach: „Każda dodatkowa pozycja na wywieszce zmniejsza czytelność tekstu i zwiększa możliwość wprowadzenia konsumentów w błąd”.

OBOWIĄZEK INFORMOWANIA A OFERTY WIĄZANE

Szczególnie interesujące jest przedstawione w wyjaśnieniach stanowisko Prezesa UOKiK dotyczące ofert wiązanych (warunkowych). Zgodnie z przyjętą interpretacją organu: „Obowiązek poinformowania o najniższej cenie z 30 dni przed obniżką nie ma zastosowania do ofert warunkowych lub wiązanych, w ramach których przedsiębiorca nie podaje informacji o obniżeniu ceny konkretnego towaru”. Powyższe oznacza, że w sytuacji, w której przedsiębiorca nie podaje informacji o obniżeniu ceny konkretnego towaru, nie zachodzi konieczność wskazania najniższej ceny z 30 dni przed obniżką. Dotyczy to np. promocji typu „trzy produkty w cenie dwóch” albo „kup dwa produkty A, produkt B dostaniesz gratis”. Podczas gdy postużenie się informacją „kup dwa produkty A, produkt B dostaniesz 50% taniej” wymaga już wskazania najniższej ceny z 30 dni przed obniżką.

Prezes UOKiK w wyjaśnieniach odniósł się także do stosowania przez przedsiębiorców kodów rabatowych. W przypadku gdy rabaty wynikające z kodu promocyjnego dotyczą konkretnych produktów lub ich grup, należy wskazać na najniższą cenę z 30 dni przed obniżką. Obowiązek poinformowania o najniższej cenie z 30 dni przed obniżką nie znajdzie zatem zastosowania do kodów rabatowych, które nie odnoszą się do konkretnego towaru (usługi) lub ich grup. Jako przykłady takich sytuacji organ wskazał na: indywidualną ofertę z uwagi na urodziny klienta (np. rabat na dowolnie wybrany produkt) oraz rabat na następne zakupy (np. 10 zł, ale co istotne – bez konkretyzacji produktów).

DOTKLIWE SANKCJE ZA NARUSZENIE PRZEPISÓW

Obecnie Prezes UOKiK prowadzi monitoring rynku w celu sprawdzenia, czy opublikowane wyjaśnienia miały wpływ na zmianę praktyki przedsiębiorców i jak przedsiębiorcy dostosowali się do nowych przepisów. Organ postawił już pierwsze zarzuty czterem przedsiębiorcom w związku z błędnym prezentowaniem promocji. Usłyszały je: Zalando, Media Markt, Sephora oraz Glovo. Postawione zarzuty dotyczą w szczególności: i) niepodawania najniższej ceny obowiązującej 30 dni przed wprowadzeniem obniżki bądź ii) informowania o niej w sposób nieczytelny, np. stosowanie za małej czcionki lub słabo widocznego koloru; iii) nieuwzględniania w aktualnej promocji odniesienia do tej ceny, np. obliczanie wielkości obniżki od ceny początkowej, iv) stosowania filtrów i prezentacji ofert nieodnoszących się do najniższej ceny z 30 dni przed obniżką – zdaniem UOKiK narzędzia do wyszukiwania obniżek, np. 50% taniej, powinny odnosić się do tej ceny, a także v) niekonsekwentnego używania innych punktów odniesienia.

Warto zaznaczyć, że z naruszeniem nowych przepisów mogą się wiązać dwojakiego rodzaju sankcje, tj.: i) nałożenie przez Inspekcję Handlową kary w wysokości do 20 tys. zł – 40 tys. zł w przypadku trzykrotnego niewykonania obowiązków informacyjnych w ciągu roku oraz ii) nałożenie przez Prezesa UOKiK, w przypadku stwierdzenia naruszenia zbiorowych interesów konsumentów, kary w wysokości do 10% obrotu na przedsiębiorcę i do 2 mln zł na osobę zarządzającą. Sankcje grożące za niewykonanie (niewłaściwe wykonanie) obowiązków nałożonych na przedsiębiorców w zakresie informowania o obniżkach cen są zatem dotkliwe. ■

KONIECZNY ZAPIS O OBOWIĄZKU SKRUPULATNEGO ROZLICZANIA SIĘ RADCY ZE ŚRODKÓW KLIENTA

Przed obecnym Kodeksem Etyki Radcy Prawnego, który wszedł w życie 1 lipca 2015 r., obowiązywał akt prawny o tej samej nazwie, uchwalony przez Krajowy Zjazd Radców Prawnych 10 listopada 2007 r. Bezpośrednio przed nim zaś reguły deontologiczne naszego zawodu były określone w Zasadach Etyki Radcy Prawnego z 1999 r. Znajdował się w nich zapis art. 25 ust. 1, iż „radcę prawnego obowiązuje szczególna skrupulatność w rozliczeniach z klientem”. Cały zaś tytuł 6 Zasad Etyki nosił nazwę „Zaufanie i skrupulatność w rozliczeniach z klientem”. Od 1 stycznia 2008 r. zapis ten zniknął z zasad etyki i do dziś nie ma jego odpowiednika.



**KRZYSZTOF
GÓRECKI**

Przewodniczący Wyższego
Sądu Dyscyplinarnego
Fot. Piotr Gilarski

Zdarza się natomiast, że radca prawny wykorzystuje zaufanie, lekkomyślność czy nieporadność klienta i w trakcie prowadzenia sprawy, jak również po jej zakończeniu, nie rozlicza się z zaliczek, kosztów procesu czy wręcz należności zasądzonych na rzecz klienta, a wpłaconych na rachunek bankowy pełnomocnika.

PIENIĄDZE KLIENTA ZATRZYMANE PRZEZ RADCĘ

Jako przykład deliktów dyscyplinarnych na tym tle można wskazać nieprzekazanie klientowi, pomimo wygrania sprawy i wypłaty przez ubezpieczyciela, kilkuset tysięcy złotych odszkodowania i zadośćuczynienia za doznanie obrażeń ciała w wyniku wypadku drogowego czy zatrzymanie środków wpłaconych radcy prawnemu jako pełnomocnikowi przez przeciwnika procesowego po zawarciu umowy, o której klient nie został poinformowany. Inna sytuacja tego rodzaju to odmowa rozliczenia przez 12 lat zwróconej przez sąd bezpośrednio na rachunek radcy prawnego opłaty od skargi kasacyjnej w wysokości kilkunastu tysięcy złotych. Najmniej drastyczne, choć niestety nie takie znów rzadkie, jest pobranie

zaliczki czy wręcz całego wynagrodzenia za prowadzenie sprawy, a następnie odmowa zwrotu mimo niepodjęcia przez radcę prawnego jakichkolwiek czynności. W przypadku, gdy jakaś część zlecenia została wykonana, przybiera to dodatkowo postać braku rozliczenia, rozumianego jako arytmetyczne podsumowanie, ile za te czynności się należało i oczywiście zwrotu różnicy.

Konsekwencją nieistnienia szczegółowego zapisu dotyczącego rozliczeń z klientem była (i jest) konieczność wyprzedzania naganności takiego zachowania z ogólnych reguł etycznych związanych z wykonywaniem zawodu.

ROZLICZENIE Z KLIENTEM NIE JEST STRICTE CZYNNOŚCIĄ ZAWODOWĄ

W obecnym stanie prawnym w pierwszej kolejności przychodzi na myśl przepis art. 6 KERP, zgodnie z którym radca prawny, mając na uwadze treść roty ślubowania określonej w ustawie o radcach prawnych, obowiązany jest wykonywać czynności zawodowe rzetelnie i uczciwie, zgodnie z prawem, zasadami etyki zawodowej oraz dobrymi obyczajami. Inną potencjalną powinnością, którą to działanie narusza, jest obowiązek radcy prawnego wykonywania czynności zawodowych sumiennie oraz z należytą starannością uwzględniającą profesjonalny charakter działania (art. 12 Kodeksu Etyki).

W grę może też wchodzić przepis art. 8 KERP, który stanowi, iż radca prawny, świadcząc pomoc prawną, postępuje lojalnie i kieruje się dobrem klienta w celu ochrony jego praw, oraz art. 45 Kodeksu Etyki, zgodnie z którym stosunki między radcą prawnym a klientem powinny być oparte na zaufaniu.



Fot. Adobe Stock

W tej grupie trzeba też wymienić delikt naruszenia godności zawodu (art. 11 KERP).

Żaden ze wskazanych przepisów nie oddaje w pełni specyfiki omawianej sytuacji, a mnogość podstaw powoływanych przez organy dyscyplinarne w tego typu sprawach świadczy jedynie o braku jednoznacznej regulacji, wyodrębniającej to przewinienie.

Rozliczenie z klientem nie jest stricte czynnością zawodową świadczenia pomocy prawnej.

Jest czynnością immanentnie związaną ze świadczeniem usługi opartej na zaufaniu. To zaufanie klienta, zbudowane na niezależności radcy prawnego, obowiązku przestrzegania tajemnicy zawodowej i unikania konfliktu interesów, winno się też zasadzać na zapewnieniu klientowi gwarancji transparentnego wyliczenia się radcy prawnego ze środków finansowych związanych z prowadzoną sprawą.

WPROWADZENIE WYRAŹNEGO OBOWIĄZKU DOKONANIA ROZLICZEŃ

W mojej ocenie Kodeks Etyki Radcy Prawnego jest aktem na tyle rozbudowanym, że wyodrębnienie takiego obowiązku jest wskazane. Oprócz zasygnalizowanych wyżej aspektów dyscyplinarnych i wymiaru gwarancyjnego wprowadzenie wyraźnego obowiązku dokonania rozliczeń miałyby walor wizerunkowy i edukacyjny. Tak bowiem działają przepisy, które pewne nakazy czy zakazy wysuwają przed nawias klauzul generalnych.

Z tych względów od lat zabiegałem o przywrócenie omawianego zapisu, m.in. zgłaszając uwagi do projektów zmian KERP, które pojawiły się w 2013 i 2014 r.

Kolejny projekt zmian KERP, opracowany w roku 2020 przez zespół powołany przez Krajową Radę Radców Prawnych X kadencji, którego byłem członkiem, pod przewodnictwem ówczesnego Wiceprezesa KRRP Leszka Korczaka, przewidywał wprowadzenie do art. 37 Kodeksu Etyki zapisu o brzmieniu „Radca prawny ma obowiązek skrupulatnego rozliczania się z klientem”.

Niestety z uwagi na pandemię Krajowy Zjazd Radców Prawnych w 2020 r. odbył się zdalnie i siłą rzeczy ograniczył

się do kwestii sprawozdawczo-wyborczych. Projekt opracowany w kolejnej kadencji, stanowiący podstawę zmian uchwalonych na Zjeździe w dniu 8 lipca 2022 r., nie zawierał już takiej regulacji.

Przy czym zaznaczyć należy, że nie spełnia oczekiwań w powyższym zakresie art. 37 KERP, bowiem dotyczy on jedynie zabezpieczenia środków klienta oraz ogranicza możliwość dokonywania potrąceń środków klienta z należnym radcy prawnemu wynagrodzeniem. Pomija zatem kwestię wynagrodzenia radcy prawnego, zwłaszcza w sytuacji jedynie częściowego wykonania zlecenia bądź też braku wykonania jakichkolwiek czynności przez radcę prawnego. Sprawy nie ułatwia także art. 36 KERP zawierający dyrektywę kształtowania wynagrodzenia radcy prawnego. Jego przestrzeganie przy zawieraniu umów przeciwdziała wielu potencjalnym kłopotom, ale nawet najlepsza umowa nie zawsze musi zawierać postanowienia co do skutków niewykonania bądź częściowego niewykonania umowy, a ponadto, nawet mimo zawarcia takich regulacji, wcale nie musi dojść do ich przestrzegania. Z kolei Regulamin wykonywania zawodu w rozdziale 2 „Aktywa majątkowe klienta” zawiera jedynie rozwinięcie regulacji kodeksowych.

Rozliczenie z klientem nie jest stricte czynnością zawodową świadczenia pomocy prawnej. Jest czynnością immanentnie związaną ze świadczeniem usługi opartej na zaufaniu. To zaufanie klienta, zbudowane na niezależności radcy prawnego, obowiązku przestrzegania tajemnicy zawodowej i unikania konfliktu interesów, winno się też zasadzać na zapewnieniu klientowi gwarancji transparentnego wyliczenia się radcy prawnego ze środków finansowych związanych z prowadzoną sprawą.

REGUŁA LOJALNOŚCI I KOLEŻEŃSTWA NIE WYSTARZA

A życie nie stoi w miejscu i poza wyżej opisanymi pojawiają się nowe zjawiska dotyczące rozliczeń pomiędzy radcami prawnymi, a także aplikantami. Dochodzi do niezapłacenia za substytucję czy wykonania jakiejś części pomocy prawnej na zlecenie radcy prawnego prowadzącego sprawę. Tu także, o czym świadczy jedna ze spraw zawistych ostatnio przed Wyższym Sądem Dyscyplinarnym, przydałaby się inna, poza ogólną regułą lojalności i koleżeństwa (art. 50 KERP), jednoznaczna podstawa deliktu.

Praktyka orzecznicza dowodzi, że brak generalnej normy kodeksowej nakazującej skrupulatność w finansowych rozliczeniach z klientem stanowi problem przy orzekaniu w tego typu sprawach i winno to ulec zmianie.

Tymczasem na pojawiające się przy tego rodzaju dyskusjach pytanie, czy obecnie orzecznictwo dyscyplinarne radzi sobie w opisanych sytuacjach, trzeba odpowiedzieć: tak, jakoś... ■



Fot. Adobe Stock

Z PRAC PARLAMENTU

Przegląd najważniejszych zmian w ustawodawstwie ostatnich dwóch miesięcy.

WEJŚCIE W ŻYCIE

Od 13 września 2023 r. obowiązują rozwiązania zawarte w ustawie z dnia 13 lipca 2023 r. o szczególnych rozwiązaniach dotyczących regulacji stanu prawnego niektórych dróg ogólnodostępnych (Dz.U. poz. 1722) mające ułatwić gminom nabywanie własności nieruchomości, które są w ich władaniu od co najmniej 20 lat i są drogami ogólnodostępnymi o utwardzonej powierzchni, po których odbywa się ruch pojazdów i pieszych, przeznaczonymi do korzystania przez nieokreśloną liczbę użytkowników, stanowiącymi uzupełnienie sieci dróg służących miejscowym potrzebom, są funkcjonalnie zbliżone do dróg publicznych i połączone z nimi. Zgodnie z ustawą nabycie własności nieruchomości będzie następowało na wniosek wójta (burmistrza, prezydenta miasta) złożony w terminie do 31 grudnia 2025 r. na podstawie decyzji wydanej przez właściwego miejscowo starostę wykonującego zadanie zlecone z zakresu administracji rządowej. Nabycie nieruchomości będzie następowało za odszkodowaniem. Odszkodowanie będzie przysługiwało właścicielowi, użytkownikowi wieczystemu oraz osobie, na której rzecz ustanowione były na nabywanej nieruchomości ograniczone prawa rzeczowe. Do ustalenia wysokości i wypłacenia odszkodowania będą miały zastosowanie przepisy o gospodarce nieruchomościami. Jak podkreślono w uzasadnieniu ustawy, wprowadzane rozwiązania dotyczą w szczególności terenów górskich i podgórskich, położonych na terenie dawnego zaboru austriackiego. Senat nie wniósł poprawek do tej ustawy. ■

7 stycznia 2024 r. to początek obowiązywania ustawy z dnia 14 kwietnia 2023 r. o konsumenckiej pożyczce lombardowej (Dz.U. poz. 1285), która reguluje zasady wykonywania działalności lombardowej, zawierania umów konsumenckiej pożyczki lombardowej oraz umów sprzedaży przedmiotu zabezpieczenia lombardowego. W ustawie określone zostały także prawa i obowiązki konsumenta związane z umową konsumenckiej pożyczki lombardowej oraz obowiązki przedsiębiorców wykonujących działalność lombardową. Działalność lombardowa została zdefiniowana w ustawie jako działalność gospodarcza polegająca na zawieraniu umów sprzedaży przedmiotu zabezpieczenia lombardowego. Działalność ta

będzie prowadzona wyłącznie w formie spółki kapitałowej (spółki z ograniczoną odpowiedzialnością z kapitałem zakładowym na poziomie 50 tys. zł lub spółki akcyjnej). Wprowadzony został obowiązek rejestracji tego rodzaju działalności w rejestrze przedsiębiorców prowadzonym przez Komisję Nadzoru Finansowego. Ustawa wprowadza także definicję umowy konsumenckiej pożyczki lombardowej jako nowego rodzaju umowy. Aby uniknąć obchodzenia przepisów, w ustawie zdefiniowane zostało także zabezpieczenie lombardowe jako zabezpieczenie wykonania umowy konsumenckiej pożyczki lombardowej. Ustawa ogranicza również maksymalną wysokość odsetek pobieranych przez lombardy do poziomu określonego w Kodeksie cywilnym, a wysokość kosztów pozaodsetkowych nie będzie mogła przekroczyć 45%. W trakcie procesu legislacyjnego Sejm odrzucił wszystkie poprawki Senatu zgłoszone do tej ustawy. ■

Od 15 lutego 2024 r. zaczną obowiązywać w całości (w szczególności chodzi o zmiany w Kodeksie postępowania karnego) postanowienia ustawy z dnia 14 kwietnia 2023 r. o zmianie ustawy – Kodeks postępowania karnego oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. poz. 818), które przewidują podniesienie poziomu gwarancji procesowych dla dzieci będących podejrzanymi lub oskarżonymi w postępowaniu karnym, a także zwiększenie kar za produkcję niektórych treści pornograficznych z udziałem małoletnich. W ustawie przewidziano m.in. zastąpienie nieprecyzyjnego terminu „nieletni” sformułowaniem „podejrzany lub oskarżony, który nie ukończył 18 lat”. Oskarżony, który nie ukończył 18 lat, będzie mógł uczestniczyć w rozprawie w obecności przedstawiciela ustawowego lub osoby, pod której pieczęcią pozostaje, a jeżeli udział tych osób nie jest możliwy – w obecności wyznaczonego przez sąd asystenta rodziny. Ustawa wprowadza także obowiązek przeprowadzenia wywiadu środowiskowego w stosunku do każdego oskarżonego, który w chwili czynu nie ukończył 18 lat. Górna granica kary za produkcję treści pornograficznych zawierających wytworzony lub przetworzony wizerunek małoletniego zostanie podniesiona z dwóch do trzech lat pozbawienia wolności. ■

Łukasz Nykiel

Z PRAC OŚRODKA BADAŃ, STUDIÓW I LEGISLACJI KRRP

OBSiL co miesiąc analizuje kilkadziesiąt projektów aktów prawnych i przygotowuje do nich opinie. Poniżej przedstawiamy najważniejsze z nich, przygotowane w okresie wrzesień–październik.

■ **Opinia na temat wpływu wyroku Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej z dnia 8 grudnia 2022 r. (C-694/20) na wykonywanie przez radców obowiązków informacyjnych dotyczących raportowania schematów podatkowych**

W opinii wskazano, że ww. wyrok usunął z obrotu prawnego – z powodu niezgodności z art. 7 Karty praw podstawowych – art. 86b ust. 1 dyrektywy Rady (UE) 2011/16/UE z dnia 15 lutego 2011 r. w sprawie współpracy administracyjnej w dziedzinie opodatkowania i uchylającą dyrektywę 77/799/EWG, w zakresie, w jakim nakłada na osobę zobowiązaną do zachowania tajemnicy zawodowej, która jest pośrednikiem, obowiązek poinformowania innego pośrednika o fakcie udzielenia konsultacji klientowi. W związku z powyższym przepis prawa krajowego – art. 86b § 5 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. – Ordynacja podatkowa (dalej: Ordynacja podatkowa), implementujący w prawie polskim nieważny art. 86b ust. 1 ww. dyrektywy – w zakresie, w jakim nakłada na promotora zobowiązanego do zachowania tajemnicy zawodowej obowiązek poinformowania innych promotorów (lub także wspomagających) o niewykonaniu obowiązku raportowania schematu podatkowego, z podaniem danych klienta – także jest niezgodny z art. 7 Karty praw podstawowych. Zaznaczono jednak, że niezgodność ta dotyczy tylko schematów powiązanych z podatkami, do których ma zastosowanie prawo Unii Europejskiej. Stwierdzono wobec tego, że w takim zakresie radca prawny nie ma obowiązku stosowania art. 86b § 5 Ordynacji podatkowej i nie ponosi odpowiedzialności za jego niezastosowanie. W opinii wskazano ponadto, że art. 86b § 5 Ordynacji podatkowej w zakresie, w jakim nakłada na promotora zobowiązanego do zachowania tajemnicy zawodowej obowiązek poinformowania innych promotorów (lub także wspomagających) o niewykonaniu obowiązku raportowania schematu podatkowego, z podaniem danych klienta, może być uznany za niezgodny z art. 8 Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności, sporządzonej w Rzymie dnia 4 listopada 1950 r. (dalej: EKPC), jednak niezgodność ta nie została stwierdzona przez Trybunał Sprawiedliwości Unii Europejskiej. W takim zakresie radca prawny nie ma obowiązku stosowania tego przepisu i nie ponosi odpowiedzialności za jego niezastosowanie, ale nie z powołaniem się bezpośrednio na skutki ww. wyroku, lecz na art. 8 EKPC oraz argumentację trybunału z tego wyroku.

■ **Opinia do projektu ustawy o Rzeczniku Praw Pracowniczych**

Negatywnie oceniono samą inicjatywę legislacyjną, wskazując na wadliwość projektu z punktu widzenia zasad techniki prawodawczej. W opinii zwrócono uwagę, że zamiast wprowadzać nową instytucję, należałoby raczej przeanalizować przyczyny nieefektywności obowiązujących w sferze stosun-

ków społecznych przepisów prawa i je udoskonalić oraz odpowiednio dofinansować już istniejące instytucje.

■ **Opinia do projektu rozporządzenia Prezydenta RP zmieniającego rozporządzenie – Regulamin Sądu Najwyższego, który 6 listopada 2023 r. został skierowany do Sądu Najwyższego w celu zaopiniowania**

Przedmiotowy projekt został oceniony generalnie negatywnie. Wskazano, że całkowicie pomija on fakty ustrojowe związane z wadliwym powołaniem niektórych osób na stanowiska sędziowskie w Sądzie Najwyższym, co w całości dotyczy osób z Izby Kontroli i Spraw Nadzwyczajnych. Zaznaczono również, że propozycje w zakresie zmiany liczby stanowisk sędziowskich w izbach Sądu Najwyższego, w zakresie przydziału spraw w odniesieniu do rozstrzygnięcia zagadnienia prawnego, zmiany w zakresie wewnętrznego postępowania w SN mogłyby zostać w zasadzie ocenione pozytywnie, ale nie pozwala na to wskazana generalna wadliwość ustrojowa ustawy o Sądzie Najwyższym i wydawanego na jej podstawie Regulaminu Sądu Najwyższego. Natomiast propozycję obniżenia minimalnej liczby sędziów SN z wymaganej obecnie co najmniej większości 2/3 do większości co najmniej 1/2 sędziów oceniono w całości negatywnie ze względu na to, że proponowana regulacja jest zupełnie nieracjonalna i sprzeczna z zasadami racjonalnej wykładni pojęć prawnych, co skutkuje tym, że narusza ona zasady prawidłowej legislacji i te dotyczące wydawania rozporządzeń wynikające z art. 2 i art. 92 ust. 1 Konstytucji RP.

■ **Opinia w sprawie przystąpienia radcy wykonującemu zastępstwo procesowe na rzecz pracodawcy odsetek ustawowych za opóźnienie, zasądzonych orzeczeniem sądowym**

We wnioskach opinii wskazano, że odsetki ustawowe za opóźnienie w zwrocie kosztów procesu, w tym odsetki dotyczące kosztów zastępstwa sądowego, mają charakter akcesoryjny względem kwoty określonej przez sąd jako podlegającej zwrotowi z tego tytułu na rzecz strony wygrywającej proces, jak również że odsetki ustawowe za opóźnienie w zwrocie kosztów zastępstwa sądowego jako należność uboczną należy traktować równorzędnie z samymi kosztami zastępstwa sądowego. Wobec powyższego stwierdzono, że odsetki ustawowe za opóźnienie w zwrocie kosztów zastępstwa sądowego zasądzone przez sąd lub wynikające z ugody oraz ściągnięte od strony przeciwnej uwzględniane powinny być co do zasady w podstawie wyliczenia dodatkowego wynagrodzenia, o którym mowa w art. 22⁴ ust. 2 ustawy z dnia 6 lipca 1982 r. o radcach prawnych, co prowadzi do wniosku, że powinny zostać wypłacone radcy prawnemu w takiej proporcji, w jakiej pozostaje przysługująca radcy prawnemu część kosztów zastępstwa sądowego do całkowitej kwoty tych kosztów. ■

Anna Grudzińska

WYKREŚLENIE PODATNIKA Z REJESTRU VAT BEZ POWIADOMIENIA

Wykreślenie podatnika z rejestru podatników czynnych podatku od towarów i usług w trybie art. 96 ust. 9 pkt 5 ustawy o VAT może nastąpić poprzez dokonanie czynności materialno-technicznej, nie wymaga formy decyzji podatkowej i zawiadomienia podatnika. W postępowaniu sądowoadministracyjnym, zainicjowanym skargą na postanowienie stwierdzające uchybienie terminowi do wniesienia odwołania, o odmowie przywrócenia terminu do wniesienia odwołania, stwierdzające niedopuszczalność odwołania – nie jest dopuszczalne wstrzymanie wykonania decyzji wydanej przez organ pierwszej instancji.



**WIESŁAWA
MOCZYDŁOWSKA**

redaktor, wykładowca, specjalistka
od rachunkowości i podatków
Fot. Archiwum W. Moczydłowskiej

Naczelny Sąd Administracyjny podjął bardzo ważną uchwałę dotyczącą zwłaszcza podatników podatku od towarów i usług. Zagadnienie prawne budzące poważne wątpliwości przedstawił do rozstrzygnięcia składowi siedmiu sędziów sam NSA. Zapytał, czy wykreślenie podatnika z rejestru podatników czynnych podatku od towarów i usług w trybie art. 96 ust. 9 pkt 5 ustawy o podatku od towarów i usług może nastąpić poprzez dokonanie czynności materialno-technicznej czy też wymaga formy decyzji podatkowej?

Zagadnienie to wyłoniło się na tle rozpoznawanej skargi kasacyjnej od wyroku Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w Warszawie z dnia 5 września 2019 r. (III SA/Wa 726/19).

CO STWIERDZIŁ WSA?

Organ podatkowy dokonał wykreślenia skarżącej spółki z rejestru podatników w oparciu o art. 96 ust. 9 pkt 5 ustawy o VAT na skutek ustalenia, że spółka może wykorzystywać działalność banków do celów mających związek z wyłudzeniami skarbowymi. Do urzędu skarbowego wpłynęło bowiem pismo szefa Krajowej Administracji Skarbowej zawiadamiające o przedłużeniu blokady rachunków bankowych spółki. Jednak organ nie zawiadomił podatnika o wykreśleniu z rejestru.

WSA w Warszawie, po rozpoznaniu skargi spółki, stwierdził bezskuteczność czynności naczelnika urzędu skarbowego polegającej na wykreśleniu spółki z rejestru podatników VAT.

WSA co prawda zgodził się z organem podatkowym co do tego, że wykreślenie podatnika stanowi czynność materialno-techniczną, niewymagającą zachowania formy decyzji. Stał jednakże na stanowisku, że z uwagi na konsekwencje prawne dla samego podatnika, jak i dla pewności obrotu, wykreślenie wymagało zawiadomienia podatnika ze wskazaniem podstawy prawnej wykreślenia i daty, w której nastąpił skutek wykreślenia. Sąd wskazał, że skarżąca spółka istnieje, a zawiadomienie spółki było możliwe. Sąd uznał, iż podjęcie zaskarżonej czynności materialno-technicznej bez powiadomienia podatnika nastąpiło z naruszeniem art. 121, art. 124 i art. 126 ustawy – Ordynacja podatkowa oraz art. 96 ust. 9 pkt 5 ustawy o podatku od towarów i usług.

Skargę kasacyjną wnieśli od tego wyroku zarówno organ podatkowy, jak i spółka. NSA uznał, że zagadnienie prawne budzące poważne wątpliwości wyłoniło się w zakresie odpowiedzi na pytanie, czy wykreślenie podatnika z rejestru podatników czynnych podatku od towarów i usług w trybie art. 96 ust. 9 pkt 5 ustawy o podatku od towarów i usług może nastąpić poprzez dokonanie czynności materialno-technicznej, czy też wymaga formy decyzji podatkowej. NSA wskazał, że w tej sprawie są trzy odmienne stanowiska. Skąd wzięt się problem?

Zgodnie z art. 96 ust. 9 pkt 5 ustawy o VAT naczelnik urzędu skarbowego wykreśla z urzędu podatnika z rejestru jako podatnika VAT bez konieczności zawiadamiania o tym podatnika, jeżeli posiadane informacje wskazują na prowadzenie przez podatnika działań z zamiarem wykorzystania działalności banków w rozumieniu art. 119zg pkt 1 Ordynacji podatkowej lub spółdzielczych kas oszczędnościowo-kredytowych do celów mających związek z wyłudzeniami skarbowymi w rozumieniu art. 119zg pkt 9 Ordynacji podatkowej. Na tle takiego brzmienia spornego przepisu wyłoniły się w orzecznictwie rozbieżne linie orzecznicze.

Zgodnie z pierwszym stanowiskiem – prezentowanym w sprawie przez organ oraz WSA w Warszawie – wykreślenie jest czynnością materialno-techniczną, która nie ma formy decyzji. Zgodnie z drugim stanowiskiem istnieje konieczność wydania w spornej sytuacji decyzji, o której mowa w art. 207 § 1 Ordynacji podatkowej, co w konsekwencji rodzi obowiązek powiadomienia o powyższym podatnika.

WSA przyjął stanowisko, że co prawda wykreślenie we wskazanym trybie jest czynnością materialno-techniczną, to jednak wymaga zawiadomienia podatnika. W związku z tymi rozbieżnościami NSA uznał konieczność rozpoznania spornej kwestii w składzie siedmiu sędziów (postanowienie I FSK 78/20).

NSA: CZYNNOŚĆ MATERIALNO-TECHNICZNA BEZ POWIADAMIANIA

NSA 23 października br. podjął następującą uchwałę: wykreślenie podatnika z rejestru podatników czynnych podatku od towarów i usług w trybie art. 96 ust. 9 pkt 5 ustawy o podatku od towarów i usług następuje poprzez dokonanie czynności materialno-technicznej (I FPS 3/23). NSA wskazał, że wszelkie rozstrzygnięcia dotyczące podatników powinny być podejmowane z uwzględnieniem systematyki ustawy – Ordynacja podatkowa. Uzasadniając uchwałę, NSA wskazywał na art. 207 Ordynacji podatkowej. Zdaniem NSA, skoro celem postępowania podatkowego jest bez wątpienia rozstrzygnięcie sprawy podatkowej, która stanowi przedmiot tego postępowania, to niewątpliwie, kiedy mowa w art. 207 § 2 Ordynacji podatkowej o sprawie, chodzi o sprawę podatkową. Zdaniem NSA w przypadku wykreślenia podatnika z rejestru podatników na podstawie art. 96 ust. 9 pkt 5 ustawy o VAT nie mamy do czynienia ze sprawą podatkową w rozumieniu art. 207 Ordynacji podatkowej. Po drugie art. 96 ust. 9 pkt 5 nie legitymuje organu podatkowego do wydania decyzji w przedmiocie wykreślenia podatnika z rejestru podatników VAT. NSA stwierdził, że gdyby zaakceptować formę decyzji w rozważanej sytuacji, to w procesie wydawania decyzji konieczne stałoby się stosowanie wszystkich przepisów postępowania podatkowego, o których mowa w dziale IV Ordynacji podatkowej, ze wszystkimi tego konsekwencjami. Wykreślenie podatnika z rejestru VAT nie jest objęte normami postępowania podatkowego, wobec czego niedopuszczalne jest w tej sytuacji wydanie decyzji, skoro jej wydanie może mieć miejsce jedynie w następstwie przeprowadzonego postępowania podatkowego.

NSA wskazał też na treść samego art. 96 ust. 9 pkt 5 ustawy o VAT, podkreślając, że wykładnia gramatyczna tego przepisu nie daje podstaw do przyjęcia, iż czynność wykreślenia z urzędu podatnika z rejestru podatników VAT bez konieczności zawiadomienia go o tym powinna przybrać formę czynności materialno-technicznej. NSA argumentował, że nie zawsze istotne uprawnienia podatnika muszą być rozstrzygane decyzją, tylko takie, dla których podstawę orzekania w tej formie dają przepisy prawa podatkowego.

PROFISKALNE PODEJŚCIE NSA

Naczelny Sąd Administracyjny stanął tym razem po stronie organu. NSA poprzez podjętą uchwałę z pewnością wpłynął

na szybkość działania organów podatkowych. Kwestia ta ma ogromne znaczenie dla obrotu pomiędzy przedsiębiorcami. Brak informowania o wykreśleniu podatnika z rejestru VAT może wielu podatnikom skomplikować funkcjonowanie. Eksperti podkreślają, że co prawda można się zgodzić z NSA, że wykreślenie następuje w formie czynności materialno-technicznej. Niemniej jednak w doktrynie i orzecznictwie od wielu lat obowiązuje zasada domniemania formy decyzji administracyjnej. Przyjmuje się, że forma czynności materialno-technicznej jest zarezerwowana jedynie do sytuacji, w których nie potrzeba prowadzić jakichkolwiek czynności wyjaśniających, a prowadzenie postępowania podatkowego nie jest wyznacznikiem tego, czy wydać decyzję, czy też nie. Ważne jest to, czy organ orzeka o prawach i obowiązkach jednostki.



Fot. Adobe Stock

WSTRZYMANIE WYKONANIA DECYZJI

Kolejną uchwałę podjął NSA 13 listopada 2023 r. przy udziale prokuratora Prokuratury Krajowej oraz przy udziale Rzecznika Małych i Średnich Przedsiębiorców w Izbie Gospodarczej. Uchwała została podjęta z wniosku Prezesa NSA dla wyjaśnienia, „czy w postępowaniu sądownoadministracyjnym, zainicjowanym skargą na postanowienie: stwierdzające uchybienie terminowi do wniesienia odwołania, o odmowie przywrócenia terminu do wniesienia odwołania, stwierdzające niedopuszczalność odwołania – dopuszczalne jest, na podstawie art. 61 § 3 ustawy z dnia 30 sierpnia 2002 r. – Prawo o postępowaniu przed sądami administracyjnymi, wstrzymanie wykonania decyzji wydanej przez organ pierwszej instancji”.

NSA podjął następującą uchwałę – w postępowaniu sądownoadministracyjnym, zainicjowanym skargą na postanowienie: stwierdzające uchybienie terminowi do wniesienia odwołania, o odmowie przywrócenia terminu do wniesienia odwołania, stwierdzające niedopuszczalność odwołania – nie jest dopuszczalne, na podstawie art. 61 § 3 ustawy z dnia 30 sierpnia 2002 r. – Prawo o postępowaniu przed sądami administracyjnymi, wstrzymanie wykonania decyzji wydanej przez organ pierwszej instancji.

ODPOWIEDZIALNOŚĆ OSÓB TRZECICH BEZ UCHWAŁY

NSA uznał, że rozstrzygnięcie zagadnień dotyczących odpowiedzialności członków zarządu powinno następować w odniesieniu do konkretnych okoliczności faktycznych, przy uwzględnieniu zebranych dowodów w sprawie, a to powinno należeć do składu trzech sędziów, i odmówił podjęcia uchwały w tej sprawie (III FPS 2/23). ■



Fot. Adobe Stock

JAK TECHNOLOGIA MOŻE NAS ODCIĄŻYĆ NA ŚWIĘTA?

Czytelnicy „Radcy Prawnego” zapoznają się z treścią tego artykułu w grudniu – oczywiście, o ile znajdą czas w szale świątecznych zakupów, spotkań i innych zadań.

Może byłoby dobrze, żeby zdążyli – bowiem moje dzisiejsze podpowiedzi mogą im ułatwić zmaganie się z tym czasem.



TOMASZ PALAK

radca prawny, prelegent, autor artykułów na www.tomaszpalak.pl i w prasie. Pięciokrotnie na podium konferencji *I love marketing*, występował również na Infoshare, TEDx Fuckup Nights i w innych licznych wydarzeniach. Wykładowca WSB, WSAiB, WSEi i UTH
Fot. Grzegorz Giziński

Bo przecież – zgódźmy się – niektóre z okołoswiątecznych zadań nie są aż tak wymagające naszego osobistego zaangażowania. A nawet mówiąc wprost – pewnej części pozbylibyśmy się z przyjemnością. Pozwólmij technologii być naszym asystentem.

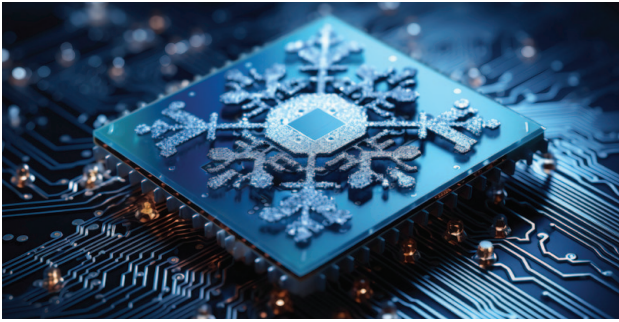
MATERIAŁY PROMOCYJNE

Choć we wstępie zapowiadam luźniejszą niż zwykle tematykę – zaczniemy jeszcze od strony profesjonalnej. Dobrze wiem, że co roku tematy świąteczne w rodzaju „umieśćmy coś w stopce maila” czy „dodajmy stronie okolicznościowy akcent” albo „wyślijmy kreatywne maile lub pocztówki” kończą się mniej kreatywnie, niż się zapowiadały. Dlaczego? Brak czasu i narzędzi – w ostateczności odpuszczamy lub robimy cokolwiek na ostatnią chwilę. Chętnie podpowiem parę narzędzi, które jednocześnie zaoszczędzą też czas.

Z moich obserwacji wynika, że w wielu przypadkach kreatywność „zaczyna się” na konieczności połączenia jakichś elementów lub ich niesztampowego przedstawienia. No bo co zrobić, jeśli przykładowo elementem życzeń ma być kod QR? Raczej nie mamy wpływu na jego kształt, prawda? Otóż mamy. Dzięki stronie <https://my-qr.art/> możemy zaprojektować nie tylko to, co oczywiście – czyli dokąd kod będzie prowadził – lecz także przybliżony wygląd kodu. Nazwa firmy czy krótkie życzenia powinny się zmieścić, a nawet po prostu uśmiechnięta buzia będzie nas wyróżniać.

A co do łączenia – przydadzą nam się obrazki „bez tła”. Takie, które można wygodnie nałożyć na inne i fajnie połączyć. Skąd zatem wziąć „przezroczysty” obrazek sąń mikołaja, jego czapki czy worka? Odpowiedź to <https://pngimg.com/>. Zresztą, prawdę mówiąc – obrazek niepołączony z tłem dość wygodnie możemy stworzyć samodzielnie – przyda się <https://www.remove.bg/>. Podobną funkcję – i jeszcze więcej, jak na przykład zmianę oświetlenia, powiększanie, usuwanie obiektów ze zdjęcia czy podmianę tła – oferuje także <https://clipdrop.co/>.

Tym sposobem przykładowo konstrukcja „nasze logo w mikołajowej czapce” staje się kwestią sekund, a nie zlecania tego grafikowi. A „w czym” najlepiej połączyć? Osobiście najczęściej stosuję paint 3d i to wystarcza, ale polecam także dostępną online alternatywę dla Photoshopa – <https://www.photopea.com/>.



Fot. Adobe Stock

A jeśli jednak chcielibyśmy coś narysować i blokuje nas przed tym po prostu brak umiejętności – pozwólmy technologii nam podpowiadać. Mam na myśli <https://www.autodraw.com/> – on przy naszej próbie narysowania renifera „domyśli” się, jaki był nasz zamiar – i uczyni efekt dużo bardziej zadowalającym. Zachęcam do przekonania się.

ŻYCZENIA

Wbrew pozorom w zalewie powtarzalnych gwiazdkowych treści nie jest łatwo wymyślić oryginalną treść życzeń – co powoduje, że paradoksalnie wsparcie się w tym zakresie sztuczną inteligencją może wydostać nas z problemu. Zapewne w pierwszej kolejności przychodzi do głowy czytelnikowi skorzystanie z ChatGPT – i nie twierdzą, że jest to pomysł zły. Choć może jednak nie najbardziej sprzyjający niepowtarzalności tekstu.

ChatGPT jest narzędziem trochę „do wszystkiego”, więc w niektórych przypadkach warto skorzystać z możliwości „specjalistów” – narzędzi, które służyły do pisania przy wsparciu sztucznej inteligencji jeszcze przed wybuchem mody na Chata i zdążyły się bardziej wyrobić.

Rekomenduję strony takie jak <https://www.copy.ai/>, <https://rytr.me/>, <https://jenni.ai/>. Zapewne będziemy mieli ochotę otrzymany tekst jednak trochę poprawić – do streszczeń i parafraz przydają się <https://smodin.io/pl> oraz <https://quillbot.com/>.

A jeśli nie chcemy ręcznie przepisywać skądś tekstu lub chcemy wygodnie umieścić go w .pdf, pociąć czy przekonwertować na inny format... Po prostu zajrzyjmy do możliwości stron takich jak <https://cloudconvert.com/>, <https://pdfcandy.com/>, <https://www.onlineocr.net/> i <https://tinywow.com/>.

FILM

To może wymagać większej odwagi, ale oczywiście nie ma potrzeby się bać i wykluczać zrobienia świątecznego filmu. To może być na przykład przedstawiający nas awatar mówiący w naszym imieniu życzenia zrobione wcześniej – wesprze nas w tym <https://www.heygen.com/> lub <https://www.synthesia.io/>. Ale stać nas na więcej!

Przykładowo wycięcie ruchomego obiektu w filmie z tła wcale nie jest poza naszym zasięgiem; zrobimy to łatwo i wygodnie z pomocą <https://www.unscreen.com/>. Całkiem uroczę może się też okazać „ożywienie” zdjęć czy tym bardziej rysunków, zwłaszcza takich trochę dziecięcych. Po pierwsze zapraszam na <https://convert.leiapix.com/>, a po drugie na <https://sketch.metademolab.com/>.

Jeszcze kilka przydatnych do kwestii filmowych stron to <https://vidmix.app/>, <https://mixkit.co/>, <https://vrew.com/en/> i <https://kamua.com/>. Do zabawy nimi zachęcam już we własnym zakresie. I celowo używam słowa zabawy – nie zaskoczy mnie informacja od koleżanek i kolegów, że zamiast zgodnie z wyrażonym jako cel tego artykułu sprawnym uporaniem się z określonymi zadaniami spędzili dłuższy czas na sprawdzaniu możliwości przedstawionych narzędzi.

PREZENTY

I znów pierwsza myśl to oczywiście zapytanie o podpowiedzi na nie ChatGPT. Wiem jednak jako małżonek osoby tworzącej zawodowo kreatywne prezenty, że nadgonienie ludzkiej kreatywności w tym zakresie jeszcze chwilę technologii zajmie. Przy kompletnej pustce w głowie jest to jednak zawsze jakiś punkt wyjścia.

Chciałbym zwrócić uwagę, że jeśli prezent jest „prze-strzenny” i chcemy go sobie w określonym miejscu zwizualizować – mamy wsparcie sztucznej inteligencji. A konkretniej – narzędzia <https://flair.ai/>. I jeszcze jedna „prezentowa” podpowiedź. Jeśli wiemy, że dana osoba na coś w Internecie „poluje”; na przykład sprzątnięto jej sprzed nosa bilety na wymarzony koncert i czeka na odsprzedaż albo w ulubionym sklepie skończyły się buty i nie zapowiada się na ich powrót,



Fot. Adobe Stock

polecam odpowiednie hasło wpisać do <https://brand24.pl/> i tym sposobem śledzić w Internecie każdą wzmiankę danej treści. Na koniec prezent sentymalny, czyli „ożywienie” czarno-białych zdjęć. Pomoże w tym <https://palette.fm/>.

TECHNOLOGIA JAKO PREZENT

Może nie jest to prezent zbyt namacalny, dający się znaleźć pod choinką – ale rozważyłbym też „wręczanie” technologii w roli prezentu. Sam chętnie przyjąłbym dostęp do płatnych wersji niektórych z pokazanych przeze mnie powyżej darmowych narzędzi.

Jeśli wiemy, że kogoś pasjonuje muzyka – może przyda mu się płatna <https://vocalremover.media.io/app/> czy <https://www.mazmazika.com/>. Pasjonata montażu filmów pewnie bardziej od kolejnych skarpet cieszyłby płatny <https://clip.opus.pro/> i tak dalej. Dajmy technologii szansę na bycie czymś miłym – oczywiście oprócz innego prezentu i obecności, a nie zamiast. Uśmiechu na święta! ■

BEZPŁATNE TERMINALE PŁATNICZE I TERMINALE W TELEFONIE DLA PRAWNIKÓW, NOTARIUSZY I KSIĘGOWYCH

Fundacja Polska Bezgotówkowa oferuje przedsiębiorcom oraz osobom prowadzącym jednoosobową działalność gospodarczą, w tym prawnikom, notariuszom i księgowym, bezpłatne terminale płatnicze lub dostęp do aplikacji umożliwiającej przyjmowanie płatności bezgotówkowych z telefonu. Przedsiębiorcy, którzy skorzystają z oferty, przez okres 12 miesięcy będą zwolnieni z kosztów obsługi transakcji do kwoty 100 tys. zł obrotu na terminal.

JAK WYKORZYSTAĆ POTENCJAŁ PŁATNOŚCI BEZGOTÓWKOWYCH I ZWIĘKSZYĆ KONKURENCYJNOŚĆ SWOICH USŁUG?

Rynek usług prawnych i notarialnych w Polsce jest obecnie wysoce konkurencyjny, a popyt na te usługi – nierównomierny. Przedsiębiorcy starają się go pobudzać, ale nie zawsze dysponują ku temu odpowiednimi narzędziami, zwłaszcza że reklamowanie tego typu usług jest w Polsce zakazane. Jak zatem zwiększyć atrakcyjność i przyciągnąć nowych klientów?

Często zdarza się, że klienci albo nie posiadają gotówki, żeby zapłacić za poradę / usługę, albo proszą o podanie numeru konta, co zdecydowanie wydłuża proces płatności i wymaga dodatkowej kontroli. **W ramach Programu Fundacji Polska Bezgotówkowa można bezpłatnie korzystać z terminala lub terminala w telefonie** – nie wiąże się to z żadnymi dodatkowymi kosztami po stronie przedsiębiorców. Dzięki temu można zaoferować swoim klientom wybór, a sobie zaoszczędzić czas związany z upominaniem się o płatność. Również klienci pozytywnie reagują na możliwość płacenia bezgotówkowo i chętnie wybierają tę opcję.

Wartość rynku usług prawnych w Polsce szacować można na **10–20 mld zł, co stanowi niecałe 1% PKB¹**. Wraz z rozwojem gospodarczym ich udział systematycznie rośnie. Jeszcze w 2009 r. dane pokazywały, że w ciągu minionych pięciu lat z usług prawniczych korzystało tylko 14% Polaków². W 2019 r. już **co piąty Polak w ciągu roku zgłosił się po profesjonalną pomoc do prawnika³**. Ekspertsi przewidują dalsze wzrosty w tym obszarze wzorem państw zachodnich i rozwijających się. Potencjał jest duży do zagospodarowania, jednak dla klientów liczą się już nie tylko **merytoryczna i profesjonalna porada**, ale również **wygoda i komfort oferowanych usług**.

Dzięki działaniom prowadzonym przez Fundację Polska Bezgotówkowa oraz jej partnerów, z cyfrowych usług finansowych skorzystało do tej pory już prawie **450 tys.** podmiotów gospodarczych, u których zainstalowano ponad **600 tys. terminali płatniczych**, w tym ponad **5 tys. terminali w telefonie**. Na polskim rynku płatności kartowe akceptuje ponad 1,2 mln urządzeń płatniczych. To dwa razy więcej niż 6 lat temu, kiedy startował flagowy Program Fundacji, który zmienił rynek płatności w Polsce. **Wśród beneficjentów Fundacji**

¹ <https://ine.org.pl/uslugi-prawne-w-polsce/>.

² <https://prawo.gazetaprawna.pl/artykuly/114516,tylko-14-proc-polakow-korzysta-z-uslug-prawniczych.html>.

³ <https://ine.org.pl/uslugi-prawne-w-polsce/>.



są przede wszystkim mali i średni przedsiębiorcy, ale Program rozszerzył również możliwości dokonywania płatności w urzędach, sądach czy związkach wyznaniowych.

– Małe, średnie i mikroprzedsiębiorstwa z branży prawnej, notarialnej i księgowej doceniają potencjał rozwiązań bezgotówkowych, zwłaszcza wygodę oraz łatwość obsługi płatności, jaką oferują im te rozwiązania. Przykładowo terminal płatniczy w telefonie to aplikacja płatnicza, która umożliwia przyjmowanie płatności zbliżeniowych za pomocą smartfona lub tabletu, na którym zostanie zainstalowana – to oznacza, że **właściciel firmy nie musi nawet posiadać dodatkowego urządzenia**, a może przyjmować płatności bezgotówkowe. Korzystanie z aplikacji terminala w telefonie jest w pełni bezpieczne i nie wiąże się z żadnymi ograniczeniami dla klienta – może on zapłacić za usługi lub zakupy dowolnym instrumentem, np. kartą, zegarkiem czy telefonem – mówi Zbigniew Wiśniewski, wiceprezes zarządu Fundacji Polska Bezgotówkowa.

Chcesz wziąć udział w Programie i otrzymać bezpłatny terminal lub skorzystać z terminala w telefonie? **Zgłoś się:** <https://polskabezgotowkowa.pl/dla-firm/oferta/>.

FUNDACJA POLSKA BEZGOTÓWKOWA

Fundacja została powołana w celu podejmowania działań w zakresie rozwoju płatności bezgotówkowych w Polsce, w szczególności poprzez rozbudowę sieci akceptacji instrumentów płatniczych, upowszechnianie i promocję obrotu bezgotówkowego, a także działania na rzecz budowy innowacji technologicznych w płatnościach. Interesariuszami Fundacji są: Mastercard, Visa, Ministerstwo Finansów, Związek Banków Polskich, a także banki i agenci rozliczeniowi. ■

O EKONOMICZNYM KOBIECYM NOBLU

Wiele razy podejmowałem na tych łamach tematykę związaną z równością płci. Badania ekonomiczne jednoznacznie wskazują na istnienie tej dyskryminacji. A ma ona negatywny wpływ na różne aspekty rozwoju gospodarczego.

Tym bardziej jednak cieszy, że rola kobiet w nauce została w większym stopniu dostrzeżona, albowiem tegoroczna Nagroda Banku Szwecji upamiętniająca Alfreda Nobla przypadła amerykańskiej ekonomistce Claudii Goldin z Uniwersytetu Harvarda.



JAROSŁAW BEŁDOWSKI

prezes Polskiego Stowarzyszenia
Ekonomicznej Analizy Prawa,
pracownik naukowy Szkoły
Główniej Handlowej
Fot. Archiwum

nie jest to pierwsza kobieta nagrodzona ekonomicznym Noblem. Przed nią zdobyły ją odpowiednio w 2009 i 2019 r. prof. Elinor Ostrom (1933–2012) oraz prof. Esther Duflo (ur. W 1972 r.). Obie wniosły znaczący wkład w rozwój nauk ekonomicznych polegający na analizie zarządzania gospodarczego w odniesieniu do wspólnej własności, która może być efektywnie wykonywana przez korzystające z niej grupy (Ostrom), a także eksperymentalnym podejściu prowadzącym do zmniejszania ubóstwa na świecie (Duflo). Innymi słowy – Ostrom ukazała, że można uniknąć problemu korzystania ze wspólnej własności, np. przetawianych łowisk, a Duflo wykazała, w jaki sposób można zmniejszyć ubóstwo, wykorzystując wnioski płynące z przeprowadzonych eksperymentów. A za co dokładnie otrzymała więc Goldin tegorocznego ekonomicznego Nobla?

Badania tegorocznej laureatki ekonomicznego Nobla mają niebagatelne znaczenie dla kształtowania polityk publicznych w przyszłości. To w wyborach macierzyńskich dostrzega się właśnie współcześnie problem różnicy płacowej.

Przyglądając się uzasadnieniu, można wywnioskować, że chodzi o wkład w poszerzenie „wiedzy na temat rezultatów, jakie przynoszą kobiety na rynku pracy”. Profesor Goldin bowiem specjalizuje się w tych badaniach, biorąc w nich pod uwagę perspektywę historyczną. Przykładowo prof. Goldin wykazała, że choć wszystkim mogłoby się wydawać, że rewolucja przemysłowa, która rozpoczęła się w XVIII w., była zba-

wienna dla kobiet, to było wręcz odwrotnie. Na jej początku zamężne kobiety w istocie zostały wypchnięte z rynku pracy, ponieważ produkcja przeniosła się z domu do fabryk. Dopiero w XIX w. rozwinęły się miejsca pracy związane z usługami, a także poszerzony został dostęp do edukacji dla kobiet. Co ciekawe, wedle jej badań różnice płacowe pomiędzy kobietami a mężczyznami malały trzykrotnie, tj. w latach 1820–1850, a następnie w latach 1890–1930, by znowu zbliżyć się w latach 1980–2005, co nie znaczy, że luka płacowa już nie istnieje. Profesor Goldin w różny sposób wyjaśnia to, wskazując między innymi, że w drugim okresie powstało wiele „biurowych” miejsc pracy. Nieco inne wyjaśnienie dotyczy ostatniego okresu. Zdaniem prof. Goldin chodzi o oczekiwania kobiet, które wiązały się z większą możliwością planowania założenia rodziny oraz poszerzonych możliwości wyboru zawodu, co pozwalało na inwestycję w dłuższą edukację¹. Po 2005 r. różnice płacowe utknęły, ale i w tym negatywnym zjawisku laureatka poszukuje szczegółowych wyjaśnień w książce, która ukazała się w 2021 r.² Co ciekawe, odwołuje się ona w niej do przykładu z rynku prawniczego, w którym dostrzega możliwości wysokich zwrotów płacowych kosztem długich wypracowanych godzin. Profesor Goldin wskazuje więc na małżeństwo prawników, którzy będąc równie utalentowani, decydują się na dziecko. Wiedzą jednak, że nie są w stanie poświęcać tyle czasu w pracy, bo odbije się to na wychowaniu dziecka. To właśnie w tym momencie pojawia się największa luka płacowa, ponieważ to najczęściej kobieta podejmuje się wychowania dziecka kosztem kariery zawodowej. Czy ta historia nie brzmi znajomo i w Polsce?

Badania tegorocznej laureatki ekonomicznego Nobla mają niebagatelne znaczenie dla kształtowania polityk publicznych w przyszłości. To w wyborach macierzyńskich dostrzega się właśnie współcześnie problem różnicy płacowej. W ostatniej książce proponowała ona więcej elastyczności w tym zakresie. Co to znaczy? Kolejne nagrody Nobla czekają na rozwikłanie tego problemu. ■

¹ C. Golding, *Understanding the gender gap. An economic history of American women*, Oxford University Press 1992.

² C. Golding, *Career and Family: Women's Century-Long Journey toward Equity*, Princeton University Press 2021.

AD ACTA¹

Kończący się rok dla pewnej prawniczki – radcy prawnego, a nawet według dopuszczalnej, choć wciąż kontrowersyjnej formy – radczynie prawnej², to jak bieg przez gąszcz paragrafów, gdzie każdy krok może decydować o losie klienta, pracodawcy, kontrahenta, a może o niej samej. Choć dla wielu osób zakończenie roku to czas podsumowań i noworocznych postanowień, dla zapracowanego prawnika to także chwila refleksji nad minionym okresem, w którym wykonywanie zawodu radcy prawnego odgrywało kluczową rolę. Kiedy ostatnia karta kalendarza opada, a zegar wybija północ, myśli pani mecenas krążyć wokół tych 12 miesięcy, które wyjątkowo, w roku 2023, przemknęły jak błyskawica.



**EWA
URBANOWICZ**
radca prawny, rzecznik
prasowy OIRP w Lublinie
Fot. Magda Pucek

Pierwsze, co przychodzi jej do głowy, to lawina spraw. Procesy sądowe, konsultacje, negocjacje – to wszystko, co działo się w salach rozpraw i biurze kancelarii. Każda sprawa to jak kawałek skomplikowanej gry w puzzle, gdzie radca prawny staje się architektem starającym się zbudować solidną konstrukcję z faktów i argumentów.

Ale oprócz suchych faktów dobry prawnik nie może zapominać o ludziach. O klientach, którzy z ufnością powierzają swoje problemy profesjonalnym pełnomocnikom. O tym, jakie są ich historie, marzenia, obawy. To nie tylko praca z paragrafami, ale również z ludzkimi emocjami, czasem burzliwymi, czasem pełnymi nadziei. Ile to było bezsennych, gdy nad aktami danej sprawy pani mecenas szukała najlepszego rozwiązania dla swoich klientów? Wydawało się, że każde słowo czy zdanie mogły mieć znaczenie, a każdy argument winien być solidny jak filar podpierający kolumnę prawniczej obrony.

Przygotowując się do spędzenia świąt w rodzinnym gronie, prawniczka analizuje zmiany w prawie, które miały miejsce w mijającym roku. Nowe ustawy, zmiany interpretacji, precedensowe wyroki – każdy z tych elementów wpływa na kształtowanie naszego świata zawodowego. Czasem z zadowoleniem witany, czasem budzący kontrowersje, ale zawsze wymagający elastyczności i gotowości do działania.

¹Ad acta [zwrot łaciński] – złożyć do akt (spraw, którymi nie trzeba się już zajmować).

² Stosowanie feminatywy w postaci poprawnego językowo zwrotu „radczynie prawna” nie narusza standardu prawnej ochrony tytułu radca prawny, nie narusza godności zawodu ani jakichkolwiek innych wartości związanych z jego wykonywaniem – z opinii Ośrodka Badań, Studiów i Legislacji Krajowej Rady Radców Prawnych.

Na zakończenie roku pani mecenas czuje potrzebę zatrzymania się na chwilę, spojrzenia wstecz i zadania sobie pytania: czy to, co robi, ma sens? Czy w codziennym pędzie nie gubi gdzieś tego, co naprawdę ważne? Czasami trzeba przypomnieć sobie, że warto zastanowić się, czy to, co robimy, naprawdę przyczynia się do tego, co uważamy za ważne. Relacje z bliskimi, zdrowie, rozwój osobisty, doświadczanie radości i realizowanie pasji. Każdy z nas samodzielnie układa swoje priorytety i dąży do jednego – do osiągnięcia w życiu spełnienia.

Na zakończenie roku pani mecenas czuje potrzebę zatrzymania się na chwilę, spojrzenia wstecz i zadania sobie pytania: czy to, co robi, ma sens? Czy w codziennym pędzie nie gubi gdzieś tego, co naprawdę ważne? Czasami trzeba przypomnieć sobie, że warto zastanowić się, czy to, co robimy, naprawdę przyczynia się do tego, co uważamy za ważne.

I wreszcie, na koniec tego prawniczego roku, pani mecenas musi spojrzeć w przyszłość. Jakie cele stawia sobie na kolejne miesiące? Czy zamierza rozwijać swoje umiejętności, być może otworzyć się na nowe obszary praktyki prawa? Bo prawo, podobnie jak życie, to ciągłe doskonalenie się i przystosowywanie do zmian. Zatem gdy ostatnia kartka kalendarza ogłosi nadejście nowego roku, pani mecenas pozwoli sobie na chwilę wytchnienia. Doceni trud i zaangażowanie, jakie wkłada w swoją pracę każdego dnia. Uśmiechnie się na myśl o tych, którzy są dla niej codziennym wsparciem. Pogłaszcze swoje koty i pomyśli, jak wspaniałe mają życie. A noworoczne, prawnicze życzenia? Postawmy na współpracę, wsparcie i inspirację, abyśmy w kolejnym roku potrafili pomagać sobie oraz wspólnie rozwiązywać problemy prawne. Niech każda sprawa będzie kolejnym krokiem w budowaniu sprawiedliwszego świata. Niech więc nowy rok przyniesie równie wiele satysfakcji, ile wyzwań, a każda sprawa czy rozprawa to nie tylko kolejna pozycja w kalendarzu, lecz szansa na zmianę na lepsze. ■

TAJEMNICZA TAJEMNICA ZAWODOWA

Czy informacje, w jaki sposób zorganizowane jest biuro prawne w firmie, który prawnik za co odpowiada, kto pisze umowy czy kto opiniuje optymalizacje podatkowe, są objęte tajemnicą zawodową radców prawnych i adwokatów?



TOMASZ DZIAŁYŃSKI

radca prawny, rzecznik
prasowy OIRP w Poznaniu
Fot. Tomek Tomkowiak

Rodzina firma transportowa była jedną z większych w mieście. Zaczynali w latach 80., rozwając węgiel. Różnie się w interesach układało. Raz dostali domiar od jednego nieprzekupnego inspektora skarbowego, bo kupili mercedesa. Od miejscowych Romów. – Konkurencja zawistna, to i podkablowała – opowiadała pani Bożenka.

Po 1989 r. złapali jednak wiatr w żagle. Najpierw wozili elektronikę użytkową dla zaprzyjaźnionej firmy z Wrocławia. A potem rozszerzyli zakres działalności na wszystko, co można było przewieźć. Wzięli w leasing wielkie ciężarówki. Zatrudnili kadrowego, bo pani Bożenka i panie w księgowości nie nadążały z umowami o pracę. Właściwego człowieka podpowiedział kolejny inspektor, tym razem Państwowej Inspekcji Pracy. Trzeba też było pilnować dokumentacji dla ZUS-u.

Pani Bożenka była kobietą czynu: energiczna i pomysłowa, zawsze zadowolona z życia. Co innego małżonek – wiecznie niezadowolony i zestresowany, we wszystkim widzący zagrożenie dla interesów. Za to bardzo pomocni okazali się synowie.

Firma rozwijała się tak szybko, że personel nie nadążał z przygotowywaniem dokumentacji. Kiedy kolejny raz zdarzyło się, że przesyłka dotarła do odbiorcy uszkodzona, a ubezpieczyciel odmówił odszkodowania z powodu braku właściwie sporządzonego protokołu szkodowego, pani Bożenka mimo sprzeciwu małżonka zatrudniła pierwszego prawnika. Okazało się wtedy, że prawnicy nie tylko przydają się w sądzie, ale można z nimi projektować transakcje biznesowe w taki sposób, żeby nie płacić wcale albo płacić mniejsze podatki. Pisali także sprytne umowy, porozumienia czy zagraniczne kontrakty, w których zabezpieczone były prawa rodzinnej firmy. Z czasem pracowało dla niej kilku prawników, głównie radców prawnych i doradców podatkowych, a na potrzeby niektórych spraw skarbowych także jeden z miejscowych adwokatów. W mieście zaczęło się mówić, że pani Bożenka jest „nie do ruszenia”, a niektóre jej biznesowe rozwiązania prawne stały się przydatne także dla innych firm.

Sukces ma jednak dwie strony medalu. Do pani Bożeny zaczęły napływać na skrzynkę mailową dziwne propozycje. Anonimowo proponowano jej, by sprzedała firmę za jakąś

niepoważną kwotę. Początkowo myślała, że ktoś robi jej głupi kawał, ale z czasem obok tej propozycji zaczęły pojawiać się sugestie, że odmawiając, narobi sobie kłopotów. Akurat firma wystąpiła o zwrot nadpłaconego VAT-u. Oczywiście rodzina spodziewała się związanej z takim wnioskiem kontroli skarbowej, ale nikt nie brał pod uwagę, że dwa tygodnie później do domu pani Bożeny oraz do firmy o szóstej rano przyjedzie grupa antyterrorystów. Zabrali wszystkie komputery i telefony komórkowe, spisali towary w magazynie oraz wszystkie ciężarówki na firmowym parkingu. W lokalnej prasie ukazał się artykuł sugerujący, że pani Bożena wraz z mężem są bohaterami w mocno rozwojowej sprawie o wyłudzenia. Nie wiadomo było tylko dokładnie, czego: dotacji, VAT-u czy kredytów. Dziennikarz śledczy sugerował, że planowane są aresztowania.



Fot. Adobe Stock

Prokuratura zaczęła wzywać na przesłuchanie pracowników. Atmosfera zrobiła się gęsta od podejrzeń i strachu. Tu nie chodziło już o jakiś peerelowski domiar. To chodziło o przetrwanie. Pani Bożena konsultowała się ze swoim zespołem prawnym, ale w którymś momencie zmuszona była wynająć kancelarię z zewnątrz. Stało się to wtedy, gdy okazało się, że prokuratura zaczęła przesłuchiwać jej radców prawnych i aplikantów. Wprawdzie jeden po drugim odmawiali składania zeznań, zastaniając się tajemnicą zawodową, ale pojawił się problem interpretacji przepisów: śledczy chcieli wiedzieć, w jaki sposób zorganizowane było biuro prawne, kto za co odpowiadał, kto pisał umowy, który mecenas opiniował optymalizacje podatkowe. Czy takie informacje są objęte tajemnicą zawodową radców prawnych i adwokatów? Prokuratura oczywiście twierdziła, że nie są.

Sprawa jest w toku. Odpowiedzi na wątpliwości prawne co do zakresu ochrony tajemnicy zawodowej nie zostały udzielone.

Choć opisana sprawa jest fikcyjna, to jednak opiera się na motywach historii, które wydarzyły się naprawdę. Problem prawa naszych klientów do ochrony tajemnicy wszystkich informacji nabytych przez radców prawnych w ramach wykonywanego zlecenia jest całkowicie prawdziwy. ■

NÓŻ, SZTACHETY I WIĘZIENIE

13 lat pozbawienia wolności dla 72-latka to niemal jak dożywocie. Ale nie mogło być inaczej. Z jego rąk zginął człowiek. I nie była to obrona konieczna.



WOJCIECH TUMIDALSKI

autor jest dziennikarzem „Rzeczpospolitej”
Fot. Ernest Rębisz

Dawno temu Milejczyce, położone na Wyżynie Drohiczyńskiej za Siemiatyczami w drodze na Hajnówkę, były miastem. Wzmianki o tej osadzie można znaleźć już w XV w. Miastem stały się z woli króla Zygmunta Pierwszego Starego. I Milejczyce trwały, jako ośrodek mieszkańców powiatu brzeskoliteńskiego, w województwie podlaskim. Stał tu kościół rzymskokatolicki św. Stanisława (ten pierwszy, drewniany, spalili Moskale w XVIII w.). Były i dwie cerkwie prawosławne – św. Barbary i św. Mikołaja, synagoga, był dwór królewskiego starosty, było nawet 25 karczm. Po I wojnie światowej miejscowość straciła prawa miejskie. Ale jeszcze w latach 20. minionego wieku, a konkretnie w czasie wojny polsko-bolszewickiej, Milejczyce liczyły nieco ponad 1,2 tys. mieszkańców, a w okresie międzywojennym prawie dwa razy więcej. Ludność żydowska, którą w zdecydowanej większości pochłonęła pożoga II wojny światowej, stanowiła 40% mieszkańców Milejczyc. W synagodze po wojnie otwarto kino.

Dzisiaj na terenie rolniczej gminy Milejczyce, której 40% powierzchni stanowią użytki leśne, mieszka prawie 2,4 tys. osób. Szkoła, biblioteka, ośrodek kultury, ośrodek pomocy społecznej, straż pożarna. Do polsko-białoruskiej granicy jest stąd około 15 km.

CO SIĘ TAM NAPRAWDĘ STAŁO

Zbrodnia wkrađa się w sielskie życie mieszkańców milejczyckiej gminy 30 kwietnia 2022 r. To wtedy 71-latek, emeryt, odebrał życie swemu sąsiadowi, w którego gospodarstwie sobie dorabiał. Pchnął go nożem w twarz, pobił sztachetą, po czym odjechał. Nieprzytomny i pozbawiony możliwości pomocy mężczyzna zmarł w wyniku zachłyśnięcia się własną krwią.

Wątpliwe, czy kiedykolwiek dowiemy się, co dokładnie zaszło pomiędzy sąsiadami. 71-latek utrzymywał, że to jego sąsiad pierwszy zaatakował go z tego powodu, że ten nie zgodził się na jego żądanie, by pojechać 2 km dalej do sąsiedniej wsi po alkohol. Miał go uderzyć gumowym węzłem ogrodowym. – Nie zgodziłem się jechać, bo się szykowałem na festyn, koncert i zabawę. Powiedziałem mu, że chcę to

zobaczyć. Ale jego to nie obchodziło. Pokłóciliśmy się i wtedy go uderzyłem – mówił przed sądem. Zapewniał, że wcześniej byli w dobrych relacjach. – Prosił mnie, żeby mu przy koniach pomóc, co w niego wstąpiło, to ja nie wiem, nie wytrzymałem nerwowo – dodał oskarżony.

Czy jednak rzeczywicie to był główny powód sprzeczki? Oskarżony nie tylko pomagał w gospodarstwie znajomego, ale też w nim mieszkał, bo gospodarz przyjął go pod swój dach. Umówili się, że będzie partycypował w kosztach zużycia prądu. Z płatnościami jednak zalegał. Czy atmosfera zrobiła się tak elektryczna, że wywołała spięcie?

Światło na sprawę rzuciły zeznania syna zmarłego, zrelacjonowane przez „Super Express”. – Nie rozumiem, jak tak można postąpić z człowiekiem, który wziął go pod własny dach – mówił w sądzie.

Podkreślił, że oskarżony mieszkał w domu należącym do rodziny zmarłego, tuż obok niego. Potwierdził, że 71-latek nie regulował należności za prąd, a z posesji ginęły drobne rzeczy. Mówił też o incydencie między jego ojcem a oskarżonym. Według jego słów, gdy ojciec upominał się o opłaty i o pomoc w gospodarstwie zamiast czynszu, został niespodziewanie zaatakowany szpadlem i – próbując się zastonić – raniony w dłoń. – Tato nigdy nie mógł odzyskać tych pieniędzy, również poprzez pomoc w gospodarstwie – mówił świadek.

Oskarżony przeproszał go na sali sądowej. Siostra zmarłego mężczyzny napisała oświadczenie. Mówiła, że jej brat dał oskarżonemu dach nad głową. Przywoływała słowa brata, że wcześniej ten mężczyzna „mieszkał w lesie”.

Czy ze strony gospodarza padły jakieś wyrzuty wobec pomocnika, któremu zaferował dach nad głową? A nawet jeśli tak, to czy uprawniały krewkiego 71-latka do tak gwałtownej reakcji? On sam w sądzie przedstawiał ją jako bez mała reakcję obronną. Jak mówił, uderzył swego gospodarza dwa razy drewnianą sztachetą. Twierdził, że miał w ręce kuchenny nóż, ale go nie użył i odrzucił na ziemię. Utrzymywał też, że gdy znajomy upadł i się nie podnosił, wsiał na rower i pojechał do swej rodziny, by stamtąd zadzwonić po pogotowie. Gdy zaś wrócił, na miejscu była już policja i karetka. Wtedy też 71-latek został zatrzymany, a potem decyzją sądu tymczasowo aresztowany.

BIEGLI WKRAZAJĄ DO AKCJI

Ta wersja przebiegu zdarzeń musiała zostać zweryfikowana w śledztwie policji i prokuratury. Obrażenia na ciele ofiary wskazywały bowiem na rany twarzy zadane nożem – którego 71-latek, jak twierdził, nie używał. Zasięgnięto więc opinii biegłych.



Fot. Adobe Stock

Ekspertyza z zakresu medycyny sądowej ustaliła, że uderzeń sztchetą musiało być co najmniej pięć. Wskazano, że nie doszłoby do zabójstwa, gdyby szybko udzielono pomocy pobitemu, który z początku był w stanie chodzić. Ostatecznie jednak mężczyzna upadł i nieprzytomny leżał na wznak. Kolejne gdyby: jeśli ktoś ułożyłby go na boku, w pozycji umożliwiającej zachłyśnięcie się krwią, nie doszłoby do zgonu.

Ponieważ nad sprawą zaciążył najcięższy z zarzutów – zabójstwo – konieczna była też ocena podsądnego przez biegłych psychologów i psychiatrów. Mieli oni ocenić, czy w chwili czynu oskarżony był poczytalny.

Biegli doszli do wniosku, że poczytalność oskarżonego, gdy zamachnął się na życie swego chlebodawcy, była ograniczona – i to w stopniu znacznym. Co więcej, wskazali, że powinien on zostać poddany terapii leczenia psychiatrycznego, terapii uzależnień i leczenia odwykowego. Prowadzący proces Sąd Okręgowy w Białymstoku uznał, że specjalistów trzeba dodatkowo przesłuchać na rozprawie.

Wtedy biegli rozwinęli swą ekspertyzę. Jak relacjonowała Polska Agencja Prasowa, uznali, że oskarżony „reaguje szybko, bez zastanowienia i właściwej refleksji, w sytuacji opisanej w zarzucie poczuł się sprowokowany i zareagował w sobie właściwy sposób, nie był w stanie skontrolować i zatrzymać tych emocji”. Ocenili, że jego leczenie psychiatryczne i terapia odwykowa w związku z uzależnieniem od alkoholu mogłaby odbywać się w zakładzie karnym i że nie musi to być terapia zamknięta.

KWALIFIKACJA DO ZMIANY

W tej sytuacji sąd zapowiedział, że może nastąpić zmiana kwalifikacji prawnej czynu, aby wziąć pod uwagę kwestię poczytalności sprawcy. A wtedy sąd może nawet zastosować nadzwyczajne złagodzenie kary.

Na koniec procesu pierwsza głos zabarała prokuratura. Oskarżenie nie kwestionuje opinii biegłych i wnosi o wymierzenie oskarżonemu kary 15 lat więzienia oraz nakazanie terapii uzależnień – oświadczył prok. Adam Biały z Prokuratury Okręgowej w Białymstoku. Oskarżyciel ocenił, że atak 71-latka był brutalny, nagły i trwał do momentu, aż gospodarz przestał dawać oznaki życia. A jaki był jego motyw?

Według prokuratora „obiektywnie wydaje się błahy, a nawet banalny – ale to przecież nie usprawiedliwia, lecz dodatkowo obciąża sprawcę. Kara ma w pierwszej kolejności spełnić cele zapobiegawcze” – przekonywał oskarżyciel publiczny.

Oskarżycielami posiłkowymi byli syn i siostra zmarłego. Ich pełnomocnik wniósł o skazanie 71-latka na co najmniej 25 lat więzienia. Jak mówili, sprawca działał z zamiarem bezpośrednim zabójstwa i była to „bestialska zbrodnia bez jakichkolwiek racjonalnych pobudek”. Zażądali też zadośćuczynienia, łącznie w kwocie 150 tys. zł.

DZIECI NIE ZOBACZĄ DZIADKA

– Nie mogę się po tym pozbierać. To, co się stało, jest nie do pomyślenia. Zostałem pótsierotą, moje dzieci nigdy nie zobaczą dziadka – mówił syn gospodarza.

Obrona liczyła na procesowe wykorzystanie sprawy ograniczonej poczytalności 71-latka oraz wcześniejszej scysji między mieszkańcami domu. Najdalej idący wniosek był taki, by uniewinnić od zarzutu zabójstwa, bo w ocenie obrony podsądny działał w warunkach obrony koniecznej, chciał odeprzeć bezprawny atak na siebie i bronił się tym, co miał pod ręką. Jeśli sąd nie przyjąłby tej koncepcji, obrona wnióstaby o nadzwyczajne złagodzenie kary sprawcy – w związku z opinią biegłych o jego ograniczonej poczytalności.

Wyrok Sądu Okręgowego w Białymstoku był jasny: 71-latek jest winny zabójstwa, dokonanego w stanie znacznie ograniczonej poczytalności. Kara: 10 lat więzienia. Sąd wziął pod uwagę, że – jak ocenili powołani w tej sprawie biegli psychologowie i psychiatry, mężczyzna miał znacznie ograniczoną zdolność kierowania swoim postępowaniem. Kara ma być wykonywana w systemie terapeutycznym, co zalecali biegli. Bliskim zmarłego przyznał w sumie 15 tys. zł zadośćuczynienia.

Oskarżenie i obrona odwołały się od wyroku, w wyniku czego białostocki sąd apelacyjny zaostrzył karę, podwyższając wyrok z 10 do 13 lat pozbawienia wolności. Wyższe – nie 15 tys., lecz 40 tys. zł – ma też być zadośćuczynienie dla rodziny ofiary.

Sędziowie ocenili, że nie ma w tej sprawie mowy o obronie koniecznej. Sąd uznał za udowodnione, że wprawdzie gospodarz uderzył swego oprawcę gumowym wężem, ale to, co zrobił 71-latek w odpowiedzi, było niewspółmierne: sprawca użył bowiem noża i drewnianej sztachety. – Nie jest więc tak, że to pokrzywdzony był stroną atakującą, wręcz odwrotnie. Oskarżony nie bronił własnego życia i zdrowia – mówił sędzia Sławomir Wołosik, uzasadniając ten wyrok.

DŁUŻSZA RESOCJALIZACJA ZDEMORALIZOWANEGO

Oskarżony został uznany za osobę mocno zdemoralizowaną. – Kara 10 lat więzienia była zbyt łagodna, mimo że sprawca jest już w podeszłym wieku. Kara 13 lat to kara słuszna i sprawiedliwa – mówił sędzia Wołosik. – Resocjalizacja skazanego wymaga dłuższego pobytu w więzieniu. Być może dopiero wtedy nabierze on szacunku dla podstawowych praw każdego człowieka, jak życie i zdrowie – dodał.

Wyrok, który zapadł przed Sądem Apelacyjnym w Białymstoku, jest prawomocny. ■

PRZENOŚNA SZOPKA MISTRZA EZENEKIERA

Długa jest lista rzeczy, które odchodzą w zapomnienie i których nie znajdziemy już nawet w babcinych kufrach na strychu. Choć tak naprawdę przemijanie dotyczy nie tylko rzeczy, ale także zwyczajów. Powoli odchodzą do przeszłości kolędnicy.

Pamiętam ich jeszcze z czasów dzieciństwa, gdy z szopkami w ręku stawali przed moimi drzwiami i śpiewali. Jako dziecko nie potrafiłam ich docenić.

Wydawali mi się tacy staroświeccy. Dziś jako dorosła osoba dałabym wiele, by móc ich jeszcze raz zobaczyć, tych emisariuszy przeszłości.



AGNIESZKA LISAK

radca prawny,
autorka prowadzi blog
historyczno-obyczajowy
www.lisak.net.pl/blog
Fot. Archiwum A. Lisak

Swoją ewolucję przeszła także szopka – obecnie dla większości z nas jest elementem mającym zdobić pomieszczenie w bożonarodzeniowym okresie. Dbamy o to, by pasowała do choinki, obrusu, wystroju wnętrza. Kiedyś była nie tyle przedmiotem, ile przeżyciem i tradycją.

SPEKTAKL W SCENERII BETLEJEM

Karol Estreicher¹ wspominał, że przed I wojną światową prezentacji szopki w krakowskich rodzinach towarzyszyła celebra. Matka zamawiała wizytę Michała Ezenekiera, najlepszego szopkarza w mieście, który w umówiony dzień przychodził ze swoim „arcydziełem” mającym postać przenośnego teatrzyku. Zapraszano dzieci z bonami, babcie, ciotki. Mama w odświętnej sukni krzątała się po domu, witała ze wszystkimi. Częstoowano ponczem, piernikami i czekoladą. Po czym goście siadali w salonie, światło gasło, nastawała cisza. I oto z wolna otwierały się drzwi od jadalni, a w nich stawała matka z wielką szopką przyniesioną przez „mistrza” Ezenekiera. Przedstawieniu tego typu towarzyszyły dialogi – przed widzami odbywał się prawdziwy spektakl osadzony w scenerii Betlejem.

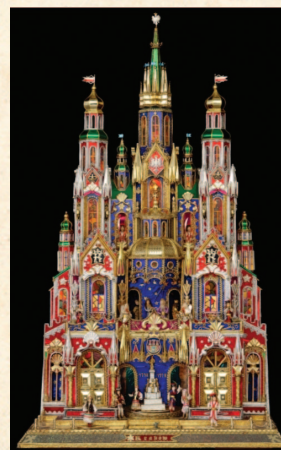
„Budynek to był, który wysokością wypełniał ramy drzwi. Jej kolory rzucały się najpierw w oczy, potem dopiero kształt. Najpierw biły od niej barwy, potem dopiero architektura budynku zdumiewała: czerwień, zieleń, fioleto, niebieskie i żółte tony [...]. Dwie wieże wznosiły się na przodzie, Mariackie wieże oczywiście, tylko bogatsze w ornamenty [...]. Wszystkie baśnie Wschodu znajdowały tu urzeczywistnienie. Tak wyglądały pałace wielkich Szachów i Wezyrów, nieskończone

¹ Polski historyk sztuki, encyklopedysta, muzealnik, autor licznych publikacji, profesor Uniwersytetu Jagiellońskiego. Żył w latach 1906–1984.

bogactwa Sezamu [...]. Szopka w dziecienną pamięć wbijała się silniej niż jakiegokolwiek dzieło sztuki, bo odpowiadała naszym marzeniom”. Na scenie pod kopułą kręciła się gwiazda, poruszały marionetki, była nawet kurtyna jak w prawdziwym teatrze.

Jak dalej wspomina K. Estreicher, wiele widział wśród „włóczęgi życia”: sale wielkich oper kąpiące złotem i purpurą, balety z najpiękniejszymi artystkami Ameryki, starożytny teatr w Syrakuzach..., „lecz nigdy, o! na pewno nigdy nie ujrzę tak świetnego teatru i tak świetnego widowiska, jakim była

szopka mistrza Ezenekiera”². Nie była to osoba przypadkowa. Jego nazwisko przeszło do historii krakowskiego szopkarstwa (wpisanego dziś na listę niematerialnego dziedzictwa kulturowego UNESCO). Jak wspomina Stanisław Estreicher (ojciec Karola, a do tego znany nam z wykładów polski historyk prawa), M. Ezenekier chodził po Krakowie ze swoimi rękodzielniami od 1864 r.



Typowa szopka krakowska (wykonał B. Pięćcik, 1998 r., ze zbiorów Muzeum Krakowa, autor zdjęcia Rafał Korzeniowski)



Sprzedż szopek w Krakowie (zdjęcie ze zbiorów „Ilustrowanego Kuriera Codziennego”)

² K. Estreicher, *Nie od razu Kraków zbudowano*, Warszawa 1957, s. 120–127.

SZOPKI JAK TEATRZYK

Krakowskie szopkarstwo rozwinęło się w drugiej połowie XIX w. Twórcami scen z Betlejem byli murarze i pracownicy budowlani z przedmieść Krakowa (Krowodrzy, Zwierzyńca...). Sezonowość tych zawodów sprzyjała szukaniu dodatkowych źródeł zarobku w okresie zimowym, kiedy pracy na budowie było niewiele.

Szopki krakowskie mogły mieć postać stateczną – przeznaczoną do noszenia przez kołędników – lub formę teatrzyku wspomnianego przez K. Estreichera. Te drugie uznaje się za twórczość unikatową w skali naszego kraju.

NAJPIĘKNIEJSZA U KAPUCYNÓW

Pozostając w klimacie Krakowa, warto wspomnieć o najpiękniejszej – w mojej ocenie – scenie z Betlejem w tym mieście, jaką możemy oglądać w kościele kapucynów. Zachwyca ona nie tylko wyglądem, ale przede wszystkim rozmiarem.



Zdjęcie ze zbiorów braci kapucynów (za udostępnienie dziękuję)

Pierwsze jej ślady odnajdujemy w kronice klasztoru pod 1866 r., kiedy to ówczesny gwardian ojciec Leon Doliński napisał: „W tym roku na uroczystość Bożego Narodzenia urządziliśmy jasełka. O. Kandyd jako rzeźbiarz zrobił kilka figurek, trochę innych lalek, aniołów i zwierząt dokupiłem. Ubraniem figurek zajęła się p. Pozowska z innymi paniami. Grotę uporządkowałem i urządziłem odpowiednio – i mnóstwo dziatwy oblegato, podziwiając nowe jasełka”.



Fragmety szopki neapolitańskiej. Zdjęcia publikowane dzięki życzliwości Ministerstwa Turystyki we Włoszech.

SZOPKI Z NEAPOLU

Grzechem byłoby w „rankingu szopki” nie wymienić tej neapolitańskiej. Jej punktem wyjścia staje się grotę ze sceną narodzin. Wokół niej stawia się kolejne, umieszcza budynki, tworzy ulice, na nich kramy. W konsekwencji scena z Betlejem staje się tak naprawdę pretekstem do budowania całych makiet z miastami, gdzie motywy świeckie często zaczynają dominować nad religijnymi. Zajęcie to jest tak modne wśród mieszkańców Neapolu, że istnieją sklepy z figurkami i przedmiotami do urządzania takich makiet. ■

XIX OGÓLNOPOLSKI RAJD BIESZCZADZKI RADCÓW PRAWNYCH

Choć pogoda była zmienna i wiatr mocno doskwierał wędrowcom, nikt nie narzekał na trudne warunki. W dniach od 4 do 8 października 2023 r. odbył się XIX Ogólnopolski Rajd Bieszczadzki Radców Prawnych zorganizowany przez Fundację Radców Prawnych „Subsidio Venire” przy udziale Okręgowej Izby Radców Prawnych w Rzeszowie. Naszą bazą wypadową był jak zwykle ośrodek wypoczynkowy Wisan w Bystrem k. Baligrodu.

W spotkaniu wzięło udział ponad 90 radców prawnych i sympatyków rajdu.

Tradycyjnie rajd rozpoczęliśmy wieczorną kolacją na świeżym powietrzu. Oficjalnego otwarcia imprezy dokonał Wiceprezes KRRP i jednocześnie Prezes Zarządu Fundacji „Subsidio Venire” Michał Korwek wraz z Dziekanem Rady OIRP w Rzeszowie Bartoszem Opalińskim. Uczestników powitał także przewodnik GOPR Andrzej Czech, który opowiedział nam o czekających nas trasach oraz przedstawił zasady bezpieczeństwa w górach. Uczestnicy zostali obdarowani ufundowanymi przez OIRP w Rzeszowie upominkami, stanowiącymi uzupełnienie ekwipunku bieszczadzkiego turysty. W powitaniu udział wzięli również Daniel Krawiec, radca prawny piastujący urząd wójta gminy Przeworsk, od którego uczestnicy otrzymali publikacje dotyczące historii regionu.

CZASEM SŁOŃCE, CZASEM WIATR

Jak co roku organizatorzy przygotowali nam bardzo ciekawy program, który z uwagi na niesprzyjające prognozy uległ lekkim modyfikacjom. Pierwszego dnia, zamiast wyprawy na Połoninę Caryńską, czekała nas niezwykle malownicza trasa z Wołosatego na najwyższy szczyt polskich Bieszczadów – Tarnię (1346 m n.p.m.), a dalej na Przetęcz Goprowską (1160 m n.p.m.) poprzez Krzemień (1335 m n.p.m.), a następnie przez Bukowe



Berdo (1108 m n.p.m.) aż do Mucznego. Tego dnia przeszliśmy ponad 12 km, pokonując wiele przewyższeń. Po powrocie do Bystrego mieliśmy chwilę na regenerację i odświeżenie, bowiem wieczorem pod wiatą grillową czekały na nas pyszne jedzenie, muzyka, tańce i śpiewy.

Drugi dzień był zdecydowanie mniej wymagający od pierwszego. Tego dnia ruszyliśmy w podróż rowerowymi drezynami z Uherzec Mineralnych do Olszanicy i z powrotem (trasa nieco ponad 8 km). W pierwszej chwili obawialiśmy się, czy damy radę przejechać całą trasę na takich cudacznych pojazdach. Jednakże, gdy ruszyliśmy, okazało się, że każdy





z nas ma duży zapas sił w nogach i jazda sprawia nam tylko przyjemność. Choć moja załoga trafiła na drezinę z zablokowanym hamulcem i w stronę Olszanicy było nam naprawdę ciężko. Następnie, po krótkim pobycie w Bieszczadzkiej Wytwórni Piwa Ursa Maior, ruszyliśmy do Ustianowej, skąd przeszliśmy na pasmo Żukowa (761 m n.p.m.) do wieży widokowej na Holicy (35 m wysokości). Wieża została oddana do użytku w bieżącym roku i jest niewątpliwie atrakcją godną polecenia, bowiem roztacza się z niej panoramiczny widok na Bieszczady. Wieczorem czekał na nas regionalny poczęstunek oraz zabawa z didżejem.

Trzeciego dnia pokonałmy trasę z Przetęczy Wyzniańskiej na Połoninę Caryńską (1297 m n.p.m.), która tonęła tego dnia w chmurach, a zeszliśmy do Ustrzyk Górnych. Idąc granią Połoniny Caryńskiej, mogliśmy poczuć się niemal jak polarnicy, którzy walczą z silnym wiatrem próbującym zdmuchnąć wędrowca ze szlaku. Na szczęście nikt nie poddał się wiatrowi i w komplecie wróciliśmy do Bystrego na ostatnią podczas tegorocznego rajdu wspólną kolację pod wiatrą grillową.

Podczas tegorocznych bieszczadzkich wędrowek trzeba było być przygotowanym na zmienne warunki pogodowe. Na początkach tras i przetęczach było przyjemnie ciepło i bezwietrznie. Natomiast na połoninach, szczególnie na Ca-



ryńskiej, przywdziewaliśmy czapki, dodatkowe polary oraz rękawiczki. Bieszczady zaskoczyły nas także swoim kolorem – liście na drzewach były jeszcze zielone i tylko gdzieś tam pojawiły się lekko żółte barwy. Pomimo tego Bieszczady zawsze urzekają mnie swymi malowniczymi widokami.



WSPARCIE DLA OŚRODKA W LESKU

Tradycją rajdów stało się wspieranie przez naszą radcowską społeczność miejscowych placówek działających na rzecz dzieci. W tym roku fundacja „Subsidio Venire” zorganizowała zbiórkę pieniędzy na rzecz Specjalnego Ośrodka Szkolno-Wychowawczego w Lesku. Dzięki hojności uczestników rajdu zebraliśmy 4410 zł. Podczas sobotniego wieczoru Prezes Zarządu Fundacji Michał Korwek przekazał Monice Kruk, dyrektor ośrodka, zebrane środki. Pani dyrektor w imieniu własnym i wszystkich podopiecznych placówki podziękowała nam za wsparcie.

Z zalem opuszczaliśmy Bieszczady. I chociaż zwykle, wracając do domów, narzekamy, że Bieszczady są tak daleko, to jednak przyjeżdżamy na kolejne rajdy. A kolejny, jubileuszowy XX Ogólnopolski Rajd Bieszczadzki Radców Prawnych już na początku października 2024 r. Serdecznie wszystkich zapraszam! ■

r. pr. Marta Alicja Kawula



Fot. Fundacja „Subsidio Venire” (10)

A MOŻE TAK POJEDZIEMY DO MURMAŃSKA?

Rozmowa z Jackiem Szajerem, radcą prawnym z OIRP w Rzeszowie, podróżnikiem, miłośnikiem motocykli i... aktorem.

■ To może zaczniemy od motocykli. Kiedy to się zaczęło?

Myślę, że pewne znaczenie miały geny, bo mój ojciec także jeździł motocyklem. A ja od zawsze o nim marzyłem. I to o takim z prawdziwego zdarzenia, a nie o wszechobecnych w czasach mojej młodości WFM-kach i SHL-kach. Ale od czegoś trzeba było zacząć i jako pierwszy pojawił się motorower Romet ze swoją zabójczą pojemnością 50 cm³. Jeździliśmy nim razem z bratem w zasadzie w każdych okolicznościach i tylko duże opady śniegu mogły nas do tej jazdy zniechęcić. To był koniec szkoły podstawowej, w każdym razie miałem już kartę motorowerową i dosiadałem naszego rometa całkiem legalnie. Aż do czasu, gdy go nam ukradli.

■ Znalazł się?

Nie, ale kupiliśmy kolejny, bo na nic innego nie było nas stać. Wiedziałem o tym dobrze, bo przeglądałem japońskie katalogi motocyklowe i miałem świadomość, ile te cuda kosztują. Mogłem godzinami wpatrywać się w te piękne maszyny, ale realnie pozostawał motorower. Aż do czasu.

■ Udało się?

W czasie wakacji, już na studiach prawniczych, pracowałem fizycznie w okolicznych cegielniach, trochę kasy dołożyła mi mama i kupiłem jawę 350. To już była poważna maszyna i długo na niej jeździłem. Pojechałem nią na egzamin prokuratorowski, co wywołało dużą sensację wśród koleżanek i kolegów. Dojechałem i zdałem. A potem motor na jakiś czas zniknął z mojego życia.

■ Co się stało?

Ożeniłem się, trzeba się było trochę ustatkować, urządzić. Były inne priorytety, ale motocykle szybko do nas powróciły. Mówię do nas, bo moja żona także ma prawo jazdy na każdego rodzaju motocykl, lubi je, a mnie w tej pasji wspiera. Właściwie wszędzie jeździmy razem. Jak gdzieś przyjechałem bez niej, to wszyscy pytali, co się stało. Często wyciągała mnie na przejażdżkę. „Może byśmy tak wyskoczyli w Bieszczady?” – mówiła. I ruszaliśmy.



JACEK SZAJER

Absolwent Wydziału Prawa UJ, karierę rozpoczął od aplikacji prokuratorskiej (1985–1988, z roczną przerwą na służbę wojskową), pracował w prokuraturze (1988–1997), a od 1997 r. prowadzi własną kancelarię radcowską w Łańcucie.

■ Ale nie tylko w Bieszczady?

Zjechaliśmy całą Polskę, góry, morze. Wszędzie byliśmy. Pojechaliśmy również do ówczesnego NRD, gdzie złapał nas niesamowity deszcz, a nie były to czasy, w których dostępne były nieprzemakalne kombinezony motocyklowe. Po trzech dniach moknięcia kupiliśmy sobie takie pomarańczowe kurtki, które nosili tam chyba robotnicy drogowi. I udało się wrócić. Z tymi kurtkami wiąże się jeszcze inna opowieść. Pojechaliśmy w nich w Bieszczady i trochę mnie zdziwiło, że droga jest pusta, a na skrzyżowaniach stoją milicyjne radiowozy. Przystałem się dziwić, gdy dogoniliśmy kolarski peleton. Wszyscy brali nas, w tych naszych kurtkach, za pojazd należący do kolumny wyścigu. Nigdy tak szybko nie dojechaliśmy w Bieszczady. Ale, jak to zwykle bywa, jawa od nas odjechała, bo znów pojawiły się inne priorytety.

■ Życie?

Tak. Inne wydatki, niedokończony dom, w którym zamieszkałbym. Ale motocykl w tyle głowy ciągle był.

■ Aż się znów pojawił. W jakich okolicznościach?

Mieszkamy w Łańcucie. Któregoś dnia wybrałem się do Rzeszowa i – trudno powiedzieć, jak to się stało – wylądowałem w komisie motocyklowym. A tam stała yamaha, z wszystkimi bajerami, tempomatem, radiem. No piękna. Na dodatek w dobrym stanie i nie taka znów droga. Zadzwoniłem do żony, która tego dnia też była w Rzeszowie, by zajechała do komisji. Powiedziała, że nie będziemy kupować żadnego motoru, ale i tak pojechała. W efekcie usłyszałem: „Wiem, o którym motorze mówieś. Kupujemy!”.



■ **To był motor z wyższej już półki. Była różnica?**

Oczywiście! To była rzadka w naszym kraju, wspaniała maszyna. Byliśmy nią w Rzymie, pojechaliśmy do Słowacji, przejechaliśmy Rumunię, w której trafiły nas upały blisko 40-stopniowe. Już nie dało się jeździć w motocyklowej kurtce, ale kraj piękny i przyjazny. Wszystko było dobrze aż do przykrego wypadku. Na bocznej, mokrej drodze – jechałem bardzo powoli – ktoś z przeciwka omijał drogowe dziury i nagle znalazł się na moim pasie drogi. Zahamowałem gwałtownie i położyłem motocykl. Nic wielkiego się nie stało, ale zawsze. Ta Yamaha nie miała ABS-u i przy swym dużym ciężarze w takiej sytuacji była bez szans.



■ **Rozumiem, że straciła u pana szansę...**

Tak. Już wiedziałem, że trzeba kupić motocykl z ABS-em. Wybór padł na BMW RT. Bardzo dobra maszyna, ale nie mój egzemplarz. W drodze do Portugalii odmówił współpracy w południowej Francji. Zostawiłem go w serwisie, dalej pojechałem z kolegą, a motocykl wrócił na lawecie. Oddałem go w komisie i kupiłem młodszy model, który mam do dziś. Chociaż...

■ **Coś nowego?**

Czasami sobie myślę. Moja żona trochę narzeka na komfort jazdy na tylnym siedzeniu, więc sam pan rozumie...

■ **Oczywiście. Ale nie samym motorem pan żyje. Kamperem też da się jeździć...**

To też chyba sprawa genów, bo mój ojciec miał przyczepę „Niewiadówkę”. W 1999 r. urodzili się nam bliźniaki i doszliśmy do wniosku, że najwygodniej z nimi będzie podróżować, holując przyczepę. Kupiliśmy większą, potem kolejną. Chorwacja, Włochy, Rumunia, Grecja nie miały przed nami tajemnic. Aż dojechaliśmy do kampera. Najpierw był leciwy fiacik, a potem już nowszy i wygodniejszy sześcioposobowy ford. Ale to przyczepą holowaną przez mitsubishi pajero odbyliśmy niezwykłą podróż.

■ **Dokąd?**

Byliśmy w kilka przyczep w Petersburgu. To był 2012 r., więc czasy zupełnie inne. Wszyscy zdecydowali się wracać do Polski, a ja miałem taką ideę fixe, żeby pojechać do Murmańska. Ruszyliśmy i szybko rozerwałem oponę na jakimś



żelastwie zrzuconym na ziemię. Taka opona była niedostępna. Jechać więc bez zapasu czy nie... Pojechaliśmy i nic złego już się więcej nie wydarzyło.

■ **Było bezpiecznie?**

Tak. Spotkał się z dużą życzliwością. Nieznajomi pomagali nam zmienić koto, dwóch skośnookich obywateli Rosji pilotowało nas do warsztatu wulkanizacyjnego i obdarowało zebranymi przez siebie grzybami. Nie zatrzymywała nas policja, co oznacza, że nikt nie chciał od nas żadnych łapówek. Jestem pewien, że dziś by już tak dobrze nie było.

■ **Jak podróżować – to na całego. Bo podobno pan też żeglujecie...**

Patenty – najpierw żeglarza, a potem sternika motorowodnego – zrobiłem dawno, ale teraz, kiedy mój syn polubił żeglarstwo i zdobył uprawnienia, wróciłem do tego. Mazury we wrześniu czy przepiękna Pętla Żuławska to niezapomniane doznania. Przygotowuję się do egzaminu na sternika morskiego i w czasie jednego z rejsów widziałem słynny przekop łączący Bałtyk z Zalewem Wiślanym. Ogrom tej inwestycji poraża. Przepłynąłem też Odrę – to już motorówką z Wrocławia do Zalewu Szczecińskiego. Pływaliśmy również na jeziorze brandenburskim, które jest bardzo piękne, ale mało przyjazne: trudno obcemu znaleźć miejsce w marinie.

■ **Kiedy pan na to wszystko znajduje czas?**

Sam się nad tym zastanawiam. Doba ma 24 godziny i trzeba je dobrze wykorzystać. Znalazłem jeszcze czas na teatr.

■ **To znaczy?**

W Łąncucie mamy duże tradycje teatralne. W 1945 r. powstał teatr Lutnia, który z czasem uzyskał status teatru zawodowego. Jako pierwsze przedstawienie wystawiono „Zemstę” Aleksandra Fredry i w kilku spektaklach wziął udział legendarny Ludwik Solski. Teatr został reaktywowany trzy lata temu. Pierwszą premierą był spektakl „Dawniej były takie czasy” – jasełka trochę inaczej potraktowane. A kolejną miała być „Zemsta” właśnie. Pojawiło się ogłoszenie, że poszukują aktorów, i się zgłosiłem. Próby miały być wieczorem, więc zamiast oglądania telewizji... W lutym zaczęły się próby. Elżbieta Wiśniarska, reżyser przedstawienia, znakomicie potrafiła pokazać nam, amatorom, jak poruszać się na scenie. Podobno dobrze wszystko poszło, a krytyk teatralny z Uniwersytetu Jagiellońskiego powiedział, że po raz pierwszy widział „Zemstę”, na której się nie nudził.

■ **A karierę prawniczą zaczął pan od aplikacji prokuratorowskiej...**

...a od 1997 r. jestem radcą prawnym. Z wyjątkiem krótkiego epizodu na etacie prowadzę własną kancelarię prawną.

Rozmawiał Krzysztof Mering

PIĄTEK POETÓW I ALICJA W KRAINIE CZARÓW

Według normy ISO-8601 (jest taka!) piątek jest piątym dniem tygodnia!
W tradycji biblijnej za pierwszy dzień tygodnia uznawana jest niedziela,
a piątek jest dniem szóstym. To także „dzień poetów”.



**MACIEJ
BOBROWICZ**

Prezes Krajowej Rady Radców
Prawnych w latach 2007–2010,
2010–2013 i 2016–2020
Fot. Piotr Gilarski

„**D**zień poetów” to termin używany w Wielkiej Brytanii w odniesieniu do piątku jako ostatniego dnia tygodnia pracy. POETS jest akronimem od *Piss Off Early Tomorrow's Saturday*, co w wolnym tłumaczeniu oznacza „odczep się, jutro jest sobota”. W ten oto sposób piątek stał się „dniem poetów”.

Może w Wielkiej Brytanii jest piątek „dniem poetów” – ja odnoszę jednak wrażenie, że wszyscy w piątek z biur i komputerów wyrzucają całotygodniowe zaległości. I ponieważ za ich nadrabianie biorą się w piątek przed południem – efekt ich pracy ląduje w mojej skrzynce mailowej. Jest piątek, godzina 16.30: „Panie mecenasie, przesyłam projekt ugody, proszę na niego zerknąć, bo chcemy go podpisać w poniedziałek rano”. Słowo „zerknąć” oznacza analizę treści ugody, a „chcemy podpisać w poniedziałek rano” zakłada, że będę pracować w sobotę albo w niedzielę – bo przecież nie w poniedziałek rano, tym bardziej że rano w poniedziałek mam spotkanie. „Panie mecenasie, jaka jest pana opinia, czy możemy zrobić tak, jak oni napisali w mailu?”; „Panie mecenasie, czy możemy się spotkać za dwa miesiące?”; „Szanowny panie mecenasie, czy może pan przestać informację dotyczące prowadzonych mediacji w rozbiu na...”.

Pierwszy mail usiłuje mi zepsuć weekend i wymaga dużego poziomu asertywności, żeby odpowiedzieć: „Miałeś, kolego, dwa tygodnie, w czasie których nic nie zrobiłeś; dlaczego mam ponosić konsekwencje twojego braku organizacji pracy? A poza tym to obrzydliwa manipulacja mająca mnie zmusić do zrobienia w weekend czegoś, czego nie chcę zrobić! Nic z tego!”. Pozostałe trzy maile też spokojnie mogły poczekać z wysyłką do poniedziałku. Ale wysłano je późnym popołudniem w piątek. Dlaczego?

Ci z nas, którzy nie stosują narzędzi do zapisywania zadań i terminów, mają w mózgu funkcjonujący ciągły przypomniacz: „Hej, jeszcze musisz wysłać maila”. Wtedy staje się konieczne

pozbycie problemu przed weekendem... Bo po co o nim myśleć w samolocie, pociągu, przy serniku w domu czy w przezwie na reklamę. I wtedy właśnie ktoś „wrzuca swoją matkę na moje plecy” – pozbywa się problemu, teraz ja mam problem. To nie dotyczy tylko piątków, pojawia się zawsze przed każdymi świątami. Nieważne, czy to długi weekend majowy, Wielkanoc czy Boże Narodzenie. To pierwszy przykład braku profesjonalizmu – prokrastynacja.

Przykład drugi. Pamiętacie „Alicję w Krainie Czarów”? Fragment, w którym Alicja staje na rozdrożu dróg i pyta siedzącego tam Kota, którą drogą ma pójść. – A dokąd chcesz dojść? – dopytuje Kot. – Wszystko mi jedno – odpowiada Alicja. – W takim razie jest bez znaczenia, którą drogą pójdziesz – ripostuje Kot.

Dzwoni Ważna Osoba, mówiąc: – Panie mecenasie, chciałbym pana prosić o wykład na temat mediacji. „Świetnie! Mediacja zasługuje, żeby ją wspierać” – myślę i dodaję – Dobrze, ale mam kilka pytań. Kto nas będzie słuchać? – Nie rozumiem – pada z drugiej strony. – Kim są odbiorcy mojego wykładu? – dopytuję. – Aaaaa... tego jeszcze nie wiemy... – słyszę. – A jaki ma być rezultat mojego wykładu? – dociekam. Z drugiej strony słuchawki zapada cisza... – No na pewno macie jakiś plan – podpowiadam. – Tak, tak – potwierdził VIP. – Chcemy promować mediację. – Czyli przekonać kogoś? – postanowiłem sprawdzić. – Tak – zabrzmiało z drugiej strony. – Ale kogo chcecie przekonać? – drązę. – No wszystkich słuchaczy – słyszę. – Ale wiadomo, co oni myślą dziś na ten temat? Jeśli mamy kogoś przekonać, musimy wiedzieć, jakie są jego przekonania, co on myśli na ten temat; a poza tym to niewykonalne, by przekonać wszystkich. Mam jeszcze jedno ważne pytanie: skąd będziecie wiedzieli, że osiągnęliście cel? – wyrzucam z siebie. – Jak to skąd? Będziemy organizować kolejne akcje promujące – rozmówca odpowiada z zadowoleniem. Jestem jednak uparty i dopytuję, jak jest zdefiniowany rezultat, który ma być osiągnięty. Skąd będzie wiadomo, czy jest sukces, czy porażka? Odpowiada mi tylko cisza...

Mam swoje sposoby na sprawdzenie profesjonalizmu zapraszających na spotkania, konferencje czy szkolenia. Proste pytanie, tzw. *killer*, które brzmi: „Co ma być rezultatem spotkania, konferencji czy szkolenia?”. Brak odpowiedzi oznacza brak profesjonalizmu. I brak mojego udziału. Czas jest zbyt cennym dobrem, żeby go lekkomyślnie marnować. Nie jestem Alicją w Krainie Czarów. ■



KRAJOWA IZBA
RADCÓW PRAWNYCH

**DAJ SIĘ ZNALEŹĆ
DOŁĄCZ
DO WYSZUKIWARKI**



szukajradcy.pl

wyszukiwarka radców prawnych



Wyszukiwarka szukajradcy.pl

- to nowoczesne narzędzie, które pozwala łączyć radców prawnych z potencjalnymi klientami,
- jest dostępna dla wszystkich radców w Polsce,
- to jedyna na polskim rynku wyszukiwarka certyfikowana przez Krajową Izbę Radców Prawnych,
- obejmuje wyłącznie nazwiska radców prawnych, którzy są aktywni zawodowo i mają uprawnienia do wykonywania zawodu,
- zawiera także ogólne, ważne dla klientów informacje o zawodzie radcy prawnego, jego kompetencjach, formach działania itd.

Jak się znaleźć w szukajradcy.pl

Należy wejść na stronę e-kirp.pl, zarejestrować się, a po weryfikacji uprawnień zawodowych po prostu zarządzać treściami na swoim profilu.

Każdy radca prawny, który dołączy do wyszukiwarki, może:

- stworzyć swoją sylwetkę w formie wizytówki z najważniejszymi informacjami (m.in. podać wykształcenie, specjalizację, lokalizację, dane kontaktowe),
- publikować treści o charakterze prawniczym (artykuły, treści audiowizualne) i linkować je ze swoim profilem.

Jak to działa?

Za pomocą wyszukiwarki potencjalni klienci znajdują wizytówki radców prawnych, wpisując w odpowiednie okno słowa kluczowe, takie jak np. miejscowość czy specjalizacja. W wynikach wyszukiwania potencjalnemu klientowi wyświetlają się pasujące sylwetki radców prawnych.

**Opublikuj swoją wizytówkę na szukajradcy.pl i daj się znaleźć klientom!
Szybko, prosto i skutecznie!**

PROBLEMY PRAWNE?



**Nie szukaj
ucieczki**



szukajradcy.pl

- Sprawy sądowe
- Prawo cywilne
- Prawo gospodarcze
- Prawo karne
- Prawo administracyjne



KRAJOWA IZBA
RADCÓW PRAWNYCH

**DODATEK
DLA
APLIKANTÓW**

TEZY
Z ORZECZNICTWA

DWUMIESIĘCZNIK
SAMORZĄDU
RADCÓW PRAWNYCH



RADCA PRAWNY

Nr 210/2023
LISTOPAD/GRUDZIEŃ
ISSN 1230-1426

**WOLNOŚĆ
SŁOWA I PISMA
APLIKANTA**





WOLNOŚĆ SŁOWA I PISMA APLIKANTA

Radca prawny – odpowiednio aplikant radcowski – przy wykonywaniu czynności zawodowych korzysta z wolności słowa i pisma w granicach określonych przepisami prawa i rzeczową potrzebą. Korzystając z tej wolności, obowiązany jest w swych wystąpieniach zachować umiar i takt. Kodeks Etyki Radcy Prawnego zawiera także szereg innych uregulowań opisujących wolność słowa i pisma.



**PIOTR
OLSZEWSKI**
radca prawny
Fot. OIRP w Warszawie

IMMUNITET

Ustawa o radcach prawnych, stanowiąc w art. 11 ust. 1, że radca prawny przy wykonywaniu czynności zawodowych korzysta z wolności słowa i pisma w granicach określonych przepisami prawa i rzeczową potrzebą, statuuje, będącą gwarantem zasady niezależności, zasadę wolności wypowiedzi radcy prawnego. Ideą tej zasady jest wzmocnienie nie tylko zasady niezależności, ale także swobody działania profesjonalnych pełnomocników podczas realizacji konstytucyjnej zasady prawa do sądu, w tym prawa do obrony, co stanowi jedną z podstaw prawidłowego funkcjonowania wymiaru sprawiedliwości.

Wolność słowa i pisma radcy prawnego w związku z wykonywaniem zawodu oznacza, że radca prawny (w granicach określonych przez przepisy prawa i zasady etyki) może w sferze komunikacji podejmować wszelkie czynności zmierzające

do realizacji lub ochrony powierzonych mu praw i obowiązków innych osób. Żaden organ państwa czy samorządu, żaden podmiot zewnętrzny nie jest zatem upoważniony do ingerowania w przyjętą przez radcę prawnego taktykę lub strategię prowadzenia sprawy. Z uwagi jednak na służebny charakter wobec interesu podmiotu, który radca prawny reprezentuje, a w szczególności ze względu na szczególną więź zaufania, jaka powinna łączyć radcę prawnego z klientem, dopuszczalne jest konsultowanie z nim formy wypowiedzi w zakresie, w jakim nie jest ona zdeterminowana przez przepisy prawa (przez wymogi formalne określone przykładowo w przepisach proceduralnych). Ingerencja klienta nie może jednak wpływać na merytoryczną stronę wypowiedzi, gdyż to na radcy prawnym, jako na podmiocie profesjonalnym, ciąży obowiązek prawidłowego prowadzenia sprawy. Także w zakresie formy to radca prawny ostatecznie decyduje o kształcie swej wypowiedzi, biorąc pod uwagę oparte na profesjonalnym przygotowaniu przewidywanie, jaka technika ekspresji będzie w danym, konkretnym przypadku najbardziej korzystna z punktu widzenia interesu klienta¹.

Z uwagi na funkcję, jaką w pracy zawodowej radcy prawnego oraz aplikanta radcowskiego pełni zasada wolności

¹ Art. 38 KERP, red. T. Scheffler 2023, wyd. 4.

słowa i pisma, ustawa o radcach prawnych ogranicza odpowiedzialność za jej naruszenie. Zgodnie z art. 11 ust. 2 ustawy o radcach prawnych nadużycie wolności słowa i pisma, stanowiące ściganą z oskarżenia prywatnego zniewagę lub zniesławienie strony, jej pełnomocnika lub obrońcy, kuratora, świadka, biegłego lub tłumacza, podlega ściganiu – jednak tylko w drodze dyscyplinarnej (immunitet).

Ten ustawowy immunitet ma charakter bezwzględny i trwały (tj. zachowuje moc bez względu na ewentualną utratę statusu radcy prawnego). Immunitet uchyla karalność czynów, a nie ich przestępczość. Tym samym wystąpienie przestępstwa, o których mowa w art. 11 ust. 2 ustawy, oznacza, że wystąpiła ujemna przesłanka procesowa, co powoduje konieczność umorzenia postępowania karnego albo odmowę jego wszczęcia z powołaniem się na art. 17 pkt 2 k.p.k.

Uzupełnieniem opisanego powyżej immunitetu jest również ustawowe przyznanie radcom prawnym i aplikantom podczas i w związku z wykonywaniem zawodu ochrony prawnej przysługującej sędziemu i prokuratorowi (art. 12 ustawy).

Nie można jednak zapomnieć, że posiadanie immunitetu nie wyklucza pociągnięcia radcy prawnego do odpowiedzialności cywilnej z tytułu naruszenia dóbr osobistych pod warunkiem bezprawności działania radcy prawnego oraz pozostałych przestępstw koniecznych dla stwierdzenia takiego naruszenia.

RZECZOWA POTRZEBA

Jak wynika z brzmienia przepisu ustawy, z wolności słowa i pisma korzystać można w granicach określonych „rzeczową potrzebą”. Dla oceny, czy rzeczowa ochrona prawna interesów klienta uzasadnia określoną wypowiedź radcy prawnego, decydujące znaczenie mają dwa elementy. Pierwszym z nich jest charakter sprawy, który w znacznym stopniu determinuje celowość i potrzebę danej wypowiedzi. To samo określenie może bowiem podlegać różnej ocenie w zależności od rodzaju sprawy. Na przykład wypowiedź dotycząca cech charakteru czy osobowości strony w procesie, zazwyczaj zbędna lub wręcz niedopuszczalna, może być potrzebna i znacząca w sprawie związanej z prawami osobistymi, np. w sprawie rozwodowej lub opiekuńczej, w których właściwość osobiste stron często odgrywają istotną rolę. Drugim elementem są okoliczności sprawy, takie jak żądania, argumenty czy oskarżenia przeciwnika w sporze oraz ich ciężar gatunkowy w świetle danej sprawy, a także zachowanie uczestników postępowania. Kontekst wypowiedzi jest bowiem istotny dla zakwalifikowania określonej wypowiedzi jako uzasadnionej rzeczową potrzebą. Stąd też przestępstwa przekroczenia granic „rzeczowej potrzeby” nie można – co do zasady – oceniać *in abstracto*, bez odniesienia do realiów konkretnej sprawy².

GRANICE WOLNOŚCI SŁOWA I PISMA

Radca prawny (aplikant radcowski), korzystając przy wykonywaniu zawodu z ustawowej wolności słowa i pisma, obowiązany jest w swych wystąpieniach zachować umiar i takt. Radca prawny odpowiada także za formę i treść pism procesowych i innych dokumentów przez siebie sporządzonych

w związku ze świadczoną pomocą prawną. Radca prawny nie może także świadomie podawać informacji nieprawdziwych, ale nie odpowiada za zgodność z prawdą informacji uzyskanych od klienta. Radca prawny powinien unikać publicznego okazywania swojego osobistego stosunku do klienta, jego osób najbliższych i innych uczestników postępowania. Dodatkowo negatywne nastawienie klienta do strony przeciwnej nie powinno mieć wpływu na postawę radcy prawnego, który powinien działać taktownie i bez uprzedzeń do strony przeciwnej, nie podejmując działań zmierzających do zaostrzenia konfliktu. W taki sposób KERP opisuje ogólne ramy wolności słowa i pisma.

Jak wskazują komentatorzy, zamierzeniem autorów KERP było w tym przypadku wyznaczenie ram etycznych dla wypowiedzi radcy prawnego, zarówno w ich aspekcie werbalnym (w mowie lub w piśmie), jak i w kontekście komunikacji niewerbalnej. Oznacza to, że naruszenie zasad etyki radcy prawnego w tym zakresie może nastąpić nie tylko poprzez nieprawidłowe (naganne) formułowanie wypowiedzi ustnych lub pisemnych, ale także w wyniku generowania komunikatów pozastownych, w tym również poprzez zachowania ekspresyjne, które przekazywane i okazywane są przez radcę prawnego wobec innych osób. Do elementów sfery niewerbalnej, które w szczególności mogą być brane pod uwagę przy badaniu potencjalnego naruszenia zasad etyki radcy prawnego, należeć będą mimika, ekspresja pantomimiczna (osobliwie gesty symboliczne), zjawiska paralingwistyczne (np. intonacja, siła lub wysokość głosu, dźwięki parajęzykowe), powierzchowność oraz postawa ciała³.

Należy pamiętać, że reguły dotyczące zasad korzystania z wolności słowa i pisma odnoszą się tylko i wyłącznie do zachowań pozostających w związku z wykonywaniem zawodu. Dlatego też trzeba pamiętać, że zasady określone w tym zakresie w KERP nie dotyczą osoby będącej wprawdzie radcą prawnym, ale która występuje we własnej, prywatnej sprawie lub która działa w sferze publicznej jako obywatel, nie zaś jako pełnomocnik.

GROŻENIE POSTĘPOWANIEM KARNYM

W Kodeksie Etyki wprost wskazano także, że radca prawny nie może w swoich zawodowych wystąpieniach grozić postępowaniem karnym lub dyscyplinarnym.

Jak wskazują komentatorzy, grożenie postępowaniem karnym oznacza grożenie nie tylko postępowaniem karnym w ścisłym tego słowa znaczeniu, ale obejmuje także inne postępowania o karnym charakterze toczące się przed sądami karnymi, takie jak postępowanie karnoskarbowe lub postępowanie wykroczeniowe. Analogicznie w przypadku grożenia postępowaniem dyscyplinarnym oznacza to użycie groźby, że doprowadzi się do wszczęcia postępowania dyscyplinarnego nie tylko w tonie samorządu radców prawnych, ale również w ramach innych korporacji, urzędów, instytucji lub zakładów pracy.

Tak wskazana zasada etyczna potwierdza niegodziwość i niedopuszczalność takiej aktywności radcy prawnego, która warunkuje podjęcie czynności zmierzających do wszczęcia

² Kodeks Etyki Rady Prawnego. Komentarz, T. Jaroszyński, A. Sękowska, P. Skuczyński [b.m.] [b.r.].

³ Art. 38 KERP, red. T. Scheffler, 2023, wyd. 4.

postępowania karnego lub dyscyplinarnego od spełnienia przez inny podmiot określonego warunku (a w szczególności od konkretnego zachowania lub zaniechania innego podmiotu), stając się tym samym formą szantażu. Dzieje się tak, gdyż szantaż stanowi czyn zarówno daleko wykraczający poza rzeczową potrzebę argumentacji, jak i też z samej swej istoty jest sprzeczny z zasadą zaufania publicznego, jaka związana jest z zawodem radcy prawnego. Niezależnie zatem od tego, czy mamy do czynienia z klientem, przeciwnikiem klienta, instytucją czy organem państwa lub samorządu, radca prawny nie może podejmować działań zmierzających do osiągnięcia pożądanego skutku za pośrednictwem wywoływania w innej osobie lęku związanego z możliwością (przy niespełnieniu określonej przesłanki) zastosowania wobec niej instytucjonalnej kary⁴.

Grożenie, o którym mowa w KERP, nie jest tożsame z groźbą bezprawną, o której mowa w art. 190 § 1 oraz w art. 115 § 12 Kodeksu karnego. Przesłanką groźby bezprawnej stanowi bowiem samoistny delikt dyscyplinarny, ścigany na podstawie art. 64 ust. 1 ustawy o radcach prawnych, penalizujący działanie sprzeczne z prawem.

PUBLICZNE WYPOWIEDZI RADCY PRAWNEGO

Zgodnie z art. 39 KERP radca prawny, wypowiadając się w swoich zawodowych wystąpieniach publicznie o sprawie prowadzonej przez niego lub innego radcę prawnego, nie może uchybiać godności zawodu. Obowiązany jest uwzględnić dobro i interesy klienta, zachować umiar, takt oraz zawodowy dystans wobec sprawy, a informacje o swojej działalności zawodowej ograniczyć do niezbędnej i rzeczowej potrzeby.

Ogólne sformułowanie tego postanowienia i użycie niedookreślonych pojęć stanowią wskazówki dla radców prawnych, którzy w związku ze świadczoną pomocą prawną publicznie wypowiadają się o prowadzonej sprawie zarówno w charakterze pełnomocników czy obrońców, jak i ekspertów opiniujących zagadnienie prawne związane z konkretną sprawą.

Naruszeniem godności zawodu radcy prawnego jest w szczególności takie postępowanie radcy prawnego, które mogłoby zdyskredytować go w opinii publicznej lub podważyć zaufanie do zawodu radcy prawnego. Radca prawny obowiązany jest dbać o godność zawodu nie tylko przy wykonywaniu czynności zawodowych, ale również w działalności publicznej i w życiu prywatnym.

Wskazuje się, że wypowiadając się publicznie o prowadzonej przez siebie lub przez innego radcę prawnego sprawie, powinno się unikać przede wszystkim sformułowania ocen i sformułowań emocjonalnych. Wypowiedź powinna być rzeczowa, czyli odwoływać się do faktów i prawa. Radca powinien skupić się na problemie, który staje przed wymiarem sprawiedliwości (przed stronami sporu), a nie na ferowaniu wyroków. Zachowanie wstrzemięźliwości w publicznych wystąpieniach jest też wskazane ze względu na możliwość nieopatrznego ujawnienia elementów czy to strategii procesowej, czy to informacji objętych tajemnicą zawodową lub inną tajemnicą prawnie chronioną (np. tajemnicą śledztwa)⁵. ■

⁴ Ibidem.

⁵ Ibidem.

TEZY Z ORZECZNICTWA

■ Postanowienie SN z dnia 21 listopada 2008 r. w sprawie SDI 27/08:

Aplikant radcowski nie może co prawda ponosić odpowiedzialności dyscyplinarnej za nienależyte „wykonywanie zawodu” radcy prawnego, którego jeszcze w sensie dostownym nie wykonuje, ani też za czyny sprzeczne ze ślubowaniem radcowskim, którego jeszcze nie złożył, ale może i powinien ponosić odpowiedzialność dyscyplinarną za nienależyte wykonywanie zawodu aplikanta, za czyny sprzeczne ze ślubowaniem aplikantkim oraz za takie zachowanie w życiu publicznym i prywatnym, które jest sprzeczne z podstawowymi normami moralnymi, szcunkiem dla praw człowieka oraz dbaniem o godność zawodu, który ma w przyszłości wykonywać. Odpowiedzialność dyscyplinarną powinien ponosić również za czyny, które w języku prawnym ująć należy jako obrazę lub znieważenie.

■ Orzeczenie WSD z dnia 15 czerwca 2021 r. w sprawie WO-41/21:

Wypowiedzi radcy prawnego zawarte w pismach formułowanych w imieniu mandanta w ramach wykonywania przez radcę prawnego czynności zawodowych nie mogą stanowić podstawy odpowiedzialności dyscyplinarnej, jeżeli pozostają w granicach prawa i rzeczowej potrzeby ocenianej w kontekście całokształtu sprawy, w której czynność ta była podejmowana. Dopiero po przekroczeniu tych granic możliwe jest rozważenie odpowiedzialności dyscyplinarnej radcy prawnego, o ile równocześnie oceniane wypowiedzi naruszałyby określone standardy etyczne.

■ Orzeczenie WSD z dnia 6 sierpnia 2020 r. w sprawie WO-51/20:

Obwiniony radca prawny nadużył wolności pisma w kierowanych pismach procesowych do prokuratora okręgowego, sądu, policji, określając zachowania policjantów jako „bandyckie”; „jakby byli przebierańcami” oraz dokonali ustaleń „tere-fere” – czym popełnił delikt dyscyplinarny.

■ Orzeczenie WSD z dnia 13 marca 2019 r. w sprawie WO-1/19:

Stwierdzenie przez radcę prawnego w piśmie procesowym, że pozwana (pokrzywdzona) „samowolnie pozbawiła powodki posiadania lokalu mieszkalnego, czyniąc to w sposób społecznie nieakceptowany z użyciem przymusu, w zasadzie w taki sposób, jak czynią to tzw. czyściciele kamienic, korzystając z pomocy bezwzględnych osiłeków” oraz sformułowanie określające działanie pokrzywdzonej jako „oczywisty samosąd” stanowi przekroczenia granic wolności pisma.

■ Orzeczenie WSD z dnia 8 marca 2018 r. w sprawie WO-135/17:

Zadaniem radcy prawnego w trakcie wykonywania swoich obowiązków zawodowych nie jest grożenie stronie przeciwnej lub jego pełnomocnikowi, nawet w rozumieniu potocznym, a tym bardziej grożenie wszczęciem postępowania karnego lub dyscyplinarnego. Nie wolno także nikomu, a tym bardziej radcy prawnemu obrażać osoby, z którą prowadzi rozmowę.

■ Orzeczenie WSD z dnia 3 listopada 2017 r. w sprawie WO-115/17:

Sposób działania radcy prawnego, polegający na nękananiu przeciwnika procesowego i jego kontrahentów pismami, utrudnianie mu jego działalności i rozsyłanie pism do każde-



Fot. Adobe Stock

go nowego kontrahenta podważa zaufanie do zawodu radcy prawnego jako zawodu zaufania publicznego, a tym samym narusza godność zawodu.

■ **Orzeczenie WSD z dnia 20 września 2016 r. w sprawie WO-86/16:**

Obwiniona, zarzucając innym radcom prawnym udzielenie nierzetelnej porady prawnej, a także próbę zafaszowania stanu faktycznego, co nasuwa wątpliwości co do ich kompetencji i fachowej wiedzy prawniczej, przekroczyła granice określone przepisami prawa i rzeczową potrzebą uzasadnioną swoim interesem.

■ **Orzeczenie OSD z dnia 21 października 2014 r. w sprawie D 47/2014:**

Formułowanie przez radców prawnych pisemnych stanowisk mocodawców polegające na ośmieszaniu strony przeciwnej oraz podważaniu jej kompetencji zawodowych i moralnych stanowi nadużycie wolności słowa i pisma skutkujące odpowiedzialnością dyscyplinarną.

■ **Postanowienie SN z dnia 10 stycznia 2012 r. w sprawie SDI 33/11:**

Użyte przez obwinionego sformułowania nie są określeniami standardowymi i nawet w jego ocenie zastępują na miano kolokwializmów, „które być może nie powinny być użyte w piśmie procesowym” (cyt. – SN). Jest to jednak zbyt łagodna ich ocena, ponieważ zwroty odnoszące się do działalności SN, takie jak: „dać kopniaka na odczepne”, „niezawistość od rozumu” czy „antykonstytucyjny skandal” dalece wykraczają poza granice dopuszczalnej krytyki orzeczeń sądowych, przez co w sposób ewidentny naruszają powagę sądu. Ponadto w przypadku dwóch pierwszych zwrotów stanowią one sformułowania pozbawione jakiegokolwiek merytorycznej treści, zatem ich użycie zmierzało wyłącznie do obrażenia Sądu Najwyższego. [...] Wspomnianych sformułowań obwiniony radca prawny użył nie na sali sądowej, w emocjonalnym wystąpieniu, pod wpływem stresu, ale na piśmie, mając zatem czas na kontrolę formy swojej wypowiedzi. Nie sposób uznać za usprawiedliwienie faktu, że obwiniony w swojej długoletniej karierze, postępując się podobnymi zwrotami, spotykał się co najwyżej z wytknięciem takiego zachowania przez sądy. Okoliczność ta wskazuje na to, że obwiniony wcześniej niejednokrotnie przejawiał podobną postawę wobec sądów i pomimo ich łagodnej reakcji nie zmienił swojego postępowania.

■ **Orzeczenie OSD z dnia 22 października 2014 r. w sprawie D 45/2014:**

Użycie w piśmie radcy prawnego informacji o zawiadomieniu prokuratury o możliwości popełnienia przestępstwa wraz z jednoczesną deklaracją nadania sprawie dużego rozgłosu nie stanowi informacji o naruszeniu prawa, lecz stanowi groźbę powodującą naruszenie zasad etyki i skutkuje odpowiedzialnością dyscyplinarną.

■ **Orzeczenie OSD z dnia 2 września 2014 r. w sprawie D 19/2014:**

Szantaż procesowy – groźba wszczęcia postępowania dyscyplinarnego z uwagi na charakter pytań skierowanych do strony przeciwnej w trakcie rozprawy skutkuje odpowiedzialnością dyscyplinarną.

■ **Wyrok SN z dnia 27 września 2012 r. w sprawie SDI 24/12:**

Nie można wolności słowa, o której mowa w art. 11 ust. 1 u.r.pr., utożsamiać z konstytucyjną wolnością słowa, gwarantowaną każdemu jako wolność osobista w art. 54 Konstytucji RP. Radca prawny, sporządzając w imieniu mandanta pismo w określonym postępowaniu, nie realizuje bowiem własnej wolności osobistej, ale wykonuje czynności zawodowe. Gwarancje określone w art. 11 ust. 1 u.r.pr. mają za zadanie chronić swobodę i rzetelność wykonywania zawodu radcy prawnego, co ma szczególne znaczenie dla interpretacji granic owej swobody wynikającej z tego przepisu.

Nie można pociągnąć do odpowiedzialności zawodowej za zachowanie „zgodne z nakazem lub zakazem albo upoważnieniem obowiązującej ustawy”, choćby zachowanie takie formalnie stanowiło naruszenie norm etyki zawodowej ujętych w kodeksie etyki zawodowej przyjętej przez daną korporację zawodową.

■ **Wyrok SN z dnia 24 maja 2012 r. w sprawie V CSK 255/11:**

Działając jako pełnomocnik procesowy, radca prawny zwykle „skazany” jest na wiedzę jedynie o tych faktach, o których dowie się od mocodawcy. Te zatem fakty prezentuje w procesie i nie ma on obowiązku badania, czy fakty te są prawdziwe. Nie może przeto ponosić odpowiedzialności za ich zgodność z prawdą, chyba że przeciwnik procesowy udowodni, iż pełnomocnik działał ze świadomością ich niezgodności z prawdą. ■